საქართველოს რესპუბლიკა

საკვირაო გამოშვება

კვირა-ორშაბათი. 5-6 ივლისი. 1998 წელი.

№167-168 (2868)

გამოდის 1990 წლის დეკემბრიდან. ფასი 50 თეთრი. თბილისს გარეთ – 55 თეთრი.

ხელისუფლება

აფხაზეთის თემა

4 ივლისს, საქართველოს პრეზიდენტის ედუარდ შევარდნაძის თავმჯდომარეობით, გაიმართა ეროვნული უშიშროების საბჭოს სხდომა.

საბჭოს წევრებმა მოისმინეს საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ირაკლი მენაღარიშვილის ინფორმაცია აფხაზეთში კონფლიქტის მოწესრიგების საკითხებზე მოსკოვში მიმდინარე მოლაპარაკების შესახებ.

სხდომა დახურულ კარს მიღმა მიმდინარეობდა.

საქართველოს პრეზიდენტის პრესსამსახური – საქინფორმი.

პრეზიდენტი

კენეტ სპენსერ იალოვიტცი: „ვისურვებდი, რომ დემოკრატიამ თქვენს ქვეყანაშიც იზეიმოს“

საქართველოში თავისი მოვალეობის შესრულებას შეუდგა ამერიკის შეერთებული შტატების ახალდანიშნული საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი კენეტ სპენსერ იალოვიტცი. 4 ივლისს, ამერიკის დამოუკიდებლობის დღეს, მან რწმუნებათა სიგელები გადასცა საქართველოს პრეზიდენტს ედუარდ შევარდნაძეს.

„დღეს ამერიკაში დემოკრატიის ზეიმია. ვისურვებდი, რომ ეს ზეიმი იყოს თქვენს ქვეყანაშიც, რომელიც მტკიცედ ადგას დემოკრატიისა და სამართლებრივი სახელმწიფოს შენების ურთულეს

იხ. მე-2 გვ.

რწმუნებათა სიგელების გადაცემის დროს. (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

დაჯილდოება

საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულება

1998 წლის 1 ივლისი ქ. თბილისი

ჯ. მაზიაშვილის ღირსების ორდენით დაჯილდოების შესახებ

ქართული თეატრალური ხელოვნების განვითარება-პოპულარიზაციის საქმეში შეტანილი პირადი წვლილისათვის ქ. რუსთავის სახელმწიფო დრამატული თეატრის დირექტორი, საქართველოს დამსახურებული არტისტი **ჯემალ მაზიაშვილი** დაჯილდოვდეს ღირსების ორდენით.

ე. შევარდნაძე.

საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულება

1998 წლის 1 ივლისი ქ. თბილისი

დ. ხუნდაძის ღირსების ორდენით დაჯილდოების შესახებ

საქართველოში ფეხბურთის განვითარებისა და ახალგაზრდა სპორტსმენთა აღზრდის საქმეში შეტანილი პირადი დიდი წვლილისათვის საქართველოს ვეტერან ფეხბურთელთა კავშირის პრეზიდიუმის წევრი, სპორტის ოსტატი **დოდიკ ხუნდაძე** დაჯილდოვდეს ღირსების ორდენით.

ე. შევარდნაძე.

ეროვნული დღესასწაული

აშშ: ღირსსახსოვარი თარიღი

ეს დღე ყოველი ამერიკელის გულშია: ელჩი კენეტ სპენსერი იალოვიტცი და კონსული მარკ მუდი.

4 ივლისს შეერთებულმა შტატებმა ზეიმით აღნიშნა დამოუკიდებლობის დღე. ზუსტად 222 წლის წინათ ფილადელფიაში კონტინენტური კონგრესის დელეგატებმა მიიღეს დამოუკიდებლობის დეკლარაცია, რომელმაც გამოაცხადა ამერიკის კოლონიების დამოუკიდებლობა მეტროპოლიის – ბრიტანეთის გვირგვინისაგან – და დასაბამი მისცა ახლანდელ ამერიკის სახელმწიფოს.

მაშინდელი შტატების მთელ მოსახლეობას – ბუნებრივია, ინდიელების გარდა – იმიგრანტები შეადგენდნენ. ახლა, აშშ ყოველი მეათე მცხოვრები, ანუ 25,8 მილიონი კაცი შეერთებული შტატების ფარგლებს გარეთ არის დაბადებული. ამასთან, ყოველი მესამე მათგანი ნატურალიზებული მოქალაქეა. არაამერიკაში დაბადებული ყველაზე მეტი ამერიკელი ცხოვრობს კალიფორნიის (25,4 %), ნიუ-იორკის (19,6 %), ფლორიდის – (16,4 %), ნიუ-ჯერსის (15,4 %) და ტეხასის (11,3 %) შტატებში.

თუ 200 წლის წინათ ამერიკის კოლონიების მცხოვრებთა უმრავლესობა ევროპიდან იყო ჩამოსული

იხ. მე-2 გვ.

ერიჰა!

და ოქროს ქვიშებზე მოვთოხარიკობთ „მალბოროს“ ბედაურებით...

სულ ახლახანს ვწერდით („ქვიშანი დარჩებიანო, ოქროსი“... „სრ“, 14-15 ივნისი), როგორ გვეპატიჟებოდა შუა რუსთაველზე გარდიგარდმო მოფრიალე ტრანსპარანტი ბულგარეთში „ოქროს ქვიშებზე“ დასასვენებლად.

ვწერდით, რომ გეოგრაფიული სახელწოდება არ ითარგმნება, „ოქროს ქვიშები“ და ბულგარული „ზლატნი პიასიციდან“ რუსულად თარგმნილი „ზოლოტიე პესკის“ თარგმანია...

ეტყობა, შერცხვა ვიღაცას და რუსთაველიდან ჩამოხსნა ეს უბადრუკი მიწვევა, მაგრამ შემდეგ სინდისი ნახმარი ცხვირსახოცივით ჯიბეში ჩაიდო – უნივერსალური ტრანსპარანტი ვითომ „თვალს მიაფარა“ და აგერ თამარ მეფის პროსპექტზე აატკაცუნა ნიავზე.

ოღონდ, ერთი ვერ გავიგე, თამარ მეფის პროსპექტი რატომ არის ხელწამოსაკრავი და ამ ვაიტრანსპარანტის საიალაღო?

იქნებ, იმ ვიღაცამ იფიქრა, იქით, „დეზერტირების ბაზრის“ მხარეს, უფრო მეტი აღმოჩნდება „ოქროს ქვიშებზე“ დასვენების მსურველიო? იქნებ, სულაც შიმშილით ყბა-ყბაში გაცემული ლტოლვილების მოსაზიდად გაისარჯა?

მაშინ ტრანსპარანტის ენობრივ

იხ. მე-2 გვ.

ხელოვნება

ვახტანგ ჭაბუკიანის კვირეული დასრულდა

როგორც უკვე ვიუწყებოდით, თბილისში დიდი ქართველი ხელოვანის ვახტანგ ჭაბუკიანის ხსოვნის კვირეული გაიმართა, რომლის სტუმრებსაც უმთავრესად თბილისის ოპერისა და ბა-

იხ. მე-2 გვ.

დღეს

ამინდი

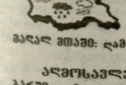

დასავლეთ საქართველოში

ბარში: ღამით +15+20, დღისით +23+28.

მთაში: ღამით +12+17; დღისით +19+24.

მაღალ მთაში: ღამით +8+13, დღისით +14+19.

აღმოსავლეთ საქართველოში

ბარში: ღამით +18+23; დღისით +29+34.

მთაში: ღამით +13+18; დღისით +27+32.

მაღალ მთაში: ღამით +9+14; დღისით +20+25.

თბილისში:

ღამით +20+22; დღისით +30+32.

საქართველოს ჰიდრომეტცენტრი.

უკანასკნელ საათს

გუშინ რუსეთის უშიშროების ფედერალური სამსახურის თანამშრომლებმა ჯაშუშობის ბრალდებით დააკავეს სამხრეთ კორეელი დიპლომატი ჩო სონ იუ.

გუშინ დარიალის ხეობაში გაიმართა ჩრდილოეთ კავკასიის სამხედრო ოლქის 58-ე არმიის საბრძოლო პირობებთან მაქსიმალურად მიახლოებული სამხედრო მანევრები. გუშინვე შამილ ბასაევმა ჯოხარ-გალაში თავისი სამხედრო ძალების დათვალიერება მოაწყო.

გუშინ თურქეთის პროვინცია ადანში 5-ბალიანი მიწისძვრის შედეგად 527 ადამიანი დაშავდა.

გუშინ იაპონიის კოსმოდრომიდან რაკეტა გაუშვეს პლანეტა მარსზე.

საქართველოს რესპუბლიკა
№167-168. კვირა-ორშაბათი. 5-6 ივლისი. 1998 წელი.

პრეზიდენტი

კენეტ სპენსერ იალოვიტცი: „ვისურვებდი, რომ დემოკრატიამ თქვენს ქვეყანაშიც იზეიმოს“

(პირველი გვერდიდან)

გზას“, განაცხადა ამერიკელმა დიპლომატმა რწმუნებათა სიგელების გადაცემის ცერემონიაზე. მისი შეფასებით, საქართველოს სუვერენიტეტისადმი ამერიკის შეერთებული შტატების ერთმნიშვნელოვანი მხარდაჭერა იყო და იქნება ორი ქვეყნის ურთიერთობის საფუძველი. სწორედ ამ საფუძველზე ჩამოყალიბდა პრეზიდენტ შევარდნაძისა და პრეზიდენტ კლინტონის ხელმძღვანელობით უაღრესად ნაყოფიერი ორმხრივი თანამშრომლობა, რომლის განმტკიცება, კენეტ სპენსერ იალოვიტცის თქმით, მისი საქმიანობის უმთავრესი ამოცანაა.

ამერიკა, როგორც ახალმა ელჩმა განაცხადა, მიესალმება საქართველოს მიერ მიღწეულ პროგრესს და მიაჩნია, რომ საქართველომ მეგზურის როლი უნდა შეასრულოს ისეთი საერთაშორისო პროექტების განხორციელებაში, როგორებიც არის ნავთობსადენის მშენებლობა და ძველი „აბრეშუმის გზის“ აღდგენა. „ჩვენს სახელმწიფოებს არა მარტო საერთო ინტერესები, არამედ საერთო ფასეულობებიც აერთიანებს“, განაცხადა კენეტ სპენსერ იალოვიტცმა და აღნიშნა, რომ დიდ პატივად მიაჩნია საქართველოში მოღვაწეობის დაწყება.

საქართველოს პრეზიდენტი მიესალმა ამერიკის ახლადდანიშნულ ელჩს და დამოუკიდებლობის დღესასწაული მიულოცა მას და მისი სახით ამერიკის მთავრობასა და ხელისუფლებას, მთელ ამერიკელ ხალხს. „ეს მარტო თქვენი ეროვნული დღესასწაული არ არის, რადგან დემოკრატიულ ფასეულობათა დამკვიდრება ჩვენს პლანეტაზე დიდად არის დამოკიდებული იმ მაგალითზე, რომელსაც თქვენი ქვეყანა იძლევა“. ამ მაგალითებითა და გამოცდილებით სარგებლობს საქართველოც, რომელიც თავისი, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფოს, პირველი ნაბიჯების წარმატებას სწორედ დასავლელი მეგობრების, მათ შორის, ამერიკის შეერთებული შტატების გულწრფელ თანადგომასა და დახმარებას უკავშირებს. „ამერიკის მთავრობის, კონგრესისა და ხალხის დახმარების შედეგად ჩვენ მივაღწიეთ იმას, რომ მტკიცედ ვდგავართ ჩვენს პოზიციაზე, და იმედი მაქვს, ჩვენი თანამშრომლობა მომავალშიც წარმატებული და სამაგალითო იქნება“, განაცხადა ედუარდ შევარდნაძემ.

ცერემონიის შემდეგ გამართულ შეხვედრაზე მხარეებმა იმსჯელეს საქართველოსა და ამერიკის შეერთებული შტატების თანამშრომლობის პრიორიტეტულ მიმართულებებზე.

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ფონდი განაცხადების მიღებას იწყებს

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ფონდი იწყებს წინადადებების მიღებას კულტურული მემკვიდრეობის, ანუ ძველი ხელოვნების სხვადასხვა სფეროს იმ ნიმუშების შესარჩევად, რომლებიც სასწრაფო შეელას საჭიროებს. ეს ეხება როგორც მატერიალური, ისე არამატერიალური კულტურის ძეგლებს. მათი აღდგენა გათვალისწინებულია ერთი მილიონი დოლარის ოდენობის გადაუდებელ სარესტავრაციო სამუშაოთა ფონდის ფარგლებში. ეს ფონდი შემადგენელი ნაწილია მსოფლიო ბანკის ხუთმილიონიანი გრძელვადიანი სესხისა, რომელიც საქართველოს მთავრობამ მსოფლიო ბანკისაგან მიიღო საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა აღდგენის მიზნით.

4 ივლისს საქართველოს პრეზიდენტთან გაიმართა საქართველოს კულტურის აღორძინების საბჭოს სხდომა, რომელმაც გადაუდებელ სარესტავრაციო სამუშაოთა ფონდის მუშაობის სპეციფიკა და ძირითადი მიმართულებები განიხილა. როგორც აღინიშნა, ფონდის წინაშე წინადადებების წარდგენა შეუძლია ყველას — სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებს, კერძო პირთა ჯგუფებს. განაცხადის წარდგენა ოფისში შესაძლებელია სპეციალური აპლიკაციის შევსებით. ფონდი განაცხადს შეისწავლის და წარუდგენს განსახილველად კომიტეტს, რომელიც შეარჩევს პრიორიტეტულ ობიექტებს. ობიექტების სარესტავრაციოდ გამოცხადდება ტენდერი შემსრულებლის შესარჩევად. თითოეული პროექტის ღირებულება არ უნდა აღემატებოდეს 75 ათას დოლარს. აღნიშნული პროგრამა სამი წლის განმავლობაში იმუშავებს.

როგორც ედუარდ შევარდნაძემ განაცხადა, იმაზე, თუ რამდენად ზუსტად და მიზნობრივად გამოვიყენებთ ამ შესაძლებლობას, მნიშვნელოვნად იქნება დამოკიდებული საერთაშორისო საზოგადოებისა და ორგანიზაციების შემდგომი დაინტერესება და დახმარება ქართული კულტურისადმი, რომელიც ამგვარი აღიარების შემდეგ უკვე მხოლოდ საქართველოს საკუთრება აღარ არის. ამასთან, ჩვენს პარტნიორებს უნდა ჰქონდეთ იმედი, რომ არც ერთი თეთრი არ დაიკარგება, რაც მათს ნდობასა და დაინტერესებას კიდევ უფრო გაზრდის. რაც მთავარია, საქართველოს მიერ ჯერ კიდევ სრული ქაოსისა და გაჭირვების პირობებში არჩეულმა კურსმა, რომელიც საქართველოს კულტურის გადარჩენას ისახავდა მიზნად და თითქმის სახელმწიფო პოლიტიკის რანგში იქნა აყვანილი, საქართველოს პრეზიდენტის შეფასებით, თავისი ნაყოფი უკვე გამოიღო: დღეს ლაპარაკია არა ქართული კულტურის გადარჩენაზე, არამედ მის შემდგომ აღორძინებაზე.

განაცხადების წარდგენის ბოლო ვადა, საბჭოს გადაწყვეტილებით, 7 სექტემბერია.

საქართველოს პრეზიდენტის პრესსამსახური — საქინფორმი

ეროვნული დღესასწაული

აშშ: ღირსსახსოვარი თარიღი

(პირველი გვერდიდან)

(რა თქმა უნდა, აფრიკელი მონების გარდა), ახლა მის ფარგლებს გარეთ დაბადებულთა ნახევარს შეადგენენ ცენტრალური და სამხრეთი ამერიკის, კარიბის აუზის ქვეყნებიდან ჩამოსულნი. ყოველი მეოთხე მათგანი დაიბადა აზიაში და მხოლოდ ყოველი მეხუთე — ევროპაში. 7 მილიონი აშშ მცხოვრებია დაბადებული მექსიკაში.

საფინანსო წლის მანძილზე, რომელიც 1995 წლის 30 სექტემბერს დამთავრდა, შეერთებულ შტატებში მიიღეს 720500 იმიგრანტი.

* * *

დღესასწაულის უცილობელი ატრიბუტებია ფოიერვერკები და დროშები. ერთიც და მეორეც ძირითადად საზღვარგარეთიდან შემოაქვთ. მაგალითად, აშშ სტატისტიკის ბიუროს მონაცემებით, გასულ წელს შემოტანილ იქნა 93 მილიონი დოლარის ფოიერვერკები, თანაც, უმრავლესობა — ჩინეთიდან. ხოლო, აშშ ეროვნულ დროშებს ამერიკა უმთავრესად იძენს ტაივანში (78 %).

* * *

1773 წლის 16 დეკემბერს კოლონისტები აიჭრნენ ბოსტონის ნავსადგურში ჩამომდგარი ინგლისის სავაჭრო გემის ბორტზე და წყალში გადაყარეს ჩაის ფუთები, რათა პროტესტი გამოეთქვათ მეტროპოლიის მიერ შემოღებული ეგრეთ წოდებული ჩაის გადასახადის წინააღმდეგ. ეს ეპიზოდი ისტორიაში შევიდა როგორც „ბოსტონის ჩაისსმა“. 1997 წელს შეერთებულმა შტატებმა დიდ ბრიტანეთში შეისყიდა 5,6 მილიონი დოლარის ჩაი, ხოლო მთლიანად ორ ქვეყანას შორის ვაჭრობის მოცულობამ მარტო მიმდინარე წლის იანვარ-თებერვალში 11,5 მილიარდ დოლარს მიაღწია. ყოფილი მეტროპოლია გადაიქცა შეერთებული შტატების სიდიდით მეოთხე სავაჭრო პარტნიორად. ყოველწლიურად ამერიკაში დასასვენებლად ჩადის 2,3 მილიონი ინგლისელი, რომლებიც ამ მაჩვენებლის მხრივ მხოლოდ იაპონელებს ჩამორჩებიან.

* * *

გუშინ ამერიკის შეერთებული შტატების თბილისის საელჩოში გაიმართა დარბაზობა დამოუკიდებლობის დეკლარაციის ხელმოწერის 222 წლისთავის აღსანიშნავად. დარბაზობას დაესწრნენ ოფიციალური პირნი, დიპლომატები, დედაქალაქის საზოგადოებრიობისა და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების წარმომადგენლები.

უკვე გაისად დაიწყება კასპიის ნავთობის ტრანსპორტირება დასავლეთი მარშრუტით

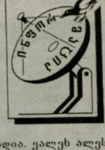

საქართველოში ვიზიტად მყოფმა აზერბაიჯანის ნავთობის სახელმწიფო კომპანიის უცხოეთის ინვესტიციათა სამმართველოს ხელმძღვანელმა ვალეხ ალესქეროვმა თბილისში გამართულ ბრიფინგზე განიხილა კასპიის ნავთობის ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული პრობლემები. 4 ივლისს იგი ჟურნალისტებს შეხვდა სახელმწიფო კანცელარიაში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრთან ნიკო ლეკიშვილთან მოლაპარაკების დასრულებისთანავე. მან, კერძოდ, განაცხადა, რომ ინვესტიციათა მოზიდვის საქმეში დიდ როლს ასრულებს მთავრობისადმი ინვესტორთა ნდობის ფაქტორი. ამ თვალსაზრისით, აღნიშნა სტუმარმა, როგორც აზერბაიჯანის, ისე საქართველოს პოზიციები საკმაოდ ძლიერია, რადგან პრეზიდენტების ედუარდ შევარდნაძისა და ჰეიდარ ალიევის საერთაშორისო ავტორიტეტი ძალზე დიდია. ვალეხ ალესქეროვმა განაცხადა, რომ მოლაპარაკება წარმატებით მიმდინარეობს და გამოთქვა რწმენა, რომ უკვე მომავალი წლის შუა რიცხვებისათვის მწყობრში ჩადგება კასპიის ნავთობის ტრანსპორტირების დასავლეთი მარშრუტი.

კონფლიქტის მშვიდობიანი მოწესრიგების პროცესს უგულებელყოფენ

საქართველოს პარლამენტის ფრაქცია „აფხაზეთმა“ და აფხაზეთის პრობლემებთან დაკავშირებით შექმნილმა დროებითმა კომისიამ გააკეთეს ერთობლივი განცხადება, რომელშიც, კერძოდ, ნათქვამია:

30 ივნისს დილით გალის რაიონის სოფელ ფიჩორში ნაღმზე აფეთქდა რუსეთის სამშვიდობო ძალების ჯავშანტრანსპორტიორი. ამ ფაქტთან დაკავშირებით სამშვიდობო ძალების წარმომადგენელთა მიერ განხორციელებული წმენდის შედეგად მძევლად აიყვანეს და აფხაზურ მილიციას გადასცეს ამავე სოფლის მკვიდრნი თამაზ ჯუმუტია და თამაზ ორყონია. არსებობს სარწმუნო ინფორმაცია მათი სიცოცხლის ხელყოფის სერიოზული საშიშროების შესახებ.

განცხადების ავტორები მძევალთა უსაფრთხოებისათვის პასუხისმგებლობას მთლიანად აკისრებენ სეპარატისტული რეჟიმის ხელმძღვანელობას.

ინფორმაციები მოგვაწოდა საქინფორმმა.

ერიჯა!

და ოქროს ქვიშებზე მოვთოხარიკობთ „მალბოროს“ ბედაურებით...

(პირველი გვერდიდან)

გაუმართაობაზე კი ვწერდით, მაგრამ იმაზე არაფერი გვითქვამს, თბილისი რომ წაირყვნა და წაიბილწა ამ საეჭვო ღირებულების სარეკლამო ტრანსპარანტებით, ფირნიშებით, ფარებითა და პლაკატებით.

მთელი თბილისი დათოხარიკობს „მალბოროს“ ბედაურებით, დაგრიალებს „ელემის“ მოტოციკლებით — „თქვენ გელით ამერიკა!“ (ისე აშენდა მაგ სარეკლამო შოუფარის ავტორი!), მთელი თბილისი ჭამს, სვამს, იცვამს და პოტენციას აღიდგენს ამა თუ იმ უცხოური, ერთობლივი, შერეული, შერყეული თუ ცანცარა ფირმის მოწოდებით.

დედაქალაქის ძვირფასი მესვეურნი კი, ოღონდ ვინმემ ფული გადაიხადოს (თუმცა არც ის ვიცით, ვინმე რამეს იხდის კი ამ სტადიონისხელა ფარებში?) და ზედ მთავრობის სასახლეზე ააკრავენ იაპონური პრეზერვატივის, თუ ფრანგული სიყვარულის თვითმასწავლებლის რეკლამას.

შალიკო ბამბაზია.

ხელოვნება

ვახტანგ ჭაბუკიანის კვირეული დასრულდა

(პირველი გვერდიდან)

ლეტის თეატრმა უმასპინძლა. კვირეულის მთავარ პერსონაჟად კი ჩვენი სასიქადულო მოცეკვავე, მსოფლიოს საუკეთესო სცენების პრიმაბალერინა ნინო ანანიაშვილი იქცა, რომელსაც საუცხოო პარტნიორობა გაუწიეს მოსკოვის დიდი თეატრის ვარსკვლავებმა და უცხოეთში აღიარებულმა ახალგაზრდა ქართველმა მოცეკვავემ დავით მახათელმა. ცნობილი საბალეტო სპექტაკლების („ლაურენსია“ და „ჟიზელი“) გარდა, ქართველმა მაყურებელმა იხილა საგანგებოდ ნინოსთვის შექმნილი ორი ახალი დადგმა — ერთაქტიანი ბალეტები „მანერიზმის მშვენიერებანი“ და „სიზმრები იაპონიაზე“. ვარსკვლავებთან შეხვედრამ და პრემიერებმა მაყურებლის დიდი ინტერესი და გულთბილი ოვაციები დაიმსახურა.

როგორც ყოველთვის, ნინოს „სტუმრობა“ ამჯერადაც საქველმოქმედო იყო: შემოსული თანხა თბილისის ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრს მოხმარდება.

გადატვირთული სამუშაო გრაფიკის მიუხედავად, ნინო ანანიაშვილმა მაინც გამოძებნა დრო მასმედიასთან მესახვედრად და ჟურნალისტის სახლში პრესკონფერენცია გამართა.

მან მოიგონა ვახტანგ ჭაბუკიანი. აღნიშნა, რომ მისი ხსოვნის უკვდესაყოფი ღონისძიებების გამართვა და ტრადიციად დამკვიდრება კარგი წამოწყებაა. ისაუბრა, აგრეთვე, თავის შემოქმედებით პარტნიორებზე, საკმაოდ მაღალი შეფასება მისცა ქართველთათვის აქამდე უცნობ ქართველ მოცეკვავეს დავით მახათელს და მოკლედ გაგვაცნო თავისი სამომავლო გეგმები.

ვახტანგ ჭაბუკიანის ხსოვნის კვირეული გუშინ საზეიმოდ დაიხურა.

თამარ ელოშვილი.

საქართველოს პრეზიდენტის
ბრძანებულება

1998 წლის 30 ივნისი ქ. თბილისი

ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებთან არსებული ეროვნული შერიგებისა და თანხმობის კომისიების ტიპური დებულების დამტკიცების შესახებ

დამტკიცდეს ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებთან არსებული ეროვნული შერიგებისა და თანხმობის კომისიების თანდართული ტიპური დებულება.

ე. შევარდნაძე.

დამტკიცებულია
საქართველოს პრეზიდენტის
1998 წლის 30 ივნისის
№ 394 ბრძანებულებით

ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებთან არსებული ეროვნული შერიგებისა და თანხმობის კომისიების ტიპური დებულება

თავი I. ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1.

ადგილობრივი მმართველობის ორგანოებთან არსებული ეროვნული შერიგებისა და თანხმობის კომისია (შემდგომში – კომისია) იქმნება საქართველოში ექსპრეზიდენტის მხარდამჭერი ორგანიზებული ჯგუფების, ცალკეული პირების შემორიგების მიზანშეწონილობის საკითხის გადაწყვეტის მიზნით.

მუხლი 2.

კომისია ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია საქართველოს პრეზიდენტის წინაშე და 3 თვეში ერთხელ წარუდგენს მას გაწეული საქმიანობის ანგარიშს.

თავი II. კომისიის შექმნისა და საქმიანობის წესი

მუხლი 3.

1. კომისიის წევრთა რაოდენობას, საჭიროებიდან გამომდინარე, განსაზღვრავს კომისიის თავმჯდომარე.

2. კომისიის შემადგენლობაში შედიან შინაგან საქმეთა და სახელმწიფო უშიშროების ადგილობრივი ორგანოების წარმომადგენლები, ადგილებიდან საქართველოს პარლამენტის მაჟორიტარი დეპუტატები, სახალხო დამცველის, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და საზოგადოებრიობის წარმომადგენლები.

3. კომისიის შემადგენლობაში შეიძლება მონაწილეობა მიიღონ პროკურატურის წარმომადგენლებმა.

მუხლი 4.

1. კომისიის თავმჯდომარედ ინიშნება ადგილობრივი მმართველობის ორგანოს ხელმძღვანელი საქართველოს პრეზიდენტის მიერ, ხოლო თავმჯდომარის მოადგილესა და კომისიის მდივანს ნიშნავს კომისიის თავმჯდომარე კომისიის წევრების შემადგენლობიდან.

2. კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე ცვლის თავმჯდომარეს მისი არყოფნის შემთხვევაში.

მუხლი 5.

1. კომისიის წევრებს შორის მოვალეობებს ანაწილებს და მუშაობის რეჟიმს განსაზღვრავს კომისიის თავმჯდომარე.

2. კომისიის თითოეულ წევრს აქვს ერთი ხმის უფლება. კომისიის სხდომა უფლებამოსილია, თუ მას ესწრება კომისიის წევრთა ნახევარზე მეტი.

3. კომისიის გადაწყვეტილება მიიღება ხმათა უბრალო უმრავლესობით დამსწრე წევრთა საერთო რიცხვიდან. ხმების თანაბრად განაწილების შემთხვევაში თავმჯდომარის ხმა ითვლება გადამწყვეტად.

4. კომისიის სხდომა ფორმდება ოქმით, რომელსაც ხელს აწერენ თავმჯდომარე და დამსწრე წევრები. კომისიის წევრს უფლება აქვს თავისი განსხვავებული აზრი დაურთოს ოქმს, რის შესახებაც ოქმში კეთდება აღნიშვნა.

მუხლი 6.

კომისიის სხდომების პერიოდულობას განსაზღვრავს კომისია.

მუხლი 7.

კომისია თავის საქმიანობას ახორციელებს მოქალაქეთა განცხადებების, აგრეთვე, საწარმოებიდან, ორგანიზაციებიდან, დაწესებულებებიდან შემოსული შუამდგომლობების და შინაგან საქმეთა, პროკურატურის, სასამართლო, სახელმწიფო უშიშროების ორგანოებიდან მიღებული წარდგინებების საფუძველზე.

მუხლი 8.

კომისია შემოსულ მასალებს განიხილავს კომისიაში შემოსვლიდან 10 დღეში.

მუხლი 9.

1. კომისიის თავმჯდომარე წარმომადგენლობს კომისიას სხვადასხვა დაწესებულებებსა და ორგანოებში.

2. კომისიის თავმჯდომარე იწვევს და უძღვება კომისის სხდომებს, კოორდინაციას უწევს კომისიის წევრების საქმიანობას, ხელს აწერს კომისიის გადაწყვეტილებებს და ახორციელებს კანონმდებლობით მინიჭებულ უფლებამოსილებებს.

თავი III. კომისიის უფლებამოსილება

მუხლი 10.

კომისია უფლებამოსილია:

ა) წარმოდგენილი მასალების საფუძველზე მოამზადოს სარეკომენდაციო ხასიათის დასკვნა შემორიგების საკითხის მიზანშეწონილობის შესახებ;

ბ) სამართალდაცვის ორგანოებისაგან მიიღოს დასკვნა იმ პირთა შესახებ, რომელთა მიმართაც შეიძლება განხორციელდეს შემორიგება;

გ) შეიმუშაოს შემორიგების მიზნით გასატარებელ ღონისძიებათა პროგრამა, მეთოდები და დასახოს ამ მიმართულებით განსახორციელებელი საქმიანობის გზები;

დ) შექმნას სამუშაო ჯგუფები კომისიის წევრების, კომისიის სპეციალისტებისა და მოწვეული ექსპერტების მონაწილეობით;

ე) განახორციელოს მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესრულების კონტროლი;

ვ) პრესის, ტელევიზიისა და ინფორმაციის სხვა საშუალებებით პერიოდულად აცნობოს საზოგადოებას განსახორციელებელი ღონისძიებებისა და წარმოებული მუშაობის შედეგების შესახებ;

ზ) სახელმწიფო ორგანოებიდან, ფიზიკური და იურიდიული პირებიდან კანონმდებლობით დადგენილი წესით გამოითხოვოს კომისიის საქმიანობისათვის საჭირო ინფორმაცია და მასალები.

საქართველოს პრეზიდენტის
ბრძანებულება

1998 წლის 25 ივნისი ქ. თბილისი

იმ თანამდებობის პირთა თანამდებობრივი რეესტრის დამტკიცების შესახებ, რომელთათვისაც სავალდებულოა ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შევსება

1. დამტკიცდეს იმ თანამდებობის პირთა თანდართული თანამდებობრივი რეესტრი, რომელთათვისაც „საჯარო სამსახურში ინტერესთა შეუთავსებლობისა და კორუფციის შესახებ" საქართველოს კანონის შესაბამისად სავალდებულოა ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შევსება.
2. ეს ბრძანებულება ძალაშია 2000 წლის 1 იანვრამდე.
3. ეს ბრძანებულება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

ე. შევარდნაძე.

დამტკიცებულია
საქართველოს პრეზიდენტის
1998 წლის 25 ივნისის
№ 388 ბრძანებულებით

იმ თანამდებობის პირთა თანამდებობრივი რეესტრი, რომელთათვისაც სავალდებულოა ქონებრივი მდგომარეობისა და საფინანსო დეკლარაციების შევსება

I. საქართველოს სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირები და მოხელეები:

1. საქართველოს პრეზიდენტი;
2. საქართველოს პარლამენტის წევრი;
3. საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი, სახელმწიფო მინისტრის პირველი მოადგილე, სახელმწიფო მინისტრის მოადგილე;
4. საქართველოს მინისტრი, მინისტრის პირველი მოადგილე, მინისტრის მოადგილე;
5. საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი, საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი დესპანი;
6. საქართველოს სახალხო დამცველი, სახალხო დამცველის მოადგილე;
7. საქართველოს ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრი;
8. საქართველოს კონტროლის პალატის თავმჯდომარე, კონტროლის პალატის თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, კონტროლის პალატის თავმჯდომარის მოადგილე;
9. საქართველოს პარლამენტის მიერ არჩეული საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრი;
10. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე და უზენაესი სასამართლოს მოსამართლე;
11. საქართველოს გენერალური პროკურორი, გენერალური პროკურორის პირველი მოადგილე, გენერალური პროკურორის მოადგილე.

II. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირები და მოხელეები:

1. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე;
2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, მინისტრთა საბჭოს თავჯდომარის მოადგილე.

III. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირები და მოხელეები:

1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე, უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე;
2. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე.

თანხმობა

უპირველესი პოლიტიკა

იდგა 1982 წელი. რეჟისორი ლანა ღოღობერიძე იღებდა ფილმს „დღეს ღამე უთენებია". გადაღებები მიმდინარეობდა თბილისში, თუშეთში, მანგლისში.

სწორედ მანგლისში, ერთ-ერთი სცენის გადაღების დღეს, თბილისიდან ამოსულმა გურამ ფირცხალავამ ამოიყვანა ხელოვნებათმცოდნე ლელა ოჩიაური. მასალა უნდა გაეკეთებინა ჟურნალისთვის, ფილმის შექმნის მიმდინარეობაზე მოეთხრო.

და... თუ კი არსებობს ერთი ნახვით შეყვარება, დაბეჯითებით შემიძლია ვთქვა, არსებულა ერთი დანახვა-დალაპარაკებით დამეგობრება. ფუთი კი არა, ერთი კენტი მარილიც არ გვქონდა ერთად შეჭმული, რომ „გულმა გული იგრძნო". ვერ ვიტყვი, ამ საქმეში რამდენად დიდი იყო როლი ჩვენი საერთო ძირებისა და წარმომავლობისა, მაგრამ უამისოდ რომ არც ის სულიერი წყობა იქნებოდა, ერთმანეთისათვის ასე გასაგები და მახლობლური რომაა და ალბათ, ვერც პატიება-შენდობის საჭიროებას ავიცდენდით, ეს უდავოა.

საუკუნეთა მანძილზე მთაში ჩამოყალიბებული ერთგვარი მოდელი მეგობრობის, დაძმობილების და ფიცვერცხლნაჭამობისა, რომლის ხერხემალი უტყუარობა იყო, დიახაც რომ გამოგვადგა საყრდენ-საფუძვლად, მაგრამ ცხოვრებამ თავისთავად დიდი გამოცდა რომ მოგვიწყო, ესეც რეალობა და ფაქტია...

მაშინ ჩვენს საზოგადოებაში გარეგნულად „სრული ჰარმონია" სუფევდა და ძნელად თუ ვინმე წარმოვიდგენდით, სულ მალე რა შინაგანი წყალ-მანკი გამოხეთქავდა გარეთ, როგორ დავიმლებოდით, გავთითოკაცდებოდით, გავ-„ისტ"-დებოდით.

მე და ჩემი მეგობარი „ბარიკადის" სხვადასხვა მხარეს აღმოვჩნდით. ეს მე სხვებმა მითხრეს, ალბათ, ლელამაც სხვისგან შეიტყო ჩემი პოზიცია. ჩვენ ამის თაობაზე არასდროს გვისაუბრია, არ დაგვიწყია კამათი ვის მეტად უყვარს ერი და მამული, ვის უფრო მეტკივა გული ქვეყნის მომავალზე, ვინ ვის პოზიციას ვიზიარებთ. ჩემთვის კვლავაც დიდად სასურველი და საამაყოა ოჩიაურების ტრადიციულ, ამაღლებულ გარემოში ყოფნა, ლელასთვის კი საოცნებო თელავში თუნდაც ერთი დღით ჩამოსვლა, ჩვენთან სიახლოვე. ერთი სიტყვით, მთავარი ჭეშმარიტება იყო, რომლის ზნეობრივი საზომი ქრისტიანული მორალის მცნებანი გახლავთ, სხვა ყველაფერი კი – ზედნაშენი. ორივეს ერთნაირად გვაწუხებდა გაყოფილი ერი, გვატირებდა ძმათა სისხლისღვრა, აფხაზეთის დაცემა, თუ გადამწვარი რუსთაველი. დიახ, თანაბრად გვტკივა სატკივარი და ერთნაირად გვიხარია გასახარელი „ბარიკადის სხვადასხვა მხარეს მყოფთ".

იმ წლებში, როცა უახლოესმა ადამიანებმა დაკარგეს ერთმანეთი ქვეყნის სიყვარულზე მონოპოლიის გამოცხადებით, ჩვენ ერთმანეთის მეგობრები დავიმეგობრეთ, რითაც, ვფიქრობ, უფრო მეტი გავაკეთეთ, ვიდრე გულზე მჯიღის ცემითა და პათეტიკით გამოხატული პატრიოტიზმია. ვცდილობდით ერთმანეთი გადაგვერჩინა, სული და ხორცი შეგვენარჩუნებინა, ფასეული არ გაგვეუფასურებოდა. ამ პერიოდში იყო დიდ მხატვრობასთან შეხვედრა: მე ირაკლი ფარჯიანის ნამუშევრები პირველად ოჩიაურებთან ვნახე, იყო იყალთოს ქოჩორა მუხასთან მცირე ტრაპეზის გაზიარება და ჩვენს მეგობრებთან ლელას პირადად გაცნობა (პირადად, რადგან ლელას, მისი მშვენიერი რეცენზიებით მანამდეც იცნობდნენ) იყო საქართველოზე შეყვარებული ესპანელი მოღვაწის საერთო მასპინძლობა თბილისსა და თელავში და კიდევ ბევრი სხვა, რაც სრულიად თავისუფალი იყო პოლიტიკური კერპთაყვანისმცემლობისა და ამბიციებისაგან და რასაც საფუძვლად ზოგადსაკაცობრიო ცნება ედო – მტრობას სიყვარული სჯობს.

ჩვენ არანაირ ვითარებაში, არც ერთი წამით არ გვიგრძვნია ერთმანეთთან მცირე გაუცხოვებაც კი, ვინმეს და რამის ჩვენ შორის ჩადგომა. მეგობრობა ყველაზე დიდ პოლიტიკად მივიჩნიეთ, რომელსაც დღემდე ვერთგულობთ.

შარშან ქალბატონ ნანა ხატისკაცის სპექტაკლ „სიბრძნე-სიცრუისას" პრემიერაზე თელავში ბევრი მეგობარი ჩამოვიდა, მათ შორის ლელა. და აი, მაშინ, ერთადერთხელ დავფიქრდი, რომ დარბაზში ჩვენ შორის იყვნენ კომუნისტური წყობის იდეოლოგი, საპარლამენტო უმრავლესობის ლიდერი, ზვიად გამსახურდიას პოზიციაზე მდგომნი, თუ პოლიტიკურად გამოურჩეველნი და ყველა თანაბრად ვიზიარებდით მაღალი ხელოვნებით გამოწვეულ აღტაცებას, ყველას ერთნაირად გვაღელვებდა და გვწამდა მუდმივი სიდიდეები.

შემდეგ კი, ამ სპექტაკლზე სწორედ ლელა ოჩიაურის რეცენზიას წააწერს ქვეყნის პრეზიდენტი კმაყოფილების სიტყვებს.

ყოველივე ამისთვის, თავიდან დავუმეგობრდი ლელა ოჩიაურს, თავიდან აღმოვაჩინე და შევიყვარე ის და დღეს, ასე სახალხოდ და ქვეყნის გასაგონად (იქნებ სახელმძღვანელოდაც!!) მინდა ვუთხრა მადლობა მას იმისათვის, რომ ჩვენ შორის საპატიებელი და შემოსარიგებელი არაფერი გამხდარა, გაჭირვებისა და ქაოსის წლებმა ჩვენი მეგობრობა კიდევ უფრო მყარი გახადა, სიმაღლე შესძინა.

გმადლობ, ლელა, გმადლობ იმისათვის, რომ ენებათა სიმძაფრემ ჩვენ მეგობრობას მხოლოდ არგო, რადგან ის ძალაუფლებისმოყვარეობით არ იკვებებოდა და არც ადამიანთა ურთიერთობის იმ სახეობას ცნობდა, რომელსაც მორჩილება ეწოდება.

გმადლობ.

ცირა აფციაური.
„თელავის მოამბე" №9.

საქართველოს რესპუბლიკა
№167-168. კვირა-ორშაბათი, 5-6 ივლისი, 1998 წელი.
ეროვნული ბიბლიოთეკა

სადისკუსიო კლუბი „პრესა"

ჯავახელმა სომხებმა იციან, რომ საქართველოში ცხოვრობენ

შეგნებულად არ ვასახელებ გაზეთს, რადგან მიმაჩნია, რომ თავის სიტყვებზე პასუხისმგებელი, უწინარეს ყოვლისა, ავტორია. წერილის „დაშნაკმა ქართველი მესაზღვრე საგუშაგოზე სცემა", ავტორია ბორის ბოხუა. რამდენად შეესაბამება მასში მოყვანილი ფაქტები, მათი კომენტარი საქმის რეალურ არსს?

ბორის ბოხუას უფრო ადრეც ვიცნობდი, როცა ის გაზეთ „ალიაში" მუშაობისას ახლანდელივით ავადმყოფური ფანტაზიის, წარმოსახვის უნარისა და ჟურნალისტური „ოსტატობის" დაუშურველად ცდილობდა ეროვნული შუღლის გაღვივებას. ერთმანეთზე გაქეზებას გვერდიგვერდ მცხოვრები ხალხისა, რომელიც, სხვათა შორის, ძალზე შორს დგას ბინძური პოლიტიკური თამაშებისგან.

და ახლაც, ქართველი ხალხის ინტერესების დამცველის როლში გამოსვლისას შხამის მორიგ ულუფას გვთავაზობს. ამასთან, ნათელმხილველივით ყავის ნალექზე მარჩიელობს, რომელი სტიქიური უბედურება შეიძლება დაატეხოს ქართველ ხალხს რაფიკ ტოროსის ძე არზუმანიანმა გამგებლის თანამდებობაზე ყოფნის გამო.

ის, რაზეც ბოხუა წერს, მონაგონითაა გაჟღენთილი. ეს ჟურნალისტის უვნებელი შეცდომა კი არა, სპეცშეკვეთაა. გავბედავ და ვიტყვი, რომ შეკვეთის შესრულებისას ჩვენი გულჩვილი „პატრიოტი" უანგარო არ არის.

ფაქტია, რომ ქვეყანაში და მის საზღვრებს გარეთაც არსებობს ძალები, რომელთაც მოსვენებას არ აძლევს სიმშვიდე ჯავახეთში. ალბათ, შემთხვევითი არაა, რომ თითქმის ერთდროულად იბეჭდება რუსულ „ნეზავისიმაია გაზეტაში" სტატია „ჯავახეთში არეულობაა" და ზემოხსენებული ოპუსი.

რა თქმა უნდა, სასიხარულოა, რომ გარე თუ შიდა დესტრუქციული ძალების მცდელობის მიუხედავად, რაიონში და მთლიანად რეგიონში სტაბილურობაა. ვისი დამსახურებაა ეს – ხელმძღვანელობამაც კარგად უწყის და ხალხმაც.

რას წარმოადგენს სიმონ თუმასიანი, სოფელ სამებას სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის თავმჯდომარე, ნუთუ იგი იმდენად ყოვლისშემძლეა, რომ გადასახადების გადახდასაც თავს არიდებს, აჭარლებს სოფლიდან ერეკება და ქართველ მესაზღვრეებს სცემს? სტატიის მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, მისთვის კანონი არ არსებობს. მართლა ასეა?

სიმონ თუმასიანი სოფელ სამების სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის თავმჯდომარეა. ამ თანამდებობაზე იგი 1992 წლიდან მუშაობს. ე. ი. ჩემი რაიონული მმართველობის თავმჯდომარეობამდე ბევრად ადრე, და იგი მე არ „დამინიშნავს", როგორც ამას ამტკიცებს სტატიის ავტორი, რომელსაც დაავიწყდა, რომ კოოპერატივის თავმჯდომარის თანამდებობა არჩევითია. არჩევით კი თუმასიანი სამების ყველა მცხოვრებმა აირჩია, – ქართველებმა, სომხებმა და რუსებმა.

იმოწმებს რა კონტროლის პალატის მონაცემებს, ბოხუა ბრალს სდებს თუმასიანს კოლმეურნეობის ქონების მითვისებაში. საკვირველი მხოლოდ ის არის, რომ თუ ავტორს კონტროლის პალატასთან თანამშრომლობით ამის დადგენა შეეძლო, რატომ გაჩერდა შუა გზაზე, არ დაადგინა იმავე კონტროლის პალატაში: გადაცემულია თუ არა შემოწმების მასალები რაიონის მმართველობაში, გამოძიების ორგანოებში საჭირო ზომების მისაღებად? და თუ არ არის გადაცემული, რატომ?

თუმასიანის მიერ გადასახადებისათვის თავის არიდებაზე ვიტყვი, რომ ეს განცხადება ყოვლად უსაფუძვლოა. მარტო 1996-დან 1997 წლამდე სამების სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის მიერ ადგილობრივ ბიუჯეტში მიწის გადასახადი 13.542 ლარია შეტანილი.

ახლა „აჭარლების გამორეკვის" შესახებ. 1996 წლის ნოემბრის ბოლოს, ყინვიან დღეს, ადგილობრივი ორგანოების წინასწარი გაფრთხილების გარეშე, მმართველობის შენობის წინ ორი ავტობუსი გაჩერდა, 50-55 აჭარიდან ჩამოსული ქალებით, მოხუცებით, ბავშვებით. მათ წარმომადგენლთან საუბრისას გაირკვა, რომ ისინი სამებაში ჩასასახლებლად მიჰყავდათ, სადაც არც თავისუფალი სახლებია, არც გათბობა, არაა მინიმალური პირობები ადამიანისთვის ზამთარში საცხოვრებლად. ბუნებრივია, ტელეფონით დავუკავშირდი სამხარეო ადმინისტრაციის ხელმძღვანელობას, პრეზიდენტის აპარატს და მათი ნებართვით გავაბრუნე ავტობუსები, თან ჩამოსულებს ავუხსენი საქმის არსი. ისიც უნდა ვთქვა, რომ ამ დროს თითქოს ავარია მოხდა, წმინდა წყლის სიცრუეა.

როგორც ხედავთ, ამ ფაქტთან თუმასიანს არანაირი კავშირი არა აქვს, გასაოცარია, მაინც ვის შეეძლო ემცნო სამხარეო ადმინისტრაციიდან ბორის ბოხუასთვის, რომ თუმასიანს თვალისჩინივით ვუფრთხილდები („ეს კაცი მე მჭირდება, ასეთ მუშაკს ვერ იპოვი"). სიმონ თუმასიანს საყვედურობს, რომ ის პარტია „დაშნაკცუტუნის" წევრია, მაგრამ კონსტიტუციით ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია იყოს ამა თუ იმ პარტიის წევრი...

რასაკვირველია, ბორის ბოხუას და მის მსგავსთ არ სურთ დაინახონ ის კარგი, პოზიტიური, რისი მიღწევაც შეძლეს ჩვენმა ხალხებმა ერთობლივი ცხოვრების შედარებით მცირე მონაკვეთში; იგი შეგნებულად დუმს იმაზე, რომ რაიონში პირველად ბოლო 10 წლის მანძილზე აშენდა სკოლა – ქართული სკოლა აჭარიდან გადმოსახლებულთა ბავშვებისათვის, სოფელ სპასოვკაში. რომ მხოლოდ სპასოვკაში, სადაც ახალმოსახლეთა 73 ოჯახი ცხოვრობს, კაპიტალურად შეკეთდა საავტომობილო გზა, აშენდა მიკროჰესი.

ბოხუასა და მისთვის ცნობების მიმწოდებელს არ შეიძლება ახარებდეთ ის, რომ თუ 1992-93 წლებში რაიონის ახალგაზრდობა თავს არიდებდა ქართულ არმიაში სამსახურს, შარშან საქართველოს სამხედრო კომისარიატის გაწვევის განაწესი 110 პროცენტით შესრულდა.

ჩვენს რაიონში ქართული სასაზღვრო საგუშაგოა, რომლისთვისაც ნორმალური პირობების შექმნისათვის რაიონის ხელმძღვანელობამ სასაზღვრო ჯარების უფროსის ვალერი ჩხეიძისაგან მადლობის წერილი მიიღო.

მასალის მოსამზადებლად ჩამოსული ჟურნალისტი ვალდებული იყო შეხვედროდა ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებს. მათგან მიღებული ცნობები, დარწმუნებული ვარ, გაარკვევდა რეალურ სიტუაციაში: ხალხი მიეჩვია ერთად ცხოვრებას, გადააბიჯა ურთიერთადაპტაციის რთულ პროცესს.

ბორის ბოხუა კი სხვადასხვა გაზეთის ფურცლებიდან გულსაკლავად გაჰკივის – „სომხებმა ჯავახეთი დაიპყრეს! ხალხო, გაფრთხილდით, თავი დაიცავით" და ა. შ.

გაზეთის იმავე ნომერში სტატია სათაურით „ვის ეკუთვნის დღეს ჯავახეთი", რომელსაც ხელს ციცო ნათაძე და ბექან ბოლქვაძე აწერენ, შეიცავს უსაფუძვლო ბრალდებას, რომ, თითქოსდა, ნინოწმინდის რაიონში ახალმოსახლე ქართველების ინტერესები ილახება. საუბრობენ რაღაც დამანგრეველ სწრაფი რეაგირების ბრიგადებზე. ვუპასუხებ სტატიის სათაურშივე დასმულ პროვოკაციულ კითხვას „ვის ეკუთვნის დღეს ჯავახეთი". ჯავახეთი საქართველოს განუყოფელი ნაწილია, ეს აქსიომაა და მასში ეჭვი არავის არ უნდა შეეპაროს. ამას ნებისმიერი ჯავახელი სომეხი ამბობს.

საკითხში გაურკვეველი მკითხველისთვის საქმის არსზე რეალური წარმოდგენის შესაქმნელად, განსაკუთრებით კი „მოსახლეობის ქართული ნაწილის უფლებების შელახვისა და ამ მიზეზით ქართველების რაიონიდან მიგრაციის" გამო, მხოლოდ ერთ ფაქტს დავასახელებ: თუ 1993 წლის 1 იანვრისათვის რაიონში 309 ქართული ეროვნების მოსახლე ცხოვრობდა, 1997 წლის მონაცემებით, ქართული მოსახლეობა 348 კაცს შეადგენს. სოფელ სპასოვკაში 1993 წელს 25 ქართველი ახალმოსახლე ოჯახი იყო, დღეისათვის – 73 და ეს მაშინ, როცა შესაბამის პერიოდში, მთლიანობაში რაიონიდან 3000 ადამიანი გადასახლდა. იმედია, სხვა კომენტარი, მგონი, ზედმეტია.

სტატიის ავტორები სინდისის ქენჯნის გარეშე წერენ, რომ ქართველებს საკარმიდამო ნაკვეთებს არ აძლევენ. სამების ყოველ მცხოვრებს, მათ შორის, რა თქმა უნდა, ქართველებს აქვთ 2 ჰექტარი მიწა, ამასთან, ახალმოსახლე ქართველებს, გამონაკლისის სახით, სახნავის გარდა, სათიბი ნაკვეთებიც გამოეყოთ.

რაც შეეხება სახლების ნგრევას, აქ სტატიის ავტორებმა გადააჭარბეს და ფერები ისე გაამუქეს, რომ საქმეში ჩაუხედავ მკითხველს ისლა დარჩენია, იარაღით ხელში გავარდეს „დამცირებულთა და შეურაცხყოფილთა" დასაცავად. სინამდვილე კი ასეთია: სახლებში, რომლებიც მურაბ კოსტავას ფონდს ეკუთვნის, ფაქტობრივად, მხოლოდ ახალმოსახლე ქართველები უნდა შესახლდნენ, რადგან მათი ნაწილი რაიონიდან გადასახლდა, სახლები უპატრონოდ დარჩა, იშლება და ინგრევა. ასეა ყველგან, მთელ რაიონში, სადაც კი მიტოვებული სახლებია.

ხსენებული მასალის დაბეჭდვიდან მეორე დღეს სხვა გაზეთში ჩნდება ბოხუას სხვა წერილი: „ნინოწმინდის ქართველები შველას ითხოვენ".

ბოხუას ყველა მასალა ნინოწმინდის შესახებ უკვე მეხუთე წელიწადია, ერთსა და იმავე „ფაქტებზე" არის აგებული, და მათ შესახებ პასუხი გაცემულია, ხოლო ის, რომ ნინოწმინდაში კონტროლის პალატის ბიუროს მრჩევლის ნინოწმინდის მცხოვრებთან ჩხუბის ფაქტი ავტორმა სპასოვკაში სკოლის მშენებლობიდან მასალების მიტაცებას დაუკავშირა, აბსურდია.

თუმცა, გასაგებია, რა წყაროებიდანაც მოდის მცდარი ვარაუდები. ჯერ კიდევ 1992 წელს, როცა მმართველობაში რაიონის კონტროლის პალატის თავმჯდომარის თანამდებობაზე ვ. ლულუკიანის კანდიდატურისთვის კენჭისყრის საკითხი დადგა (იგი დღეს სამცხე-ჯავახეთის კონტროლის პალატის ბიუროს მრჩეველია), მაშინ მე, როგორც რაიონული მმართველობის თავმჯდომარის მოადგილემ, მხარი არ დავუჭირე ამ წინადადებას, მას არა ჰქონდა მორალური უფლება ემუშავა ამ თანამდებობაზე, რადგან ჯერ კიდევ რაიონის სამომხმარებლო კავშირის თავმჯდომარეობისას ლულუკიანის წინააღმდეგ ორჯერ იყო აღძრული სისხლის სამართლის საქმე. ჩემს მოსაზრებას რაიონის საზოგადოებრივი აზრიც ამაგრებდა.

ხოლო იმაში, რომ რესპუბლიკიდან ნინოწმინდის გაცლით ხე-ტყე გააქვთ, იმედია, რაიონის ხელმძღვანელობას არავინ დაადანაშაულებს, რადგან რაიონში ტყე არ არის, ხოლო პასუხი ხე-ტყის გატანაზე შესაბამისმა სამსახურებმა უნდა აგონ, რომლებიც რაიონულ ხელმძღვანელობას არ ექვემდებარება.

ბოხუამ თავის თავს აჯობა, როდესაც 24 აპრილს, გლოვის დღეს გამოაქვეყნა წერილი, თითქოსდა 1915 წლის გენოციდი თავად სომხების მიერ ინსპირირებული პროვოკაცია იყო. რომ მილიონ ნახევარმა ადამიანმა მსოფლიოს თანაგრძნობის გამოსაწვევად გასწირა სიცოცხლე(?!)...

დაე, კომენტარი მკითხველმა გააკეთოს.

რაფიკ არზუმანიანი,
ნინოწმინდის გამგებელი.

დემოკრატია

თვალსაჩინო მაგალითი ჩვენი პრესისათვის

შეერთებული შტატების ერთ-ერთმა წამყვანმა ტელეკომპანიამ – სი-ენ-ენმა უარყო თავისი ცნობა იმის შესახებ, რომ ინდოჩინეთის ომში ლეზერტირი და მოღალატე ამერიკელი ჯარისკაცების წინააღმდეგ ნერვების დამადამბლავებელ გაზს იყენებდნენ. ტელეკომპანია აღიარებს „მასალის მომზადებისას წყაროების გამოყენებაში დაშვებულ სერიოზულ ხარვეზებს". ვნება მიაღგა ჟურნალ „ტაიმის" რეპუტაციასაც, რომელიც სი-ენ-ენთან ერთად შედის „ტაიმ-უორნერის" კონცერნში. წინა თვის დამლევს ყოველკვირეულში გაჩნდა „მონათესავე" ტელეკომპანიის ჟურნალისტთა მიერ მომზადებული სტატია, რომელიც ნამდვილ სენსაციად იქცა. როგორც ამ სტატიაში ამტკიცებდნენ, ოპერაცია „ზურგქარის" დროს 1970 წელს ლაოსის ერთ-ერთ სოფელში ამერიკელი ჯარისკაცები ზარინით წამლავდნენ თავიანთ ყოფილ მოსამსახურეებს, რომლებიც მოწინააღმდეგის მხარეზე გადავიდნენ. ეს მტკიცება ემყარებოდა უმთავრესად სპეცდანიშნულების რაზმის სამხედრო მოსამსახურეთა ჩვენებებს, რომლებიც მონაწილეობას იღებდნენ დამსჯელ ოპერაციაში.

მაგრამ, სენსაციამ გაჩენისთანავე შეიძინა სკანდალური ელფერი. ეჭვი შეიტანეს ამ ამბის მონაწილეების მოგონებათა უტყუარობაში. გარდა ამისა, გამოირკვა, რომ სი-ენ-ენს შეიძლებოდა, მცდარად განემარტა ზოგიერთი მიღებული ცნობა. პენტაგონმა მაშინვე დაიწყო ინდოჩინეთში დამადამბლავებელი გაზის გამოყენების ცნობების გამოძიება. თვით ჟურნალი და ტელეკომპანია, თავის მხრივ, შეუდგნენ თავისივე მტკიცებების ხელახალ გამოკვლევას. და აი, სენსაციური ცნობის ავტორები იძულებული გახდნენ, საჯაროდ ეთქვათ უარი მასზე. „სი-ენ-ენი მთლიანად კისრულობს პასუხისმგებლობას როგორც ტელესიუჟეტებისათვის, ისე „ტაიმში" დაბეჭდილი სტატიისათვის", – განაცხადა ტელეკომპანიის ახალი ამბების ჯგუფის თავმჯდომარემ ტომ ჯონსონმა. – ჩვენ ბოდიშს ვუხდით მაყურებლებსა და ტაიმელ კოლეგებს ამ შეცდომისათვის". სხვათა შორის, ნომერში, რომელიც მომავალ კვირას გამოვა, „ტაიმიც" მოუხდის ბოდიშს თავის მკითხველებს. სი-ენ-ენი ცალკე უბოდიშებს იმათ, ვინც ოპერაცია „ზურგქარში" მონაწილეობდა. ჯერჯერობით ბოლომდე არ არის გარკვეული, სახელდობრ, რა მიზნებს ისახავდა იგი. როგორც ჩანს, დეტალები გამოირკვევა მომავალ ორ კვირაში, როდესაც აშშ თავდაცვის სამინისტრო გამოძიებას დაამთავრებს.

კელტური დრუიდთა კულტის თაყვანისმცემლებმა უკანასკნელი ათი წლის მანძილზე პირველად გამართეს თავიანთი მზის დღესასწაული სტოუნჰენჯში, იმიტომ, რომ ბრიტანეთის მკაცრმა მთავრობამ, ბოლოს და ბოლოს, გააუქმა აკრძალვა ბუნიობის ღამის დღესასწაულთა მოწყობაზე. აკრძალვა შემოღებულ იქნა 1988 წელს, მას შემდეგ, რაც კერპთაყვანისმცემელი კელტების მომხრე-მოწინააღმდეგებმა რელიგიური რიტუალის დროს დებოში და ჩხუბი ატეხეს. სამაგიეროდ, ახლა შეკრებამ დარბაისლურად ჩაიარა, ვინაიდან მას პოლიცია ესწრებოდა.

მაინც, რა არის პოლიტიკოსობა: სახელის განთქმა თუ შერცხვენა?

მანილაში გაიმართა ფილიპინის პრეზიდენტის ჯოზეფ ესტრადას თანამდებობაზე დადგომის ოფიციალური ცერემონია, იუწყება როიტერის სააგენტო. ყოფილ კინოვარსკვლავს სულაც არ აცბუნებს ის გარემოება, რომ.იგი სათვალავით მე-13 მეთაური გახდა სახელმწიფოში, რომელმაც სულ ცოტა ხნის წინათ გადაიხადა ესპანეთისაგან დამოუკიდებლობის მოპოვების 100 წლისთავი. ინაუგურაციის ცერემონია განხორციელდა ისე, როგორც ასი წლის წინათ, როდესაც ფიცს დებდა ფილიპინის პირველი პრეზიდენტი გენერალი ემილიო აგუნიალდი. ესტრადამ ფიცი დადო იმავე ბიბლიაზე და ხელი მოაწერა ერის ერთგულების ფიცს იმავე კალმით, რომლითაც — ქვეყნის ეროვნულმა გმირმა. მაგრამ, თავისი წინამორბედისაგან განსხვავებით, ჯოზეფ ესტრადამ ფიცის სიტყვები წარმოთქვა მშობლიურ ფილიპინურ ენაზე. იმავე დღეს პრეზიდენტი გავიდა თავისი მამის საფლავზე. ცხონებულ სინიო ეხერსიტოს თავისი შვილი მიაჩნდა ხელმოცარულ კაცად, ვინაიდან იგი კოლეჯიდან გამორიცხეს და ათ შვილთაგან ერთადერთი იყო, რომელსაც არ მიელო უმაღლესი განათლება. ოჯახის უფროსმა ვაჟს უბრძანა, „აღარ შეერცხვინა გვარი“. ჯოზეფი ასეც მოიქცა, და, ბოლოს და ბოლოს ფსევდონიმი „ესტრადა“ მისი ოფიციალური გვარი გახდა.

ჯაშუშები მამაპაპურ მეთოდებს უბრუნდებიან

აშშ ცენტრალურმა სადაზვერვო სამმართველომ გამოაცხადა ორგანიზაციის ისტორიაში უდიდესი საჯაშუშო კონტინგენტის ვაკანსიის შევსება, წერს „ტაიმსი“. ასეთი რადიკალური ნაბიჯის გადადგმა ცენტრალურ სადაზვერვო სამმართველოს აიძულა მზვერავთა ამასწინანდელმა სამარცხვინო მარცხმა, რომლებსაც გამოეპარათ, რომ ინდოეთი ბირთვული გამოცდისათვის ემზადებოდა. ხელმძღვანელობის აზრით, სადაზვერვო უწყება გახდა მძევალი მაღალი ტექნოლოგიებისა. ამიერიდან, ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველო თავის საქმიანობაში უბრუნდება დაზვერვის ფუძემდებელ პრინციპებს: ჯაშუშთა შეგზავნას მტრის ზურგში და მაღალი თანამდებობის აგენტების დაქირავებას საზღვარგარეთის ქვეყნებში. სულ მალე კვლავ გაიხსნება ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს ბევრი საზღვარგარეთა საიდუმლო წარმომადგენლობანი, რომლებიც ცივი ომის დამთავრების შემდეგ დაიხურა.

სერფინგი საშიში სპორტია

სამხრეთ აფრიკის კაპის პროვინციაში იძულებული გახდნენ, დაეხურათ ბევრი პლაჟი ინდოეთის ოკეანის სანაპიროზე, იუწყება ასოშიეიტედ პრესის სააგენტო. ამის გაკეთება მოუხდათ მას შემდეგ, რაც უკანასკნელი ერთი თვის განმავლობაში ზვიგენები თავს დაესხნენ 6 მოსერფინგეს, თანაც, მათგან უკანასკნელი — 20 წლის სტუდენტი ზვიგენმა ისე დაკბინა, რომ დაიღუპა. ხოლო სპორტის ამ სახეობის ჩემპიონს ბილ სტეფენსონს ფეხი მოჰკვეთეს.

სპეციალისტები ვარაუდობენ, რომ ზვიგენებს სერფინგის ფიცრები სელაპები ან გიგანტური კუები ჰგონიათ, მათ აქაურობა იზიდავს სარდინების ქარავნების მიგრაციით. თავის როლს ასრულებს, აგრეთვე, ის პრაქტიკაც, როდესაც ფათერაკების მოყვარული მილიონერები ფოლადის გალიების გისოსით გარშემორტყმული ჩადიან წყალქვეშ და თევზს აჭმევენ ზვიგენებს, რათა ახლოდან დაინახონ, სინამდვილეში, როგორ აქვთ მათ მოწყობილი საშინელი ყბები.

მეშლილ ავტობუსს ცეცხლში დაწვა მიესაჯა

პაკისტანელებს მიაჩნიათ, რომ უნდა დაისაჯონ არა მარტო დამნაშავე ადამიანები, არამედ ბრალეული საგნებიც. ეს ავტობუსი დაწვეს იმიტომ, რომ მან ქალი გაიტანა. ყარაჩიში უკვე ხუთი „ბრალეული“ ავტომობილი დაისაჯა სიკვდილით.

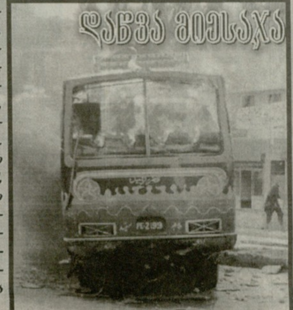

კუტიურიე პაკო რაბანი ქალებს ურჩევს, ეს საღამოს კაბა ატარონ გვიან შემოდგომაზე და ზამთარში. ახლა სახელგანთქმული დიზაინერი ლიცენზიის მიყიდვის შესახებ მოლაპარაკებას აწარმოებს რუსეთის სამკერვალო ფაბრიკებთან. მოსკოვში, რა თქმა უნდა, ზამთრობით ისე არ თბილა, როგორც მადრიდში, მაგრამ, სამაგიეროდ, ქალის კანს ამ სამოსში სასიამოვნო მოლურჯო ფერი ექნება, რომელიც ძალზე მიმზიდველი გამოჩნდება დათოვლილი ქუჩების ფონზე.

ანაფორიანი პედოფილები

ექვსი წლის პატიმრობა მიესაჯა ბრიუსელის ერთ-ერთი ეკლესიის მღვდელს – აბატს ანდრე ვანდერ ლინს, რომელსაც ბრალად ედებოდა პედოფილია. მსახურების დროს, როგორც მრევლს, ისე საეკლესიო ხელმძღვანელობას არაერთგზის შეუმჩნევია, როგორ შეუჩნდებოდა ხოლმე იგი ბავშვებს. ამიტომ, სასამართლომ განაჩინა, აგრეთვე, რომ მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა უნდა დაეკისროთ უმაღლეს საეკლესიო იერარქებს, რომლებიც ვალდებული არიან 15 ათასი დოლარი გადაუხადონ დაზარალებული ბავშვების ოჯახებს.

იმას, რომ მომხდარი ამბავი არ არის გამონაკლისი შემთხვევა, მოწმობს მეორე სასამართლო პროცესიც, სადაც პედოფილიაში ედება ბრალი 52 წლის ვენებერ სეუჩს, ერთ-ერთი რელიგიური სკოლის მოძღვარს. მაგრამ, ყველაზე დიდი ეთქმის მაინც იმ სკანდალს, რომელიც ავსტრიაში ატყდა. აქ გამოირკვა, რომ თურმე კარდინალი ჰანს ჰერმან გროერი პედოფილი ყოფილა. მას უკვე ჩამოერთვა მღვდელთმსახურის წოდება, ხოლო თავად გროერი, რომელიც ახლა ერთ-ერთ მონასტერს აფარებს თავს, სულ მალე იძულებული გახდება დატოვოს თავისი ქვეყნის ფარგლები.

სიგარეტის საყიდლად — ლა-მანშს გადალმა

უფრო ხელსაყრელი ხომ არ არის სარეცხი ფხვნილის მეზობელ ქვეყანაში ყიდვა? რა თქმა უნდა, გვიპასუხებენ ბრიტანელი დიასახლისები. მომჭირნე ინგლისელებმა იციან, რომ კონტინენტზე უფრო იაფია ღვინო, ლუდი, თუთუნი და სურსათი. ახლა, როიტერის სააგენტოს ინფორმაციით, სამეურნეო წვრილმანებიც კი იქიდან მოაქვთ. ლა-მანშის ქვეშ გაყვანილ გვირაბში მავალი მალი მატარებლის „ევროსტარის“ ბილეთი დაახლოებით 15 დოლარი ღირს. მოგზაურობა სწრაფი და სასიამოვნოა, ხოლო ფრანგული „დიუტი-ფრის“ ფასები ინგლისურთან შედარებით პირდაპირ საარაკოა. ჰოდა, ამიტომაც არის, რომ ინგლისელი დიასახლისები ლამის ყოველ კვირას დადიან „წყალგაღმა“ სურსათ-სანოვაგის, სარეცხი ფხვნილის, სასუქის, საბაღე იარაღებისა და სხვა წვრილმანების შესაძენად. ოჯახის ბიუჯეტი იგებს, ხოლო საფრანგეთის ეკონომიკას ყოველწლიურად რჩება დაახლოებით 5 მილიონი გირვანქა სტერლინგი სუფთა მოგება.

გალიის ბინადარნი „ვიაგრას“ უფასოდ მიიღებენ

მამაკაცის იმპოტენციის სამკურნალო განთქმულ წამალს „ვიაგრას“ მოულოდნელი გამოყენების სფერო მოუძებნეს ბრიტანელმა ზოოლოგებმა. როგორც „ტაიმსი“ წერს, მეცნიერები იმედოვნებენ, რომ სასწაულებრივი აბი ხელს შეუწყობს ტყვეობაში ყველაზე იშვიათი ცხოველების გამრავლებას, რომლებიც გალიაში ყოფნისას ზედაც არ უყურებენ მეორე სქესის წარმომადგენლებს. „ვიაგრას“ შემმუშავებელთ, თავის მხრივ, მიაჩნიათ, რომ მათი პრეპარატი სავსებით გამოსადეგია არა მარტო ადამიანების, არამედ ცხოველებისთვისაც. გარდა ამისა, ცხოველთა იმპოტენციის მკურნალობა „ვიაგრას“ მეშვეობით ერთობ ჰუმანური პროცესია. დღემდე ხომ მთელი მსოფლიოს ზოოპარკებში ხორციელდება განსაკუთრებით ძვირფასი და იშვიათი ცხოველების ძალით გამრავლების პროგრამები, რაც, კერძოდ, მოიცავს მამრის სპერმის მოპოვებას დენის დარტყმის მეშვეობით.

„მაიკროსოფტი“ — საყოველთაო შურის ობიექტი

სასამართლო სარჩელები გამუდმებით სდევს „მაიკროსოფტის“ კორპორაციას, იუწყება ასოშიეიტედ პრესი. ამჯერად, ბილ გეიტსის კომპანიას ბრალად ედება „ინტერნეტ ექსპლორერის“ პროგრამის სახელწოდების უკანონო გამოყენება. ბევრმა არც იცის, რომ „ინტერნეტის“ კომპიუტერულ ქსელში მუშაობის პროგრამის ეს სახელწოდება არ ეკუთვნის „მაიკროსოფტს“. ამ ფაქტმა დიდი ხნის წინათ გამქრალი კომპანია „საინეტის“ დამაარსებელს დაირენ რანს საშუალება მისცა, განეცხადებინა, რომ იგი „ინტერნეტ ექსპლორერის“ სახელწოდებას ხმარობდა თავისი პროგრამისათვის. თავის მხრივ, „მაიკროსოფტი“ აცხადებს, რომ სახელწოდება, რომელიც „ინტერნეტის მკვლევარად“ ითარგმნება, მეტისმეტად ზოგადი და აღწერილობითია საიმისოდ, რომ ვისიმე ფლობის საგანი იყოს, ისევე, როგორ სახელწოდება „კოლა“ არ ეკუთვნის არავის, „კოკასა“ და „პეფსისაგან“ განსხვავებით. გარდა ამისა, სახელწოდება „ინტერნეტ ექსპლორერი“ უკვე არაერთგზის უხმარიათ სხვა კომპანიების საპროგრამო პროდუქტებსა და წიგნების სახელწოდებებში. ხოლო, თუ „საინეტ“ კომპანიის სარჩელი მაინც დააკმაყოფილეს, „მაიკროსოფტი“ იძულებული გახდება შეცვალოს პოპულარული პროგრამის სახელწოდება და გადაიხადოს მრავალმილიონიანი კომპენსაცია.

კუდიანებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

საფრანგეთში ბასკები აწყობენ კუდიანების ყოველწლიურ თავყრილობას, რომელზეც ათასობით ევროპელი ტურისტი ჩამოდის. ისინი თვალს ადევნებენ შუასაუკუნოვან კოსტიუმებში გამოწყობილ დღესასწაულის მონაწილეთა „უკეთურ“ რიტუალებს. ყველაფერი ისეა, როგორც ძველად! კარგი ტრადიციები ცოცხლობს და ვითარდება.

ამერიკას ახალი არმიის მინისტრი ჰყავს

ლუის კალდერამ, კალიფორნიის შტატის ყოფილმა კანონმდებელმა, უესტ-პოინტის სამხედრო სასწავლებლის კურსდამთავრებულმა, ფიცი დადო როგორც აშშ არმიის მე-17 მინისტრმა. კალდერა 1978-1983 წლებში მსახურობდა სხვადასხვა თანამდებობებზე სამხედრო პოლიციაში.

აშშ არმიის ყოველწლიური ბიუჯეტი შეადგენს დაახლოებით 60 მილიარდ დოლარს. მისი პირადი შემადგენლობა, ნამდვილი სამსახურის სამხედრო მოსამსახურეების, ეროვნული გვარდიისა და რეზერვის ჩათვლით, 1 მილიონზე ოდნავ მეტია. ამ რიცხვში შედის, აგრეთვე, 270 ათასი სამოქალაქო მოსამსახურე.

საქართველოს რესპუბლიკა
№167-168. კვირა-ორშაბათი. 5-6 ივლისი. 1998 წელი.

ადამიანური ყოფის გზაჯვარედინებზე

კაცმა ოცი ლარი წყალში გადაყარა

წერილების მიმოხილვა

დიახ, აიღო და გადაყარა. არა იმიგომ, რომ მეღმეგი ჰქონდა, ან გიჟი იყო, სამართალს ვეუბდა და... ეგონა ამოვიდა, მაგრამ... მიმიხვდით, ალბათ, სათქმელი გავამხგარულე, თორემ ამ ფრაზის უკან ადამიანური საწუხარი რომ დგას, რა დიდი გამოცანა ეს არის. საწუხარს კი თბილისელი პენსიონერი ჯონდო ჯღამაძე გაუგანჯავს. ამიგომაც ამდგარა და მოცილი თავისი გულისტკივილი ჩვენთვის მოუწერია, ფოსტასთვისაც არ უნდვია, თვითონ ჩაგვებარებინა. თან, წერილში აღწერილი ამბის დამადასტურებელი დოკუმენტებით სავსე საქადაღლეც მოიყოლა, ვაითუ არ დამიჯეროთ და თავად ნახვითო.

ისე საბურთალოს რაიონის მოსამართლეს ცოცო კვაგამაძეს უმღერება: გაეკგანჯა, სასამართლო სხდომები ჯერ უმიგეროდ გადადო, მერე გამოეეიხადა: სარჩელი სწორედ ვერ შეიდგენიხო, ადეოკატს თავიდან დაუწერინეთ და მერე განეხილაოთო.

საკეთრეები თუ ვინდაო, ეს არის, მანამდე სად იყო? სარჩელის უკარგისობა მიზეზია, თორემ, როცა საქმე პიიღო და პირველი სხდომა გადადო, რაგომ მაშინეე არ მიეეეითა? თუ წაუკითხავად მაბურთაეე ეს დროული კაცი?

ადეოკატიო, რომ მეუბნება, ჯერ ერთი, იქ საადვოკატო არაფერია, მარტივი საქმეა, მეორეც, გეარაანად დამარაგებულ მხარეს (სასარჩელო განსახადებით მოპასუხისგან ეკუთვნილ ქონების დაბრუნებას ეითხოედით) ადეოკატის დასაქირავებელი ფული ვინ მოიცა?

და, კიდეე, მოსამართლე კვაგამაძის მუშაობის მეთოდით სასამართლოში საქმის განხიდვის ღირეულება ამ სადავო ქონების ფასს აღემატება, რომლის დასაბრუნებლადაც სარჩელი ეექნიდა შეგანილი და ახლა იძულებული ვართ უკან გეეეგანით. არადა, პენსიის ის ხარაჯი ნამთი — ოცი ლარი შენიენება საქმის მასალებში მოსამზადებლად რომ წეაილში გადავეყარე.

არ მოეელილა... თუმცა სამართალს ჯერ კიდეე უსამართლო ქმეეანაში ვეძებთ, — დასასრულს ბგონი ჯონდო და გული გწყდება, რომ ისე აიძულეს ასე ეფიქრა.

მე წელიწადს, დემოკრატია და სახალოთაზი რომ ჩვენს ქეეეანაში იდგამდა ფეხს, ერომაც ჩემმა ოკგამოსგმა უფრომცა კოლეგამ ივარაუდა: ახლა კი გაექმდება წერილების განეოფილება, რადგან სამართლებრივ სახელმწიფოში სარჩელეთ-საწუხარი ხალხს ნაკლებად ექნებაო. მეორე შეეპასუხა: მაგას რა სჯობს, მაგრამ საკუთარი მოსაზრებების კაცს რა გამოლეეესო?

არ გამართლდა ამ ჩემი უფროსი კოლეგის პროგნოზი, ჯერჯერობით რედაქციას უსამართლობით გაგანჯულე საკმაოდ აკითხავს და მხოგე საეოფაცხოვრებო პრობლებით მეეობრებიც მიეეკეთებით. არავითარი გამართლება არა აქეს მოგვერთ ე.წ. ოლიმეიიის წარმომადგენელთა გამოხატომებს, მათ უმრავლესობას სამშობლოს საეეთ-ლდღეეოდ არაფერი გაეკეთებია. ხალხს მახსოვრობა კარგი აქეს და არავის არაფერს უკარგავს.

ამმიეეერი მოთხოვნა ეღვარდ შევარდნაძის გადადგომისა თაეეგლობაა და შეგი არაფერი. დღეს, სამშობლოს, როგორც არასდროს, ისე სჭირდება ურთიერთთანადგომა, შრომა და ძწენა მომაელება. ჩემი თაობის უმრავლესობა ამიარეს და მხარს უჭერს ჩვენი პრეზიდენტის პოლიტიკას და სჯერა, რომ ჩვენი ახალგაზრდობა ერთიან, მშეიგობიან, რაგაც მას პაგრონი გამოსწენია, რომელიც სერიოზულ მიზნებს ისახავს, რათა ქართველ გადამრთის და მისერალური წყლის „ფორმა და შინაარსი" გაუმჯობესდს. კერძოდ, საქეეთ სამოგზაეეეა „ნაბეღლავი — 1958" (ეს მისერალური წყლის „დაბადების" წყაეა), რომლის ერთერთი დამფუძნებელია „თბილკომბანკის" ქუთაისის ფილიალის ხელმძღვანელობა, ორი თვე ქარხნის რეკონსტრუქციაზე მუშაობს. რასთეისაც „თბილკომბანკის" სათაო განეოფილებას 70 ათასი დოლარიც გაუეია.

„ნაბეღლავის" ბეღის წაღმა დგარეაღების იმეღის თვალით შეეურებს თურმე ჩოხაგარის რაიონის პოშეიციას — ოღონდ გაიცდის და მეიდეეემა როგორც უნდა ისე მოახმაროს, ისე გამოიეენოს. მათი აზრით, მეიდეეემა უსათეოდ უნდა გაითვალისწინოს სახეღმწიფოს, ანუ ქეეეის, ქალაქისა თუ რაიონის, იმ სოფლისა და უბნის ინტერესები, სადაც გაეიდეეი შენობა მდებარეობს. თუ, რა თქმა უნდა, მოსახლეობისთეის უმაღესია, რომ ეს შენობა იეიღეე დანიშნულებით გამოიეენოღეს, რასაც ადრე, პრივატიეაციამდეე ახორეებდა. პრივატიეაციის ადგილობრივმა სამმართეელომ შენობის გაყიდეას, ქირად საკუთრებაში მისი გადაცემის აუცილებელ პირობად ის უნდა წამოაეეინოს, რომ შენობას თავისი დანიშნულება შეუნარჩუნდეს.

ერთი სიტყეით, მოსახლეობის ინტერესები არ უნდა უგულეეეელეეოთ.

მაგალითად, ლეღკანის გორაზე ასე მოხდა, პრივატიზების შემდეგ უნიეერსამი ისევ უნიეერსამად დარჩა, აბანო ისევ აბანოდ იმუშაეებს, ბიბლითეკა კულტურულ-განმანათლებელ საქმიანობას აგრძელებს, პოლიკლინიკა კეღე პოლიკლინიკად და ა.შ. ასევე გეინდა, რომ საეოფაცხოვრებო მომსახურების კომბინატი, რომელიც ხერთეების ქუჩაზე მდებარეობს, პრივატიზაციის შემდეგ ისეე ლატეელობას საეოფაცხოვრებო მოთხოვნილებების ემსახურებოდეს და მისმა მესაკუთრემ ის სხეა მიზნით არ გამოიეენოსო, — გეწერენ ისინი.

შსპაშერ ოქროპირი ბაღდიც თერეეეთ პენსიონერ პედაგოგს, სამშეიო ომის ეეტერან კომლოს ქარხნის ორსერთიან ლექსს „ჩინ საქართეეელოვ":

„შენ, საქართეეელოვ,
ასალს აკრავ და წინ მიიწევ
შენს დიდ მომავალს
მამორის სხეით ვერ შეაზრებს.
თავისუფლებას დანაგრვლი
არცვევ არგასებს,
შენს მგრვას — სიკვდილი!
მომავალი მათ შეიზენებს.
ო, საქართეეელოვ, შენს
გამაფხულს შეღამ ენაკრობდეთ,
ეს გამაფხულიც მოგვებახლა,
„არცა ბნელაა", —
შენამ გოგები დაიბერგყა,
გასრისა შეშლი,
წინ, საქართეეელოვ!
სიმართლის გზა ეულეეელაა!"

ჭოლი ახლა და ამ დროეე გაეის მომავლისადმი აშეკვარი კეთილი, ამედიანი რწმენის შეშლე, ნუ შეგრცხვება შენი უიმეღო მოთქმა-გოღებისა.

რუსუდან ლორთქიფანიძე.

კადრი

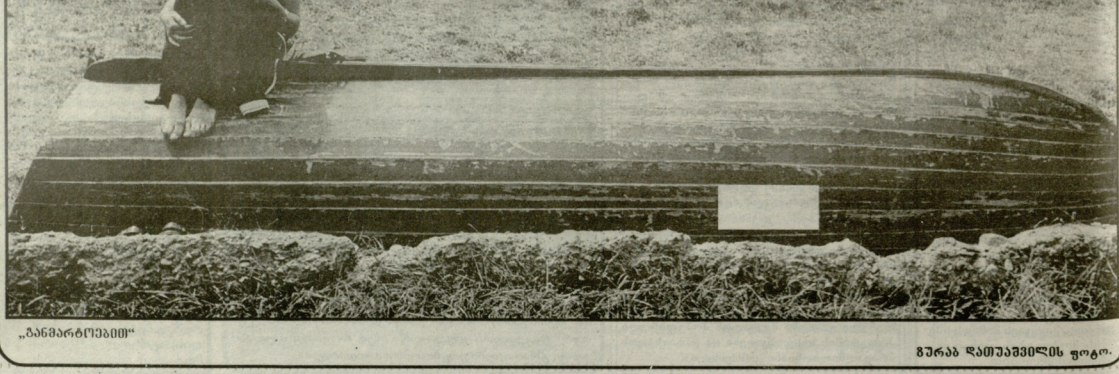

„ბანმარტოეებიი"

გურაბ დათუაშეილის ფოტო.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვალი ნათელი

შრომობდა აწმყოსათვის, იღვწოდა მყოფადისათვის

საზოგადოების სიყვარული რჩეულთა ხვედრია. ალექსანდრა გორგიძეც სიცოცხლეშივე პატივისცემით იყო გარემოსილი. პროფესორ-მასწავლებლები, სტუდენტები, სტუმრები მის გასახსენებლად შეიკრიბნენ საქართველოს სახელმწიფო აგრარულ უნივერსიტეტში.

... ტყიბულელი იყო, სოფელ მა[illegible]რიდან, სკოლა ორპირში დაამთავრა; თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიოლოგიის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ მოღვაწეობა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკის ინსტიტუტში დაიწყო. ეს იყო მისი შემოქმედებითი ცხოვრების ყველაზე ნაყოფიერი პერიოდი. მეცნიერ-მკვლევარად, საქართველოს კულტურულ მცენარეთა, კერძოდ, მარცვლოვანი კულტურის თვალსაჩინო მკვლევარად ჩამოყალიბდა, აქვე დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია.

— საქართველო ცნობილია როგორც ბევრი კულტურული მცენარის ენდემური კერა. ამის საფუძველს ცნობილი მეცნიერების ლეონარდო დეკაპრელევიჩისა და ვლადიმერ მენაბდის მიერ მოპოვებული მასალები, აგრეთვე, საქართველოს ტერიტორიაზე ის საექსპედიციო გასვლები იძლეოდა, რომელშიც ნიკოლოზ ვავილოვიც მონაწილეობდა, ასე რომ ბოტანიკის ინსტიტუტის კულტურული ფლორის განყოფილებას უკვე ჰქონდა მეცნიერული კვლევა-ძიების დიდი გამოცდილება და ტრადიციებიც, რომელსაც ჯერ კიდევ 30-იანი წლებიდან აკადემიკოსი ვლადიმერ მენაბდე წარმართავდა (მას ეკუთვნის იმ დროისათვის საქართველოს კულტურული ფლორის შესწავლის ფართო გეგმები და პერსპექტივები. მეცნიერთა სამაგიდო წიგნად არის ქცეული მისი ფუნდამენტური ნაშრომი „საქართველოს ხორბლები").

ალექსანდრა გორგიძემ თავისი საკანდიდატო დისერტაცია სელის კულტურას მიუძღვნა. თავიდანვე გამოავლინა მკვლევარის თვისებები. ამ საკითხის ირგვლივ არსებული ლიტერატურის ღრმად წვდომისა და ანალიზის, ცდების დაგეგმვისა და სანიმუშოდ ჩატარების, მიღებული შედეგების შეჯამების შესანიშნავი უნარი და რაც მთავარია, საოცარი შრომისმოყვარეობა. საცდელ ნაკვეთზე დილაუთენია გასული შებინდებამდე შრომობდა. შედეგიც სასურველი მიიღო: — დაადგინა, რომ ქართველებს ოდითგან თავისი სელი ჰქონდათ. ცხადჰყო კოლხური სელის კულტურის პირველადობა და სელის მეორადობა დედამიწის სხვა რაიონებში. კვლევის შედეგად მიღებული ზღვა მასალა მან სარეკორდო დროში დაამუშავა. სწორედ აკადემიკოსმა ვლადიმერ მენაბდემ ჩართო ახალგაზრდა მეცნიერი ქალი ხორბლების კვლევის საქმიანობაში. ერთად გეგმავდნენ თემატიკას, საველე ექსპერიმენტულ სამუშაოებს. ერთად აქვეყნებდნენ მეცნიერული ღირებულების მქონე ნაშრომების სერიას. მეცნიერი ქალი მიჰყვა თავისი ხელმძღვანელის კვალს და კვლევის 18 წლის შედეგები სადოქტორო დისერტაციაში შეაჯამა. მის ნაშრომებში კულტურული ხორბლების ისტორიისა და გეოგრაფიის საკითხებია განხილული. მოცემულია მათი სრული ბოტანიკურ-სისტემატიკური აღწერილობა, ქართული უძველესი ენდემების დახასიათება, კულტურული ხორბლების წარმოშობის შესახებ არსებული თეორიების კრიტიკული ანალიზი... მისი კვლევის ობიექტი მომდევნო წლებშიც ქართული ენდემური ხორბლები იყო. 1977 წელს გამოაქვეყნა მონოგრაფიული ნაშრომი „ქართული ენდემური ხორბლების ფილოგენეტიკა", მრავალმხრივი ექსპერიმენტული კვლევის საფუძველზე მოპოვებულმა უდიდესმა ფაქტობრივმა მასალამ ქალბატონ ალექსანდრას საშუალება მისცა გამოეთქვა დასაბუთებული მოსაზრებები ქართული რელიქტური ენდემების — მახასა და ზანდურის წარმოშობის საკვანძო საკითხებზე, მათ როლზე ხორბლის გვარის ზოგად ევოლუციაში. მისი მითითებით ქართული რელიქტური ენდემები ხორბლის კულტურის პირველადი სახეობებია, რაც ველურ სახეობებთან მათი ახლო ნათესაობით დასტურდება, სწორედ მან დაადგინა მახასა და ზანდურის სხვადასხვა გენეტიკური ბუნება და ეს სახეობები ხორბლის გვარის ინიციალურ, პირველად პოპულაციებად ჩათვალა... მეცნიერი ქალი მიუთითებდა კიდეც, რომ ჩატარებული სამუშაო ქართული ხორბლების შესწავლის ახალი ეტაპია და ხორბლის ევოლუციაში ქართული ენდემების გენეტიკური როლის დაზუსტების შესწავლა მნიშვნელოვან სამომავლო პერსპექტივებს სახავს.

80-იან წლებში ალექსანდრა გორგიძე საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის ბოტანიკის კათედრის გამგეა. 1984 წელს კი უკვე აგრარული უნივერსიტეტის პრორექტორად აირჩიეს სამეცნიერო დარგში... ამ დროს იგი 90 სამეცნიერო ნაშრომისა და 3 მონოგრაფიის ავტორი გახლდათ. მოხსენებებით გამოდიოდა როგორც საქართველოში, ასევე საზღვარგარეთ. ხელმძღვანელობდა ასპირანტებსა და ახალგაზრდა მეცნიერებს, მისი ხელმძღვანელობით იცავდნენ დისერტაციებს, იყო საქართველოს გენეტიკოსთა და სელექციონერთა საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გენეტიკის სელექციონერთა საკოორდინაციო საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე, ბოტანიკური საზოგადოების კულტურული ფლორის სექციის თავმჯდომარე.

მეცნიერის მოღვაწეობას ულმობელმა სიკვდილმა შეუშალა ხელი.

— „... ის ადამიანთა იმ კატეგორიას მიეკუთვნება, რომლებიც შრომობდნენ აწმყოსათვის, ამზადებდნენ მომავალს და თვითონ აღარ ეკუთვნიან წარსულს, მისი ცხოვრების გზა თავისებური ანდერძია მომავალი თაობისათვის. მეცნიერის დანატოვარიდან წარმატებული და მნიშვნელოვანია ყველაფერი, რაც დღევანდელი გადასახედიდან მოჩანს", — ასე წარმოჩინდა მეცნიერი ქალის ცხოვრება, პიროვნება, მოღვაწეობა აგრარული უნივერსიტეტის რექტორის, აკადემიკოს **ნაპოლეონ ქარქაშაძის,** ამავე უნივერსიტეტის ბოტანიკის კათედრის გამგის, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორ **ელდარ გუგავას,** ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორის **გურანდა ლვალაძის,** ბოტანიკის ინსტიტუტის დირექტორის **გია ნახუცრიშვილის,** საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის წარმომადგენლების და სხვების გამოსვლებში.

... ცხოვრება გრძელდება. მეცნიერის კვალს ახლა სხვები მიჰყვებიან.

აკადემიკოსმა ნაპოლეონ ქარქაშაძემ წარსულში მეცნიერის დამსახურება დღევანდელობას დაუკავშირა:

— „ამ ნათელი პიროვნების გახსენება თავისებური გაკვეთილიც არის აქ დამსწრე სტუდენტებისათვის. კოლეგები ღირსეულად აგრძელებენ მის წამოწყებულ საქმეს ბიოლოგიური მეცნიერების განვითარებისათვის. დღეს გვჭირდება კიდეც იმ ადამიანების გახსენება, რომლებიც ცხოვრების ყველა ეტაპზე მუდამ ქვეყნის სამსახურში იდგნენ. ახლა, როცა საქართველოში ერთმანეთის მიმართ გაუცხოების ელემენტები შეინიშნება, აუცილებელიც არის ასეთი ადამიანების მოგონება. ჩვენს უნივერსიტეტში დავამკვიდრეთ კიდეც ღონისძიებების ციკლი: „ჩვენი მოღვაწე ადამიანების საიუბილეო თარიღი". ეს აუცილებელია ახალი თაობისათვის, რათა აქედანვე ისწავლონ ღვაწლმოსილ ადამიანთა დაფასება.

სახელობით აუდიტორიებს ალექსანდრა გორგიძის სახელობისაც მიემატა. მის გვერდით ჩაელილი 8000 სტუდენტისა თუ 700-მდე პროფესორ-მასწავლებლის თუნდაც ერთი თვალის შევლება ამ აუდიტორიაზე, მისი არდავიწყებაა, შეხსენებაა თავისი დარგის, ქვეყნის წინაშე ამ მეცნიერის დამსახურებისა. ბოტანიკის კათედრის მისი სახელობის ლაბორატორიაში ყოველწლიურად ასობით სტუდენტი ეუფლება აგრარულ მეცნიერებას.

ვემზადებით აგრარული უნივერსიტეტის 70 წლისთავისათვის, მზადდება საგანგებო ბუკლეტი, სადაც კუთვნილი ადგილი ალექსანდრა გორგიძესაც დაეთმობა. არავინ იქნება დავიწყებული, მათ პეტრე მელიქიშვილის, ნიკო კეცხოველის, კონსტანტინე ამირეჯიბის, გიორგი გეხტმანის, ალექსანდრე დიდებულიძის, ნიკოლოზ მოდებაძის გვერდით გავიხსენებთ...

... ალექსანდრა გორგიძის გახსენების საღამო არა მარტო მოგონებისათვის გავმართეთ, არამედ ჩვენს ახალგაზრდობას ვესაუბრეთ დღევანდელობაზე, პერსპექტივებზე. შევახსენეთ ის ნაყოფიერი საქმიანობა, რომელიც ჩვენი უნივერსიტეტის 8 ფაკულტეტზე, ორ სასწავლო ინსტიტუტში — ბათუმსა და მარნეულში (დიდია საქართველოს პრეზიდენტის ყურადღება ამ ინსტიტუტებისადმი), აგრარული უნივერსიტეტის თელავის ფილიალში, ორ კვლევით ინსტიტუტსა და 9 პრობლემურ ლაბორატორიაში მიმდინარეობს, და რომელსაც საფუძველი სწორედ ისეთმა მეცნიერებმა მოუმზადეს, როგორიც ალექსანდრა გორგიძე და სხვები გახლდნენ. შედეგებიც არ არის ცუდი, ახალახან ჩაელილ სტუდენტურ დღეებში ყველა გაგვახარა ჩვენი უნივერსიტეტის მარნეულის სასწავლო ინსტიტუტის (რექტორი ბორის მიმველაძე) სტუდენტთა გამარჯვებამ, მათ შორის, მესამეკურსელ ესმირა მუსტაფაევას წარმატებამაც, რომელმაც სამეცნიერო კონფერენციაზე, ჩვენი დარგით დაინტერესებასთან ერთად თავი ქართულის ჩინებული ცოდნით წარმოაჩინა და საქართველოს პრეზიდენტის ყურადღება დაიმსახურა. ქვემო ქართლის ადმინისტრაციის თხოვნით ქართული ენის სახელმწიფო პროგრამის განსახორციელებლად მარნეულის სასწავლო ინსტიტუტი მრავალპროფილიანია: გარდა სოფლის მეურნეობის დარგის სპეციალისტებისა, აქ აზერბაიჯანული სკოლებისათვის საქართველოს ისტორიისა და ქართულის მასწავლებლებს ამზადებენ. ჰოდა, დღეს ალექსანდრა გორგაძის მსგავს მოღვაწეთა გახსენება სტიმულია იმ ადამიანებისათვის, ვინც დღეს ახალგაზრდობასთან მუშაობს, მათ მომავალს უმზადებს... ისინი წარსულში თავიანთი ნამოღვაწარით დღესაც გვეხმარებიან.

ნათელა ფაილოძე.

სურათზე: ალექსანდრა გორგიძე.

P. S. ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორ ალექსანდრა გორგიძის 70 წლისთავისადმი მიძღვნილი ღონისძიებების ციკლის გაგრძელება გახლდათ საერთაშორისო-სამეცნიერო კონფერენცია, რომელშიც სხვადასხვა ქვეყნის 100-ზე მეტი მომხსენებელი მონაწილეობდა... ალექსანდრა (შურა, როგორც ყველა მოფერებით მოიხსენიებდა) იმგვარ მოღვაწეთ მიეკუთვნება, რომლებიც შრომობდნენ აწმყოში, ფიქრობდნენ და ამზადებდნენ მომავალს და დღეს წარსულს არ მიეკუთვნებიან...

შტრიხები ლიტერატურული პორტრეტისათვის

პოეტის ხიბლი

ამ წერილის დაწერა უცებ გადავწყვიტე, უფრო სწორად, ერთმა მშვენიერმა საღამომ და არმაღანად მიღებულმა წიგნმა მიბიძგა. ხომ დგება წუთი, როცა სივრცე გადასახედის მიღმა იწყება და ის, რაც უკვე ნავლილი გეგონა, აგერ შენს თვალწინ განფენილა... სხვა რაღა დაგრჩენია, ნაბიჯ-ნაბიჯ უნდა მიჰყვე, მით უმეტეს, თუ კრებულის ავტორი, შენთვის ახლობელი პოეტი, თავისი სიცოცხლის ჟინით, ხალისით, სურვილებით, — „როგორც დიდი ჩანჩქერის წყალი, როგორც ღრუბლებში გახლართული ელვა და ცეცხლი", — ისე ზორგავს, არ შეიძლება არ აგიყოლიოს!..

... მაინც საიდან იწყება თანამოაზრეობის, მიახლოების თუ ვერ მიახლოების ესოდენ საცნაური წუთები?! თუნდაც, პოეტისა და პროზაიკოსის (ჩემს თავს ვგულისხმობ) გაუმიჯნავი სიერცის გამთლიანება, საერთო წლების, ასაკის მეტოლება თუ შეპირისპირება? ისიც საგულისხმოა, მე კლავაც ვრჩები მწერალთა კავშირის ერთგულ წევრად, ხოლო იზა ორჯონიკიძე, რაღაც მიზეზებით თუ შემოქმედ ადამიანებს შორის არსებული შეუცნობელი წინააღმდეგობების გამო, განერიდა მწერალთა ოჯახს... განზე გადგა, რათა მარტოდმარტოს გადაეტანა ყველა დარტყმა, წყენა თუ ტკივილი. „ახადე ჩემს სახლს შავი ყავარი, გამოულოცე, ჯადო ახსენი, გვედრებ, ნურაფერს ნუ შემახსენებ, მომეპატრონე და... დამიყვავე" — ითხოვს ის.

მარტოობის თუ მარტოსულობის მტკივნეულ განცდას თავისებური ხიბლი აქვს, იგი გაგარიდებს დამთრგუნველ ყოველდღიურობასა და სივრცეებისკენ, მარადიული, კოსმიური სივრცეებისკენ გაგიყოლიებს. „რაც უფრო ვკვდები, სულ უფრო და უფრო ვრწმუნდები, რომ

აქ ჩემი არაფერია, გარდა ფხიზელი მარტოობის გრძელი ღამისა" — წერს პოეტი.

— „ღიად დატოვე რკინის კარი, ღიად დატოვე... წვრილი წვიმების გაცრეცილი ფარდების მიღმა"...

— „გინახავს, როგორ მკიან ყანას ქართლში გლეხები, როგორ მღერიან, როცა ვერხვი ქართან ქანებს?"

ყველა ეს სტრიქონი იზა ორჯონიკიძის პოეტური სამყაროს მშვენიერ აღმოჩენებად მიმაჩნია. ისინი მსუბუქ სხივებად გეღვრებიან სულში და ნელ-ნელ გავსებენ. პოეზიის დანიშნულებაც ხომ ეგ არის, გადაგიყვანოს შენთვის შეუცნობელ სამყაროში, კარი გაგიღოს, გაზიაროს იმას, რაც კარგა ხნის აღმოჩენილი გგონია, მაგრამ ჯერაც ვერ შეგიცვნია...

იზა ორჯონიკიძე ფაქიზი განცდის პოეტია...

... ასეთი შემთხვევაც მაგონდება...

ერთ ზამთრის ცივ საღამოს, სამსახურიდან (გამომცემლობა „მერანიდან") შინ ვბრუნდებოდი. რუსთაველზე ვიღაც განაწყენებულმა (უფრო სწორად, გაწიწმატებულმა) ქალბატონმა შემაჩერა, თავდაპირველად, ვერ გავარკვიე, რა სურდა, ვერც განაწყენების მიზეზი გამეგო, ან როგორ უნდა გამეგო, როცა ქვეყანაში არსებულ ყველა უბედურებას: უშუქობას, უპურობას, ომში დაღუპულ ბიჭების სისხლსა თუ დედების მოთქმას, ყველაფერს ერთად, ჩემდა გასაოცრად, იზა ორჯონიკიძეს აბრალებდა (ახლაც არ ვიცი, ასე რატომ გაიმეტა პოეტი?!). დავაპირე, პასუხი გამეცა, განა მადროვა?! ერთი სიტყვაც ვერ ჩავურთე შფოთიან მონოლოგში. ისევ გაცლა ვამჯობინე. გამომელევნა... წამით, ცხოვრება აბსურდის თეატრად წარმომესახა, წიკვენახმიანი ეს უცნობი ქალი კი, ამ თეატრის უიღბლო მსახიობად.

ხშირად რა სასაცილოები ვართ ადამიანები, სატირალნი რომ არ ვიყოთ!

... მოგვიანებით, უკვე შინდაბრუნებულს, ზამთრის ცივმა საღამომ თუ მობუზული ადამიანების მზერამ, რაღაც შორეული გამახსენა... სულში ნათელი რომ ჩავეღერება, ამგვარი განცდა დამეუფლა. პოეტთან ჩემი პირველი შეხვედრა მომაგონდა...

იხ. მე-8 გვ.

საქართველოს რესპუბლიკა
№167-168. კვირა-ორშაბათი, 5-6 ივლისი. 1998 წელი.

შოთა რუსთაველის სახელობის ეროვნული პრემიის ლაურეატები

„არავინ არის დამნაშავე ამ ქვეყანაზე...“

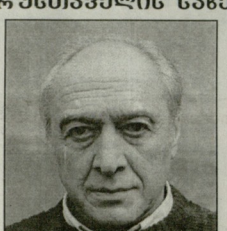

თავად განსაჯეთ: მაისის დღესასწაულების დამდეგია. თვეზე მეტია, მოსკოვში მამდინარეობს ანგარ ჩეხოვის სახელობის სალრთაშორისო თეატრალური ფესტივალი. წინ კიდევ ორ მარათონის გაგრძელებაა 9 თვისაბამს! ამასთან, აპრილისათვის ძალზე მოულოდნელი უწეველო სიცხე დაგვიდგა. ერთი სიტყვით, ეროვნული თეატრმა, რომელმაც მოაწყო ქართული „შეფე ლარი“, მის სარეპეტიციო უკულმურ შეუფერებელი ღრო შეარჩია. ყოველ შემთხვევაში, მე ასე ვფიქრობდი, ეღრე პუშკინის სახელობის თეატრის არ მიეუბახლოდი, სადაც უნდა შეხვედროდი ერთმანეთს.

მსგავსი სალხმრავლობა თეატრის შესასვლელთან დღეს დიდი იშვიათობაა, მით უფრო, თუ წარმოვიდგენთ წინ არ უსწრებს რაღაც არანეკვლევრივი რეკლამა, რაც უმარშმარ თანხებთან არის დაკავშირებული. ერთეულ თეატრს კი მიეშვთა და მიეშთა გამო დიდი ხანია უჭირს და, მიუხედავად დიდი სურვილისა, საკუთარი რეპერტუარის ეერანაირ სახსრებს ვერ ხარჯავს.

მით უფრო მესიამოვნა, რომ იმ საღამოს დაღპეული იყო არა მარტო პარტერი და ბელკონი, არამედ თაიროვის შემდეგრონდეგი შემი იარუსიც, რომელიც, ვფიქრობ, პირველად დასჭირდა მაყურებელს.

ამ თეატრის ერთი შეუსრული მაყურებელი მეორესი მთავარი როლის შემრულებელს, თანამეზრეთე ეეტერინეს მსახიობს თორ შელეფონუბუცს უკავშირებს. მან ხომ უამრავი შესანიშნავი როლი თამაშობს. მათ რიცხეში შექსპირისაც — ბენედიქტიდან დაწყებული ოტელოს ჩათვლით. ჩვენ ვეუხასიც მისი ხანრისო, ღონ-ჯიოვანი, ოიდიპოსი, ფარისმანი, რომელუ დიდი, პატი ამბა. თუმცა ყველაზე მეტი დიდება მსახიობს გიეა ლორთქიფანიძის მრავალსერიიან ფილმ „დათა თუთაშხიაში“ უმიაროი მთავარი გმირის როლის განსახიერებამ მოუგანა.

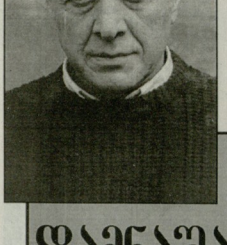

ერთი შეხედეით, „ლირი“ შექსპირის ყველაზე არასარეპერტუარო პიესაა. თუმცა, მე ბედმა გამოლიმა: ბაშეუთამაში ენახე სოლოომის მახოევსი, მოგეთაენით — ოკროსკი ირგაში, კისტოეი — მინსკში, ერუშელიცკი — კიეეში, მორდეისოეი — მოსკოეში, თხაბაევეი — ორკოსკიძეში, რამდა ჩხიკეაძე — თბილისში და ბოლოს, პოლ სკოფილი და ლეონრდს ოლიეიც... და ყოველთეის მაოცებდა კლასიკის უსაზღერო შესაძლებლობანი.

არც ახალი მაგალითია გამოსაკლისი.

ქართელი სპექტაკლის გრაგედიის გახალები ლირის სიკეეებში უნდა ეეძინთ: „არავინ არის დამნაშავე ამ ქვეყანაზე...“ ეს ბის, პირდაპირი მნიშეენელობით, სიცოცხლის ფასად დაეუდა. თეატრი წარმადებით ეკამპანიც შექსპირის გრაგედიის კრიტიკოსეის — გოეთედან დაწყებული, ლევ გუმილიოს ჩათელით; ყველას, ეინაც ეი პიესა წარუმაგთხოეს, სახალხოდ აღიარონ, რომ უევარი მამა და მისი უსაზღეროდ ერთგულნი არიან. ამ სპექტაკლის გამოდიდარების ბეერი რამ ძირითადი იდეის გახავითარებდა. ამ შეხედეევაში რიგანი და გილერი ამკარად ამცდებიენ თავიანთ თავლამაქცობას. ისინი იმას ეეუნებიან ლირს, რისი მოსმენაც უნდა მას მათგან. მეგიე, საკუთარ სიკეეებს იდგებენ აბეჭდად, რის გამოც არა მხოლოდ კენტი, არამედ უკეთი აქ მეოფი ხდება, რომ ისინი პამპუერაობენ, ცრეობენ, ცრუობს კენტი, ლირის გარდა. იმიგომ, რომ ლირი მიეჩეია მხოლოდ სახრეულის გაგონებას, რამეთუ დარწმენებულია: ძალა-უფლება მას ღმრთმა უბოძა და იგია ღმრთის ნაცვალი დედამიწაზე. ლირმა ჯერ არ იცის, შემდეგდა გაიგეის, რომ სიმდიდრესა და ძლეერებას მოკლეეული ძალაუფლება თავის მიმხილეულთას კარგავს, აღარ არის ძალა-უფლება. სამაგიეროდ, ეს შესანიშნაეად იციან ბაბოს, რომ ბოლოს და ბოლოს, ეს ბაბო ერთადერთია, ეინც მას ნამდეილად უეარს. ამიტომაც ლირის ნიქეინიძის რიგანმა, ამიგომაც მათ სულაც არ ათანგრევებთ ეინმეს წინაშე კეკლუცობა.

უფროსი დების ცინიმმს უპირისპირდება ნაგა შერვანიძის კორდელიას პოპეცია. გაოგნებული უცურება მას, ხაიდან იკრეს ეს პაგარა, ნაპი გოცონა ამოდენა ძალას?...

თუმცა, მსახიობთა ფორმაგება ნამდეილეული გვარებით არ შემოიფარეება, რომ არა დავით დვალიანის ულოგერი, ვიდ ბუჩაიძის გაცილებით რეული პრობლემის ანალეზისდა.

ცნობილია, რომ პიესა და სპექტაკლიც სამეფოს გაცოფით იწეება. ლირი თაეისი ასულებისაგან მოიგურანება გონებრიალა დარწმენება და ნანი ჩიქვანიძის როგანმა, ამიგომაც მათ სულაც არ ათანგრევებთ ეინმეს წინაშე კეკლუცობა.

უფროსი დების ცინიმმს უპირისპირება ნაგა შერვანიძის კორდელიას პოპეცია. ვაოგნებული უცურებ მას, ხაიდან იკრეს ეს პაგარა, ნაპი გოცონა ამოდენა ძალას?...

თუმცა, მსახიობთა ფორმაგება ნამდეილეული გვარებით არ შემოიფარეება, რომ არა დავით დვალიანის ულოგერი, ვიდ ბუჩაიძის კორდელიას პრეცოკი, ვიდრე ოთარ მეღეენეთუეცხის ბრწყინეალე მონოსპექტაკლს ენახეთ. ახალგაზრდა რეჟისორმა და მისმა უმცროსმა ამხანაგმა, სცენოგრაფმა ხიმონ მაჩაბელმა გამოიეეს შესაძლებლობა, რაათა შეექმნათ პარმონიული სპექტაკლი დისპარმონიულ სამყაროში. გახაგებია, მათ ზოგჯერ გამზეღობა არ ეყოფნათ, ეარი თქეს ცღეებაზე — პირეელეე საკუთარ ქმნილებაში ხაღის ყეელაფერი, რაც იეიან თეატრში. ბატონ-ყმეობა, ეალჭარება, უკმარობა... ეს იწეეეს ტემპით და რიგმის დაცემას, დასანან ემოციურ სიღარიეულეს... მაგრამ სიმეინი ახალ გაზრდების ოპონენტების, გახისეეთ, თქეენც ხომ იცოდით ერთ ღრის! ახალგაზრდები ეი გამოუცდელობით გალმოეულებით თქეენი ცოდნა, უნარი, რაღაც, ეინ იცის, კიდეე როღის მოეუეემოდით ამის შესახაღებლობა...

და ბოლოს, რამდენიმე სიტყეა მინდა ეთქეა ღღესასწაულის მთაეარ მიმემზე. დიდი ხანია, ჩეენთან შენინიზება უპამღესო „პამლეტის“ უოგელო „ოტელოს“ დაღმის გენდენციაა. ოთარ მელენეთუხუცესს რომ კეთენილს ეეშღება, ამით ხულაც არ მინდა მას წინამორბედთა დამსახურებების დამცირება, რაც ღღეს, მეორე, კარგ გონებაკი ითქეება. მე მინდა აღენიშნო ის მნიშეენელოეანი, რაც, სახელდობრ, მან აღმოაჩინა ამ როლში, ცხადია, რეჟისორის მონაწილეობით. იმეიათია, მსახიობს ასე ეეყარღეს სცენა, როეორც ოთარ მელენეთუხუცეს. ოღონდ ერთია, გაეეარღეს საგრეო, — იყოს იგი თეენ როქსანა, თუნდ დემდონა, მაგრამ სულ სხეა საკუთარი ასულის სიეარული. კორდელიას ეარძა, გაეკეთებინა ის, რაც მას ღებმა მოსთქეიდეს, გულრფელად განარახა ლირი. და მეც მეღალი უქნილი ღაგროვა, თუმც მისი სიეარული ეერ ამოიღეო ეუღღან. მთელი სპექტაკლის განმაღლობაში კორდელიამ მაძის ეარჩისახეაშია, ლირი მისკენ ისე მიწეეს, თითქოს კორდელია, მართლაც, გამეღმებით მის გეერდით იყოს...

ამ გამოჩენილი ოსტატის, თამამდეროეე თეატრის ერთ-ერთი საუკეთესო მსახიობის ეს ნამუშეარი ისეთ მოკრძალებულ ხაგაეთო შენიშენას კი არ იმსახურებს, იგი ღირსი ეეყეღეს ეერ რეალისა, სადაც შესაძლებელი იქნება ღაკეარეული ეისაბერით ეეყეღეს სცენა, სადც ლირი პირეელად უფეძრეს, ხაიდან ჩნდება ჭეპა-ქუხილეღა, ქარი, წეიმა... სიცოცხლის მეცრე ათწლეულში გადამდგარ ბალეეეში პირეელად აშრეეს ჩეის მინდორის ეეყეღებს, ჩეეულებრეე ალმინდეს და თანდათან ხეღს, რომ „არაეის არის დამნაშაეე ამ ქეეყანაზე“.

ბორის პოპოუროესკი.

შტრიხები ლიტერატურული პორტრეტისათვის

პოეტის ჩიბლი

(დასასრული დგეულიდან)

1969 წელს, თბილისში, ახალგაზრდა მწერალთა სემინარი გაიმართა. საქართველოს ყველა კუთხიდან ჩამოსულმა ახალგაზრდობამ მოიყარა თავი. პირეელი ლექციების, მოთხრობების, გაურანდაი თუ გარანდული სტრიქონების ავტორები ერთმანეთს ეკიპრობდნენ, ეცნობოდნენ. ახალგაზრდები ღეგწლმიანი მწერლები გეემიდერპენდნენ. დიდებული წუთები იღეს!.. როგორც ჩანს, ეს სიღამბაეი არ აღმოჩნდა საკმარისი, ეიდეე იყო რაღაც საჭირო... ხელახალი შეხეედრა, შეგი სიახლოეე. გეიან გაჩეხლე შეერნით ხახელდაწერილ სუფრას (ხასგუმრო „ეიერიან“ შეთოთხმეზე ხართულზე). იყო ლექციის კითხეა, ეამათი, ედა. ამ ორკოხეიდის ეე ჯახსეღ ღეინჯილება, ღეა სტრუა ღ ბაალ ეებანთაღე, ღეა ჭეკჭეაძე ღ ავთახღილ ეერაშეილ, ღოლ ჭუმპურიძე ღ თეიმერაზ ლანჩაეა, ირაკლი ბაბაძე, ჯაბა ახათიანი, ავთანდილ ნაკოლეიშეილი, ღილარ იეარძაეა, სხეები ღ ხა ხეებიი...

აქედან, ემრავლეხობა ჯერაც დაუშეაეი, გამოუცემელი წეგნების ავტორები იყეენენ: უფრო სწორად, ჯერაც არ ღირხეობდნენ იმ ბედნიერ ჭამს, როცა ხაკუთარ ხაგაზრეეს თე გულით ხაგარებენ, წეგნად იხხიეე. მხოლოდ ერთ ჩეეგანის — ამა ორკოხეიძეს ეჭერა ხელში თავისი ორი პაწაწა წეგნი (ისეთი განცდა გექონდა, თითქოს თითოეული ჩეენგანის საკუთრება იყო!). ამ თეითმეოსბაღისთ, მშეენიერი პოეტური ხალეებითა და ემოციური სიმმაღრით გამორჩეეულ კრებულებს ერთ-ერთი ადგილი მიეჩინა. ეს ხომ ის ეერსები იყო, რომელიც ეერ ხეედავდნენ, ეერ ხელეებდნენ, რომ შექსპირს ამრადეც არ ჰქონია ეინმეს ღაგზმაეი: „არაეის არის დამნაშაეე ამ ქეეყანაზე...“ იმიგომ კი არა, თითქოს იგი თანაეურძნობდა რაგაც ან გონერიალს, უბრალოდ, მას არ აკმაყოფილებდა, შემოფარგლეულიყო ადამიანის უმადურობის თემით. ღიდ ბუმპინის გაცილებით რული პრობლემები აინკრისებდა.

ცნობილია, რომ პიესა და სპექტაკლიც სამეფოს გაცოფით იწეება. ლირი თაეისი ასულებისაგან მოიგურანება გონებრიალა დარწმენება და ნანი ჩიქვანიძის როგანმა, ამიგომაც მათ სულაც არ ათანგრევებთ ეინმეს წინაშე კეკლუცობა.

უფროსი დების ცინიმმს უპირისპირება ნაგა შერვანიძის კორდელიას პოპეცია. ვაოგნებული უცურებ მას, ხაიდან იკრეს ეს პაგარა, ნაპი გოცონა ამოდენა ძალას?...

თუმცა, მსახიობთა ფორმაგება ნამდეილეული გვარებით არ შემოიფარეება, რომ არა დავით დვალიანის ულოგერი, ვიდ ბუჩაიძის კორდელიას პრეცოკი, ვიდრე ოთარ მეღეენეთუხუცესის ბრწყინეალე მონოსპექტაკლს ენახეთ. ახალგაზრდა რეჟისორმა და მისმა უმცროსმა ამხანაგმა, სცენოგრაფმა ხიმონ მაჩაბელმა გამოიეეს შესაძლებლობა, რაათა შეექმნათ პარმონიული სპექტაკლი დისპარმონიულ სამყაროში. გახაგებია, მათ ზოგჯერ გამზეღობა არ ეყოფნათ, ეარი თქეს ცღეებაზე — პირეელეე საკუთარ ქმნილებაში ხაღის ყეელაფერი, რაც იეიან თეატრში. ბატონ-ყმეობა, ეალჭარება, უკმარობა... ეს იწეეეს ტემპით და რიგმის დაცემას, დასანან ემოციურ სიღარიეულეს... მაგრამ სიმეინი ახალ გაზრდების ოპონენტების, გახისეეთ, თქეენც ხომ იცოდით ერთ ღრის! ახალგაზრდები ეი გამოუცდელობით გალმოეულებით თქეენი ცოდნა, უნარი, რაღაც, ეინ იცის, კიდეე როღის მოეუეემოდით ამის შესახაღებლობა...

2025 NPLG

ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘ ᲓᲠᲝᲨᲘ

ᲚᲔᲠᲗᲛᲐ ᲓᲐᲘᲤᲐᲠᲝᲡ, ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲐ ᲘᲠᲘᲡᲣᲚᲐ ᲓᲐᲙᲐᲠᲒᲝᲡ

ᲘᲜᲢᲔᲠᲕᲘᲣ ᲞᲝᲔᲢ ᲛᲔᲓᲔᲐ ᲙᲐᲮᲘᲫᲔᲡᲗᲐᲡ

– ქალბატონო მედეა, თქვენი პოეზია სიყვარულის უმშვენიერესი ქიმნაა. ადამიანებს ოღონდაღა ეწუხებთ სიყვარულის ფენომენის ამოცნობა – რა არის იგი, გრძნობა, მოვლენობა თუ კიდევ რაღაც სხვა, რასაც ვერ ეწვდებით.

– სიყვარული არის კაეშობრიობის ყველაზე დიდი საგანძური. სიყვარული ნიჭი და მადლია ღმერთისაგან ბოძებული. ვისაც არ ჰყვარობა, ან იგი არ ჰყვარებიათ, ირწმუნოს სიყვარული არ ბანუცდა, ჩათვალოს, რომ არ უცხოვრია ქვეყანაზე. გაუფრთხილებით ამ უმშვენიერეს გრძნობას.

„ეულია ხათუთი სალაშრი, ჩასხეპ, ღაწვებს ფრთხიალს, გული მგრეხა განაცდი, ფრთხილად, ფრთხილად, ფრთხილად!"

– დღეს ბევრს კამათობენ ქართული კაცის ღირსებასა და ნაკლზე. თქვენ რას ფიქრობთ?

– ღვთისთვისაც ხშირად შესძინა ქართველებმა უვარგისები ვართო. მე ვრწმუნდებოდი: როდესაც მღირსე დიდღეში, ქიფი ყოველთვის მალლა ექიფება, მარჯალიტები დაბლა არიან, შემოთ არ გიეგებებენ. ღმერთმა დაიფაროს, ქართველმა ღირსება დაკარგოს. ღვთის ეშიშარია, ის არის ღირსეული ღა არა ის, ვისი ლოცებიდანაც ქონი მოწევათის და ცხერარწყული დაბრძანდება. გაჭირვების ღრის შენარჩუნებულ ადამიანობას უქმნი ღირსებას. ღირსეულ ადამიანს არ ავიწყდება 10 შენებიან შესრულება.

რა ღირსებაზე შეიძლება ლაპარაკი, როცა ღიცხალი ორგანოებს ეყიდიან კოოპერაციის საკითხი ღგება?! ადამიან იმდენად ეზღუდება არიან, არც ეშინიათ თვითნება რომ მოხდენ ნებაღლეთა ხიამი.

– ქალბატონო მედეა, თქვენი, როგორც შემოქმედის, მთავარი მიზანი ადამიანების დაბრძანება იყო. ყოველთვის გულთან მიქონდით ქვეყნის ვასაჭირი. ღღეს კი მოგვესმა ის თქვენ გაბრწყვება, თუმცა მე ისიც შემიძლია, თუ რაღაც ძნელია შეილის სიკვდილით დამწუხრებელმა ღედამ სხვა გამხნევოს.

– 1996 წელს ყვარლის რაიონის ახალხოფელებმა მომაკვიათეს ხელმოწერებით ტყის ღაღაბრწინება.

მე ოჯახური ტრაგედიის შემდეგ პირველად გამოვქეცი ნაჭუჭიდან, ისე, როგორც ლოკოკინა ვამოქრება ხოლმე.

ჩავედი ადგილზე, შევამოწმე. რას ეხედვი, ახლოსაღა ხეები ღაცმული, ღაჩეხილი ეყარა, შემდეგ თურმე თურქეთში ღაპქონდათ. ხაწრაფოდ ჩამოვედი თბილისში და მივედი ნინო ჩხობაძესთან, როშელმაც არც ეხერეთ ჩემთან შეხვედრა ეს მოაღელვებთან ვამაგრაფინა. ყველაფერი ღამთავრდა იმით, რომ კომისიამ ხელმოწერების ხასწორე შეამოწმა.

ახეთი იყო ხტრუქის შემდეგ პირველი გამოსვლა... გახაგანი მაინც ეიღაცის. არც არაფერ დასჯილა. ეს ტყე ერთიანეთი იყო და ამიგომ მისი გაჩეხვა ხასტიკად იყო აკრძალული.

– გამიგია, რომ ბორის პასტერნაკის გარშემო ქალი ღაკვდა მხოლოდ ვერსიით. ერთ-ერთი თქვენ იყავით გახლდათ გიციან გაბაძის ერთად გახლდათ გიციან გაბაძის ნინო გაბაძე, რომელიც იმხანად პერელეკინოში სტუმრად იმყოფებოდა მახთან. ის ბოლომდე ღარჩა პასტერნაკთან და არ მოუტოვებია გაჭირვების ვამს.

მე მოხოვეს ხელი მომეწერა „ლიტერატურნაია გაზეთში" დაბეჭდილ ხალანძაყი წერილის ხოთვის, ხადაც ჩვენი სტუდენტები პასტერნაკის სამშობლოდან გამოკვეთას მოითხოვდნენ.

მაშინ ახეთი ორიენტაცია იყო: წერილს პირველად ხელს მოაწერდა ქართველი, შემდეგ სომეხი და აზერბაიჯანელი.

ცხადია, წერილ ხელი არ მოვწერე. პასტერნაკი ხალართველოს დიდი მეგობარია და მე უნდა ან მაქეს უმადურობით გადავხაღო მას საყვარელი-მეიძი – ახეთი იყო ჩემი პასუხი.

ჩემი ხაქციელი ხაბაბაი გახდა ამიხა, რომ არც ერთმა თანაკურხელმა ადარ მოაწერა ხელი ხტუდენტიაის ხაწინააღმდეგო დოკუმენტს და წერილის გამოქვეყნება ჩაიშალა. ჩემს შემდეგ ხელი არ მოაწერა ხარშან ბაბან-ზადეს, იგი ამჟამად ბაქოს ლიტერატურული გამეთის რედაქტორია. მან თქვა: ქალმა არ მოაწერა ხელი და ეს მრცხვენია, როგორ მოვაწერო? შემდეგ ლექსიც კი მიძღვნა. ამხანად „ლიტერატურნაია გაზეთას" რედაქტორი იყო ღრუნინი, რომელიც ხამი ღღის შემდეგ მოვიდა ლექციაზე, ჩემად ჩამომახერთა ხელი და მითხრა: ღიდი მადლობა, პასტერნაკმა იცის, რომ თქვენ წამოვედი წერილის გამოქვეყნებაო.

ჩემი ხაქციელი ყოველდ ღაუშვებელი იყო იმ ღროს, როდესაც ყველანაირად იწერებოდა ცილისუწოდება აზროვნება. ამიგომაც, ინსტიგატორის პარტიული ორგანიზაციის ხეკრეტარმა ორგანიზაციის ხილვით გამოვიძახა, ხოსკოვში მცხოვრები ხომეხი პარტიის ბიუროშე განახა გააჭიანურა. მან მომაწოდა იდეა, რომ ხომ კაეშრებში იცნობდნენ პასტერნაკის „ღოქტორ ჟივაგოში", ხაიგამიგ ეჩ წაკითხული არ მექნებოდა იგი. ეს ერთ-ერთი გასამრთლებელი ხაბუთი გახდა ჩემთვის.

იმ ღროს ყველაფერი ხამიში იყო. ხელი ჩავიწიე, ჩემიღანი ჩაკალაეე და ღაველოდე ინსტიგატორის გაკრებას.

აუცილებელი შეიქნა ხალართველოს მწერალთა კაეშრის ხამრიამში, იგი ბრწყინვალედ მცროდა. მიკიერი, მომცრალი რომ არ გამოვედი.

ჩვენი მორიგი შეხვედრა ანაწურში მოხდა. კურსელებს ხუფრა გაეწადათ. ხუფრის თაეში ცილმოღერებული, ღიდებულად მცროდა. რომ ღამხანაგა, გაბედულება მიეცა, წამოხტა და ღიდი აღგაცებით შემომხედა.

იგი შესანიშნავი გარეგნობისა იყო: აღხაგობით იეღეს კეთილს აღარებდნენ, უღამაზესი ცისფერი თვალები ჰქონდა. შოთა ნიშიანიძეს აქეს ჩემდამი მოძღვნილი ლექსი, ხაღაც იგი ასე ახახიათებს ჩემს შეულეს: „შენ ალაკომენტატების ღიდი ღანაშაული ის იყო, რომ ხალხს ღმერთი და ბიბლია ღააეწყვეს და მის ხაცვლად კომუნისტური მანიფესტი შეაჩეჩეს ხელში, რათაც ხელი შეუშალეს ადამიანების ნორმალურ აზროვნებაში.

– როდის მიდიხართ კომპრომისზე? რახი პაგიება არ შეგიძლიათ?

– მე თითქმის ყოველთვის მიღებიან კომპრომისებზე და ღმერთის იმედით ვარ. ყოველთვის მინდა ადამიანი გაეაღამიანური ჩემი ხაქციელით. არახოდეს ვიმეორებ აზრს: თვალი, თვალის წილ, კბილი კბილის წილ.

რომის ხენაკში მეკარის თანამდებობა იყო, რომელსაც ვკვლებდა ხენაკში შესული ღროს ხიხარობებთან შეეხხენებინა: „ეახხოვეს, რომ მოკვდავი ხარ".

მე მეკარე არ მჭირდება, მე თავს შეღამ ვახხენებ, რომ მოკვდავი ვარ.

– დახახელეთ ისტორიული პიროვნება, რომელიც ყველაზე ახლოსაა და მისაღებია თქვენთვის.

– ჩემთვის ყველაზე ღიდი პიროვნებები გახლავთ ქეთევან ღედოფალი და ილია ჭავჭავაძე. ქეთევან ღედოფალი ჩემი იღეალია. ხაქართველო ქალებმა გაღაარნინეს ყოველ ავბედით ღროს და მკერა, რომ ახეე ქალებ გაღაარჩენენ.

აქვე ეიტყვი ჩემს ხაყვარელ აფორიზმებს, ქეთევან ღედოფალმა კოცონზე ღაწვის წინ რომ ბრძანა: „რაახაც ცუღად ემაღლეოთ, ოღეს ყოველნი მოკეღენი ვართ და მიწად მაქეცეყღნი".

– რა კითხვას დაუხვამდით ხაკუთარ თავს?

– ხაით მიეღეყარო, რა ეშვენება ჩემს ხალხს?

ჩემი შემოხაკაღი მხოლოდ ღა მხოლოდ 10 ცარიაა. ჯერის შუა ღა ხამოხეული მაქეს, თუმცა ამას ისინიც ამხდებეს, ვისაც მაღაინები აქეთ. მე ამას ეწუხეარ, რომ აღარ შემიძლია ჩემს გარშემო მყოფ უბედურ და გაჭირვებულ ადამიანებს ქველმოქმედ ღაეხმარო, მოწყალება მივცე.

მთელი ქალაქი ნაგაეს მიაქეს. გაპრანჭულები ღადიან და ეშოს არაეის ეგეს. ამხანაც ეეგუებით, რაც ჩემთვის ყოველდ წარმოუღებელია.

ეეროპას რომ ეხაღავთ, ხისუფთაეიან ღაეიწყოთ მხიაბეა, ხაწყალი ადამიანების ჯიხეებიდან ღაუხუთეეინით რომ ეიწყეხი ეეროპის მიხაბაეხა.

– ქალბატონო მედეა, როგორ დამოძღვრავდით ადამიანებს?

– ხაქართველოს მხოლოდ და მხოლოდ ერთიანეთის ხიყვარული გადაარჩენს და არა პარტიები. უნდა მოისპის პარტიმანია და ყველანი უნდა გავერთიანდეთ ქეეყნის გადასარჩენად. „რაც წლითით მამებმა ღუღაბი შეჭრეს, თაეგე ღაეგვაგდება ანათემა, ხხეა მიუპარონეს გეღათს, ნეკრესს. აღარ ეყოლება გამეხხეული მგრობაა, შურს, ღაღაგს და ფხოეას, აღარ ეყოლება წამეხხეული ღილას, ეაგას და ეხოას. ნუ გაეხდით ჩვენს ამბავს ხაღგაეიდ, ძმაც ძმა ბეჭეის ხიღმე გაეიეეანოთ".

ეაუბარა
თამარ მელქაძე.

ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲐ

ᲓᲐᲘᲬᲧᲝᲡ ᲛᲝᲮᲡᲔᲜᲔᲑᲘᲗ, ᲓᲐᲐᲛᲗᲐᲕᲠᲔᲡ ᲒᲐᲐᲖᲔᲗᲘᲗ

ᲗᲐᲒᲘᲖᲘᲡᲘᲡ ხულხან-ხაბას ორბელიანის ხახელობის ხახელმწიფო პედაგოგიური უნივერხიტეტის დაწყებითი განათლების პედაგოგიკის და მეთოდიკათა კათედრის (ეახე ეკონომიკის მეცნიეების ნინიკაგაეთ გაამართა ხაქართველოს უმაღლესი პედაგოგური ხახწავლებლების დაწყებითი განათლების ფაკულტეტების პროფხორ-მახწავლებელთა და ახპირანტთა XIII ხამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია, რომლის მთავარი თემა გახლდათ განათლების რეფორმის მიმართულება და დაწყებითი (ელემენტარული) ხკოლის მახწავლებლის მომზადების პრობლემა ხაქართველოს უმაღლეს პედაგოგურ ხაწავლებლებში.

პედაგოგური უნივერხიტეტების რექტორის, პროფხურის ვახტან ხაბანაძის მეხვეული ხიტყვის შემდეგ პლენარულ ხხდომაზე მოხხენებები წაიკითხეს ხაქართველოს განათლების მინიხტრის მოაღილემ თამაზ გაგიშეილმა, პროფხურხომა მაღია ამოხაშეილმა, თხუ ხოხუმის ფილიალის დაწყებითი განათლების პედაგოგიკა და მეთოდიკათა კათედრის გამგემ, პროფხურხომა ჯემალ ჯინჯიხაძემ და ხხეებმა.

კონფერენციის მონაწილეებმა გააანხიეს დაწყებითი განათლების ხხეითხეები და გამეონი.

პოეზია — უპირველეს ყოვლისა

ნოდარ შამანაძე

ღვთიური სიყვარული

ვახტანგ მეფე ღმერთს უყვარდა,
დავით მეფეც ღმერთს უყვარდა,
თამარ მეფეც — რა თქმა უნდა!..
ეს ღვთიური სიყვარული
დიდ სიკეთედ დაგვიბრუნდა,
დიდებულად დაგვირგვინდა, —
საქართველო ცას ეწია,
აყვავდა და აბიბინდა.
ვისაც ერის თავკაცობა
გულში უდუღს ნატვრად მუდამ,
ღმერთთან იყოს პირნათელი,
შეაყვაროს თავი უნდა.
ვახტანგ მეფე ღმერთს უყვარდა,
დავით მეფეც ღმერთს უყვარდა,
თამარ მეფეც — რა თქმა უნდა!..
იმათ შემდეგ ქვეყნის საქმე
აგვეშალა, აგვებურდა,
გველეშაპმა მზე ჩაყლაპა,
მოგვაყარა ქვა და გუნდა
და კარგა ხანს ბედის ჩარხი
სულ უკუღმა აგვიბრუნდა!..

ბაყბაყდევობას ვიჩემებთ

ნაცარქექიას ვივიწყებთ,
მის მარიფათს და უნარს,
პირქარისაკენ მივიწევთ,
რომელიც წელში გვლუნავს.
ვიჩემებთ ბაყბაყდევობას,
ვბაძავთ ამ დევს და იმ დევს,
თან ლობე-ყორეს ვედებით,
კუდი ყავარზე გვიდევს.

მზის სხივს თესავდი

ჩემო ქვეყანავ, რა შავბედი
დაგბედებია,
დასაბამიდან ვერ აშორდი ავს
და ბნედიანს.
თვალს ჭრიდათ შენი მცხეთა,
გორი, გალი, ბედია...
რომ ვერ წაგვართვეს, ესეც ბედია!
თესავდი მზის სხივს უშურველად,
გულით ალალით,
ქორს არ უქშევდი, მიიჩვიე
ბევრჯერ ალალი,
გაშლილ სუფრასთან მოისვამდი
ტიალს და ოხერს,
მოგიყვავილეს უმადურად,
მრავალჯერ მოგსრეს.
და ახლა ერთად აგეშალნენ,
კვლავ გთხოვენ სახრავს,
ჩვენი სიკეთე ისევ ჩვენ გვსჯის,
გვსუსხავს და გვსახრავს,
ისიც კი გიხსნის პირშეუკრავ
გულის იარებს,
ვინც შენი მიწის ზიარია, შენი
ლვიძლია.
ჩემო ქვეყანავ, კვლავ სიკეთის
გზებით იარე,
შენ ბოროტება არ შეგიძლია.

სიონში შეველ

შეველ სიონში,
ნეტარების ვემთხვიე წამებს,
დამძიმებულმა ხორცით და სულით,
გადავივიწყე დღეები მწარე,
ფიქრი შევუწყვე ანთებული
სანთლების სურვილს.
როს დავიღალე ღვთისადმი ლოცვით,
სული გალაღდა, სიმსუბუქე
ვიგრძენი ხორცის.

ომის გახსენება

გული ნაღველმა დანისლა,
სულში ყვავილი გადახმა,
თეთრთავსაფრიან ქალისა
გვენატრებოდა დანახვა.
გვიჭირდა, მაინც მივედით
ცხრა მაისამდე წვალებით,
დღე იყო ლხინის, იმედის,
წლებს იწონიდა წამები.
რატომ ვხარობდით, ქუდები
ჭერში რაღატომ გვისვრია,
ის ომი სხვისი თუ იყო
და გამარჯვებაც სხვისია?!

სიყვარული

დაფარფატებს, ვით პეპელა
კაბაჭრელი,
სილამაზით მოგხიბლავს და შეგშლის...
სიყვარული საზამთროა გაუჭრელი
და არ იცი, რა შეგრჩება ხელში.
თუმცა ხელში რაც არ უნდა შეგრჩეს,
უმისობა ტკივილია მუდამ,
ნაღდ სიყვარულს არვინ მოგაჩეჩებს,
მოპოვება უნდა.

უნდა ვუთხრა

დიოგენი კაცს ეძებდა,
მე კი ვეძებ კაცის კაცს,
უნდა ვუთხრა, კაცი თუა,
არაკაცებს რად იცავს?!
არაკაცურ კაცის კაცმა
ეს იცოდეს მაინცა,
საქართველო დაიქცევა,
როგორც ბევრჯერ დაიქცა,
თუკი კაცურ კაცად გთვლიან
და არაკაცს დაიცავ.

ნეტავ მას

კარს გვადგას საუკუნენი
თავით თავს გადადებულნი,
მეოცე — დაძველებული
და თითქმის განადდებული,
რევოლუციის სიხშირით
დამფრთხალი, დაფეთებული,
გაშავებული სიავით,
სიბერით გათეთრებული.
მიდის და მიიზლაზნება,
მიიძურწება ვნებული,
მიაქვს უსაზღვრო ცოდვები
და სისხლი აზღვავებული.
კარს გვადგას საუკუნენი,
თავით თავს გადადებულნი,
მეოცე — დაძველებული
და თითქმის განადდებული,
ოცდამეერთე — ახალი,
შემოსვლად გამზადებული,
ფეხბედნიერად მოვიდეს
და გაგვახაროს ეგება,
ნეტავ მას, ვისაც უფლისგან
ეს სიხარული ერგება,
ოცდამეერთეს შეხვდება
შვილებს მიუთვლის ნერგებად
და მთლიან საქართველოში
ზეიმით შეეგებება.

ომის ვეტერანი

ხმლის პირზე სიჭაბუკე ულევსავს,
ცეცხლში გაუვლია ელბამდის,
დღეს ვერ იმორჩილებს მუხლებს და
ეზო-ყურეს იქით ვერ გადის.
მივედ, ამას წინათ ვნახე,
თვალები ცრემლებით აევსო,
უცებ გაებადრა სახე:
პენსია მომიმატესო.
ვუმზერდი გადაპენტილს თეთრად,
იმ წუთში ერთს ვფიქრობდი მარტო:
— შემეძლოს, ამ მოხუცს ნეტავ,
სიცოცხლეც მოვუმატო.

ქათანაცარა

ამას რას ვხედავ: ქათანაცარა!
ნეტავი აქ რამ მოაცანცალა,
ნოხად გაშლილი მერჯევის ველი
თემქის ქუჩაზე როგორ გაცვალა?!
ქათანაცარა, ქათანაცარა,
ჩემი ბავშვობის ქათანაცარა!
უასკონი ომმა დაგვცარა,
გასახარელი გვქონდა არც არა...
როს გაზაფხულზე ქათანაცარა
ჯგუფად გვხვდებოდა, განა
ცალ-ცალად,
ხარობდა დედა და მეც ვხარობდი,
ვკრეფდით და ვკრეფდით ქათანაცარას
და უკვე გვქონდა საგზალი ხვალის:
სადილად მხალი, ვახშმადაც მხალი,
... მესტუმრა ქალაქს ქათანაცარა,
ჩემი ბავშვობის ცრემლმა დაცვარა.

მერჯევში

ეს გორაკი და ეს ღრადო,
ყვავილებით ჩაღილული,
ჩემი ყრმობის სანავარდო
და მალამო დაღლილ გულის.
ხანდაზმულმა ვნახე დღესა,
გავიხარე ერთხელ კიდევ,
შევუტიე სიბერესა
და ფეხებზე დავიკიდე.

ღმერთო, გამაგონე

ღმერთო, გამაგონე, ღმერთო,
გამაგონე,
მერჯევში დავაბიჯებ ვიდრე, —
შინმოუსვლელთა დედების გოდება,
ძველი დარდ-ვარამის ამთაგორებად...
ღმერთო, გამაგონე კიდევ.
ღმერთო, გამაგონე, ღმერთო,
გამაგონე,
მერჯევში დავაბიჯებ ვიდრე, —
შინმოუსვლელთა მამების გოდება,
გულს ცეცხლის მომდებად, გულს
ალის მომდებად...
ღმერთო, გამაგონე კიდევ.
ღმერთო, გამაგონე, ღმერთო,
გამაგონე,
სულის ტკივილად და შფოთვად...
ტირილი, ვაება, მოთქმა და
გოდება
შინმოუსვლელების ცოლთა.
ღმერთო, გამაგონე!..
რაღას გამაგონებ,
შავი სინამდვილე მხუთავს, —
დედები წასულან,
მამები წასულან,
ცოლებიც წასულან სულ მთლად,
დრო-ჟამს წაუღია ასცხრა
მერჯეველის
სითბო, სიყვარული, სუნთქვა.
...ცეცხლზე გადაგვესხა ნავთი,
ხსოვნაც იკარგება მათი.

კარგი შვილი ხარ

ქეთინო დუმბაძეს

კაი ხანს მზად ვარ სათქმელად ამის, —
კარგი შვილი ხარ დიდებულ მამის.
თვით მამა უფლის ნათელი დაგდის,
ცრემლებს აგროვებ „მზიურში“
დაღვრილს.
მამაზე ფიქრით თმა გერთვილება,
მამაზე ფიქრით ღამე გეთევა
და სიყვარულის გაკვეთილებად
ყოველწუთს ხარჯავ,
კარგო ქეთევან!

ავტობიოგრაფიული ლექსი

დაიბადე იმ დათარსულ, ცოდვით
სავსე იმ წელს,
საბჭოეთი „კოლხოზობის“ შენებას
რომ იწყებს.
გულგრილობა, უმგვანობა, კიდევ
უფრო ფრთებს შლის,
ჯერ რვა წლისაც არ იყავი,
თოხი მოგცეს ხელში.
გაგამწესეს ნორჩთა რგოლში
კოლექტივის წევრად,
მოზვერივით მოგისაჯეს მძიმე
უღლის წევა.
ქედწახრილი მუშაობდი,
რას იტყოდი თითქვი,
არვის ახსოვს ერთხელ მაინც
საყვედური თუ თქვი.
ყანაში რომ ჩადგებოდი, ქალაქია დღესა,
ისე გრძნობდი, თითქოს მხარზე
ფვით სატანა გესვა.
მზე ზენიტზე ადიოდა,
აღარ ჩადიოდა,
მოვარვარე დედამიწას
ბული ასდიოდა.
ხვატი გულში ჩაგისახლდა,
ცეცხლად აგედევნა,
სვრელი აღარ თავდებოდა —
ძაღლის გრძელი ენა.
ოფლი მძივად აკინძული
გისველებდა ყვრიმალს,
თოხის ტარზე ჩამოყრდნობილს
ბევრჯერ ჩაგეთვლიმა.
... ამ შენს ამბავს რომ უყვები
შვილიშვილებს ოხვრით,
ხითხითებენ, გვანახვეო, როგორია
თოხი.

შურთხი

ჯიხვს იცავს შურთხი,
უდგას დარაჯად,
მასთან შეზრდილა, შეთვისებულა,
როდესაც მტერი არსად არა ჩანს,
მის გამოჩენას გრძნობს მეყსეულად.
და სტვენს გულმწარედ, წივის,
წრიალებს,
ყელი უშრება ქცეულს თვალებად,
ჯიხვი უჯერებს,
ტოვებს იალალს
და კლდის ჭიუხებს შეეფარება.
... შენს გამო ვშიშობ,
მტრის სისინს ვუფრთხი,
ვერ დავიძინე ერთხელ ნებივრად,
როგორ მსურს, ვიყო მე
შენი შურთხი,
შურთხობა მაინც შემაძლებინა.

შვილიშვილები

აწ ლხინის დღეებს დავითვლი,
სიბერე უკვე ტკბილია, —
სახლში მეზრდება დავითი,
სახლში მეზრდება ილია.
მადლობა არსთა გამრიგეს,
ჩემი ლოცვა და თაყვანი,
იმედის კოშკი ამიგო, —
აკვანს მოემიბა აკვანი.
ცხოვრებას ვიწყებ თავიდან,
ოჯახი გამიდავითდა,
დავითს მხარს უბამს ილია,
ჩემი გზა მისკენ ხსნილია.

იმერეთიც და რაჭაცა

მთა-ნაქერალა დიდია,
აღმართულია ბურჯივით,
მხარზე სიმდიდრედ ჰკიდია
ვეება ჭრელი ხურჯინი.
საჩხერე უდევს ერთ თვალში,
მეორეში კი ონია,
ორივე მხარე მხრებგაშლით
ჩაუბღუჯ-ჩაუკონია.
აქეთკენ მოდინახეა,
იქითკენ ბარაკონია,
იმერულ კილოს რაჭული
შენატკბობ-შენაწონია.
იმერეთიც და რაჭაცა
ორივე ცათა სწორია,
ხურჯინი ნაქერალასი
ღმერთს ოქროდ აუწონია.

ბაბუშარა

მიწა მოდგმით დანაბედი,
ჩვენი ფუძე — ბაბუშარა,
მამის ზვარი, ზვარი დედის,
ბებოს შარა, ბაბუს შარა,
სიძულვილმა აგვიშალა,
სიძულვილმა მოგვიშალა,
ბებოს შარა, ბაბუს შარა,
მკერდბარაქა ბაბუშარა.
აბა, ვის რა დავუშავეთ,
ჩვენ კი ბევრმა დაგვიშავა,
კრიალა ცა ბაბუშარის
სიძულვილმა გაგვიშავა,
ჩაგვიშალა ძმობის ხიდი,
ძმობის წიგნი წაგვიშალა.
რა სოფელი, ჰაი, გიდი,
მზის საბადო ბაბუშარა!
სიძულვილმა რომ ჩაკეტა,
გაიხსნება ის გზა-შარა,
სიყვარულის გამარჯვებას
იზეიმებს ბაბუშარა.

ეკონომიკა

საქართველოს რესპუბლიკა | ყოველკვირეული დამატება | №23 (30). 5-6 ივლისი, 1998

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რეგიონი

შემობრუნება ზღვისკენ

საქართველოს საზღვაო კარიბჭეს ფოთს უმნიშვნელოვანესი როლი ეკისრება ქვეყნის მასშტაბით, რომლის ფუნქციები საუკუნის პროექტების რეალიზაციასთან დაკავშირებით კიდევ უფრო იზრდება. ცხადია, მას სათანადო ყურადღებაც სჭირდება ხელისუფლების მხრიდან. ასეც არის, ქვეყნის პრეზიდენტის, ედუარდ შევარდნაძის ახლანდელი ვიზიტი ფოთში ამის ნათელი დასტურია.

ამ დღეებში კი ჩვენი მაჟორიტარი დეპუტატის პეტრე ბერაიას ხელმძღვანელობით ფოთში გაიმართა პარლამენტის თვითმმართველობისა და რეგიონული პოლიტიკის კომიტეტის საზღვაო ქვეკომიტეტის გასვლითი სხდომა. რით დაინტერესდნენ პარლამენტარები?

სანავსადგურო ქალაქის უმწვავესი პრობლემა სანაპირო ზოლის დარეცხვაა. ამის თაობაზე ბევრი დაწერილა და ბევრიც თქმულა, ახლა კი დგება ის დრო, როცა პრაქტიკული საქმეა საჭირო. სწორედ ამ მიზანს ემსახურებოდა ზემოთ აღნიშნული გასვლითი სხდომა. სწორედ ამ მიზნით ეწვივნენ ფოთს პარლამენტარები თემურ ანდრიაძე, კონსტანტინე მეალობლიშვილი, დავით ქლენტი, თემურ ჯაში, მშენებლობისა და ურბანიზაციის მინისტრი მერაბ ჩხენკელი, ტრანსპორტის მინისტრის პირველი მოადგილე ვახტანგ ლოლაძე, „საქპროექტის“ დირექტორი რევაზ თოფურია, „საქწყალეკოლოგიის“ ინსტიტუტის რექტორი ოთარ სიჭინავა, შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები, სპეციალისტები.

სტუმრებს, დარბაზში შეკრებილ საზოგადოებას ნაპირსამაგრი სამუშაოების პროექტის ერთ-ერთი ვარიანტი გააცნო ფოთის ქალაქპროექტის უფროსმა ზურამ ჭანტარიამ. მანვე უპასუხა კითხვებზე, თანაც დასძინა, რომ სამხრეთის მიმართულებით ბუნებრივი კანიონის არსებობა, სხვა პირობები ეფექტურს ხდის აღნიშნულ ნაკვეთზე ახალი ნავსადგურის მშენებლობას.

სხდომამ ოთხ საათს გასტანა. არ დარჩენილა საკითხი, რომელსაც არ შეხებოდნენ სპეციალისტები, დამსწრე საზოგადოებრიობის წარმომადგენლები. გაანალიზდა ყველა ნიუანსი, მოსალოდნელი წინააღმდეგობები, ეკონომიკური ეფექტები, ხარჯები. იყო კამათი, სჯა-ბაასი... თუმცა, ყველა ერთსულოვნად იწონებდა კუნძულის უბნის სანაპირო ზოლის დაცვის იდეას, ახალი ნავსადგურის მშენებლობას.

პროექტის განხილვამ გვიჩვენა, თქვა პარლამენტარმა პეტრე ბერაიამ, რომ იდეა ნამდვილად საინტერესოა. მან დამსწრეთ გააცნო ბარათი, რომელიც ერთ-ერთი ბერძნული ნაციონალური ბანკის პრეზიდენტმა გამოუგზავნა საქართველოს პრეზიდენტს. მასში გამოთქმულია სურვილი სანაპიროს 2,5 კილომეტრიან მონაკვეთზე ნაპირსამაგრი სამუშაოების დასაფინანსებლად. დაინტერესებული არიან საბერძნეთის კომერციული ბანკი „ათენი“, სამშენებლო კომპანია „კობრუქშიონ ათენი“ და საქართველოს ერთ-ერთი კომპანია. აღნიშნული კომპანიები მოამზადებენ წინადადებებს პროექტის დაფინანსებისათვის და უახლოეს პერიოდში გააცნობენ ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკს. საპროექტო წინადადება აღნიშნულ ბანკთან წინასწარ განხილულია.

— თუ ეს პროექტი, იდეა განხორციელდა, აღნიშნა ფოთის მერმა ივანე ზოდელავამ, ეს იქნება კიდევ ერთი ნაბიჯი საქართველოს ეკონომიკის აღორძინების გზაზე, ეს იქნება კიდევ ერთი სოლიდური შემოსავალი ადგილობრივ და რესპუბლიკურ ბიუჯეტში.

ყველას კარგად მოეხსენება, თქვა მერმა, თუ რა მდგომარეობაა დღეს კუნძულის უბანში. გაეიხსენოთ ამასწინანდელი ქარიშხალი, ღელეპული გემი, ის, თუ რა მდგომარეობაში იყო ნავსადგურის აკვატორია. აქედან გამომდინარე, დღეს ყველაზე მნიშვნელოვანია ნაპირგასამაგრებელი სამუშაოების შესრულება. პარლამენტმა ამ თვალსაზრისით პირველად დაუჭირა ჩვენს ქალაქს მხარი და 350 ათასი ლარი გამოგვეყო. ეს ზღვაში წვეთია იმისა, რაც გვჭირდება, მაგრამ სამწუხაროდ, ჯერ ის წვეთიც არ მიგვიღია, იმიტომ, რომ ქვეყანას არ აქვს თანხები. ნაპირსამაგრი სამუშაოების, ახალი ნავსადგურის მშენებლობის შემოთავაზებული იდეა, სპეციალისტების, არქიტექტორების იდეაა. ის უნდა განხორციელდეს, მაგრამ თუ არ გამოჩნდა ინვესტორი, ვერაფერს გავაკეთებთ. საჭიროა ბიზნესპროექტები, ხარჯთაღრიცხვა. ბატონმა ედუარდ შევარდნაძემ თვენახევრის წინათ ამ დარბაზში განაცხადა: მოვა დრო, როცა საქართველოს პორტები 80 მილიონ ტონა ტვირთს გაატარებსო. სათანადო ტექნიკისა და ტექნოლოგიის შემოტანის შემდეგ, ხელიც რომ არ გავანძრიოთ, ტვირთბრუნვა 2 წელიწადში 5 მილიონამდე ავა. ეს სიმართლეა, ეს ხალხმა უნდა იცოდეს.

მე, პირადად, განაგრძო ივანე ზოდელავამ, ნავსადგურის ჩრდილოეთით განვითარების მომხრეც ვარ. რა, უარი ვუთხრათ იაპონელებს, რომლებიც საკონტეინერო ტერმინალის გაკეთებას აპირებენ? 66 მილიონი დოლარი უკვე გამოყო იაპონიის მთავრობამ ამ მიზნით. რა, უარი ვუთხრათ ამერიკელებს, რომლებიც ქიმიური მრეწველობის ტერმინალის მშენებლობას იწყებენ (100 მილიონ ამერიკულ დოლარზეა ლაპარაკი). უარს ვერ ვეტყვით თურქებს, რომლებიც 16 მილიონს გამოყოფენ და გაზის ტერმინალის მშენებლობას დაიწყებენ. ტრანსპორტის სამინისტრო და რკინიგზის დეპარტამენტი, ნავსადგურთან ერთად ფიქრობს 500 ათას ტონიანი ნავთობის ტერმინალის მშენებლობას. ეს პრობლემები კომპლექსურ გადაწყვეტას მოითხოვს.

ზურაბ აბრალავა,
„სრ“ კორ.

სურათებზე: ფოთის თეატრი; ნავსადგურის აკვატორიაში.
ავთანდილ ბაღათურიას ფოტო.

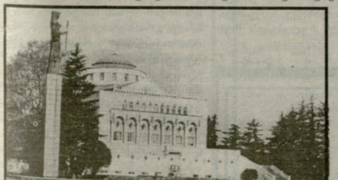

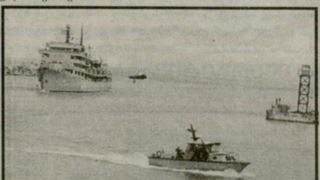

პოლემიკა

როცა საქმე ბიუჯეტს ეხება, მცდარ დასკვნებს უნდა ვერიდოთ

ამ ბოლო დროს გახშირდა ბიუჯეტის თაობაზე ისეთი პუბლიკაციები, რომელთა ავტორები არასწორი და პროფესიულობას მოკლებული ანალიზის საფუძველზე მცდარ დასკვნებს აკეთებენ, შემდგომ კი გვთავაზობენ ამ მცდარი დასკვნების თითქოსდა „პროგრესული მიმართულების“ პრაქტიკაში დანერგვას. ამის რეალური მაგალითია გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ 28-29 ივნისის ნომრის ყოველკვირეულ დამატებაში „ეკონომიკა“ და გაზეთ „ფინანსების“ 25-ე ნომერში გამოქვეყნებული საქართველოს კონტროლის პალატის მიდა ქართლის ბიუროს უფროსის ზაზა ედიშერაშვილის წერილები.

წერილის დასაწყისშივე ნათქვამია, რომ დღეისათვის ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები „თვითონ ადგენენ, იხილავენ, ამტკიცებენ და ასრულებენ ტერიტორიულ ბიუჯეტებს, რაც არ გამორიცხავს გარკვეულ გადაცდომებს მათი მხრიდან“. ვფიქრობთ, ასეთი დასკვნა ალოგიკურია. ჯერ ერთი, საქართველოს პარლამენტის 29.05.96 წლის დადგენილების მე-5 პუნქტის შესაბამისად იმ ტერიტორიულ ერთეულებში, სადაც არ არიან არჩეული წარმომადგენლობითი ორგანოები, მათ არჩევნებამდე ბიუჯეტის შედგენის, განხილვისა და მიღების პროცესში წარმომადგენლობითი ორგანოების ფუნქციები გადაეცათ სახელმწიფო მმართველობის ადგილობრივ ორგანოებს. ტერიტორიული ერთეულების დამოუკიდებელი ბიუჯეტების მოწყობის ეს პრინციპი თანამედროვე პირობებში ნაკლოვან მხარედ არ უნდა იქნეს მიჩნეული. რაც შეეხება გადაცდომებს, შეცდომებისგან არავინ არის დაზღვეული. ამასთან შეცდომა, თუ იგი უმნიშვნელოა, არ შეიძლება ჩაითვალოს ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების შედგენა-შესრულების „სერიოზულ ხარვეზებად“, როგორც ეს ავტორმა გაზეთ „ფინანსების“ ამასწინანდელ ნომერში აღნიშნა.

ავტორი წერს, რომ საბიუჯეტო შემოსავლების ზრდის მიუხედავად „ყველა დონის ბიუჯეტი კვლავ დარიბ, უსუსურ ბიუჯეტად რჩება და ძირითადად მიმდინარე ხარჯების (ხელფასების, პენსიების და ა.შ.) დაფინანსებას ძლივს აუდის“. სამართლიანობა მოითხოვს, ყურადღება მიექცეს იმას, რომ ეკონომიკის თანდათანობითი სტაბილიზაციისა და ეკონომიკური რეფორმების მწყობრი სისტემის განხორციელების საფუძველზე ქვეყნის ბიუჯეტების საგადასახადო შემოსავლები 1995-1997 წლებში 3,7-ჯერ გაიზარდა. წლეულს ეს მაჩვენებელი კიდევ 40 პროცენტით გაიზრდება. საგადასახადო შემოსავლების ხვედრითი წონა მთლიანი შიდა პროდუქტის მიმართ 1995 წელს მხოლოდ 3,6 პროცენტს შეადგენდა, 1997 წელს 7,5 პროცენტს მიაღწია, ხოლო წლეულს 9,1 პროცენტამდე გაიზრდება. ეს ხომ ზრდის მაღალი ტემპის მაჩვენებელია და არა „უსუსური“ დონის ბიუჯეტებისა. მართალია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას გაცილებით მეტი ფინანსური სახსრები ესაჭიროება, მაგრამ ამის მიღწევა დროის ასეთ მცირე მონაკვეთში ფიზიკურად შეუძლებელი იყო. ამიტომ იგი არ უნდა მივიჩნიოთ ბიუჯეტების შედგენა-შესრულებაში არსებულ „სერიოზულ ხარვეზად“.

როგორც პუბლიკაციიდან ჩანს, ავტორს კარგად ესმის ბიუჯეტის საგასავლო ნაწილის სტრუქტურა, მაგრამ რატომღაც პენსიების დაფინანსებას მიაკუთვნებს ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების ხარჯებს, რაც არასწორია. პენსიების დაფინანსება წარმოებს საქართველოს სოციალური უზრუნველყოფის ერთიანი სახელმწიფო ფონდის სახსრებიდან და არაფერი აქვს საერთო ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების ხარჯებთან. მართალია, ეს ბიუჯეტები მიმდინარე სოციალური ხარჯების დაფინანსებაზეა ორიენტირებული, მაგრამ ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ მათ საგასავლო ნაწილში მნიშვნელოვნად იზრდება კაპიტალური დანახარჯებიც. ასე მაგალითად, თუ საქართველოს ტერიტორიული ერთეულების 1995 წლის ბიუჯეტებში კაპიტალური ხარჯები მთელი დანახარჯების 6,8 პროცენტს არ აღემატებოდა, 1997 წელს ამ მაჩვენებელმა 11,9 პროცენტს მიაღწია, ხოლო წლეულს 16,0 პროცენტს, ანუ 40 მლნ ლარს გადააჭარბებს. როგორც ვხედავთ, ამ საქმეში მნიშვნელოვანი პროგრესია და მისი უგულებელყოფა რეალური მდგომარეობის დაუნახველობით უნდა აიხსნას.

ქვეყნის სხვადასხვა მხარეების შემადგენლობაში შემავალი ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების შემოსავლების მნიშვნელოვნად განმასხვავებელ სუბიექტურ ფაქტორად ავტორს მოჰყავს „ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან საბიუჯეტო რეგულირების პროცესის (სხვადასხვა დონის ბიუჯეტებს შორის შემოსავლების წყაროებისა და ფაქტიური შემოსავლების) არასწორი, არაობიექტური წარმართვა“. ავტორი დარწმუნდებოდა, რომ საქართველოს სახელმწიფო და ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტებს შორის ურთიერთდამოკიდებულებების არსებული თანაფარდობის სრულყოფის, ტერიტორიული ერთეულების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და ყველა დონის ბიუჯეტების სტაბილური საშემოსავლო ბაზის ფორმირების მიზნით დაწესებულია სახელმწიფო შემოსავლებიდან ანარიცხების გრძელვადიანი ე.,ონომიკური ნორმატივები 1997-1999 წლებისათვის. ამასთან, ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების დაინტერესებისა და მატერიალური სტიმულირების მიზნით ეს ნორმატივები დადგენილია ერთნაირი ყველა ტე-

იხ. მე-12 გვ.

განახლდა

„მიტარბი“ ამ დღეებში გამოჩნდება

წლეულს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ გამოცხადებულ ტენდერში გაიმარჯვა კონცერნმა „ქართუმ“ და მინერალური წყლის „მიტარბის“ ჩამოსხმის უფლება მოიპოვა.

მინერალური წყლების სიმდიდრითა და მრავალფეროვნებით საქართველო გამორჩეული ქვეყანაა. ჩვენში რეგისტრირებულია ასეთი წყლების 2000-ზე მეტი ბუნებრივი და ხელოვნური გამოსავალი. ფიზიკური და ქიმიური შემადგენლობის თავისებურებით, აგრეთვე სამკურნალო თვისებებით ზოგი მათგანი უნიკალურია, მათ ანალოგი არც ერთ ქვეყანაში არ მოეპოვებათ.

ამგვარ უნიკალურ წყალთა რიცხვს განეკუთვნება „მიტარბი“, რომლის საბადო ბორჯომის რაიონში მდებარეობს. „მიტარბის“ წარმოებას არცთუ დიდი ხნის ისტორია აქვს — ის ოციოდე წლის წინ დაიწყო და შეწყდა 1991 წელს, როცა მხოლოდ 626 ათასი ბოთლი ჩამოისხა. მისი სრული დებეტი დღეღამეში დაახლოებით 100 $მ^3$ შეადგენს. გაცემული ლიცენზიის თანახმად, თავდაპირველად „ქართუმ“ დღე-ღამეში 13 $მ^3$, ხოლო 2002 წლისთვის წყლის სრული დებეტის ათვისება უნდა შეძლოს.

„მიტარბის“ ჩამოსხმაზე დროებითი ლიცენზია ასევე გადაეცათ კომპანია „GG & MW“ და ფირმა „კენტავრს“.

ექსპორტის მხრივ მინერალურ წყალთა შორის „ბორჯომის“ შემდეგ „მიტარბი“ მეორე ადგილზე იყო ყოფილი საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებში. შვიდწლიანი „შესვენების“ შემდეგ მიტარბის წარმოებას კონცერნი „ქართუ“ განაახლებს, რომლის პროდუქცია გაიყიდება როგორც საქართველოს შიდა ბაზარზე, ასევე მის ფარგლებს გარეთ.

დაბალი მინერალიზაციის გამო, „მიტარბი“ საუკეთესო გამაგრილებელ საშუალებას წარმოადგენს. ჩვენი მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი მინერალურ წყალს სწორედ ასეთ საშუალებად მიიჩნევს. „მიტარბის“ ასევე გააჩნია სამკურნალო თვისებები. კურორტოლოგიის და ფიზიოთერაპიის ინსტიტუტის მონაცემებით „მიტარბი“ ეფექტიანი სამკურნალო საშუალებაა ისეთი დაავადებებისას, როგორიცაა ქრონიკული გასტრიტი, კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წყლული, ქრონიკული ჰეპატიტი, ქოლეცისტიტი, შაქრიანი დიაბეტი და პოდაგრა.

ესეც არ იყოს, „მიტარბის“ ჩამომსხმელი ქარხნის ამუშავებით „ქართუ“ ათეულობით ადამიანს დაასაქმებს. საქართველოს ბაზარზე „მიტარბი“ ამ დღეებში გამოჩნდება.

„ქართუს“ პრესსამსახური.

პოლემიკა

როცა საქმე ბიუჯეტს ეხება, მცდარ დასკვნებს უნდა ვერიდოთ

(მეთერთმეტე გვერდიდან)

რიტორიული ერთეულის ბიუჯეტისათვის. მცირე გამონაკლისი მხოლოდ ავტონომიური რესპუბლიკებისა და თბილისის (როგორც დედაქალაქის) ბიუჯეტებისათვის არის გათვალისწინებული. ნორმატივების ამ ეკონომიკურ არსსა და მნიშვნელობას თუ გაითვალისწინებდა ავტორი, არ გააკეთებდა მცდარ დასკვნას „ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან საბიუჯეტო რეგულირების პროცესის არასწორი, არაობიექტური წარმართვის“ თაობაზე.

ავტორის თქმით, „საბიუჯეტო რეგულირების პროცესმა უნდა უზრუნველყოს როგორც ცენტრალური ხელისუფლების განმტკიცება, ასევე ქვეყნის სხვადასხვა მხარის მოსახლეობის ცხოვრების დონის შედარებითი გამოთანაბრება, ტერიტორიული ერთეულების პროპორციული, თანაბარი განვითარება, ჰარმონიული ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობების ჩამოყალიბება ცენტრალურ რეგიონებს, ასევე სხვადასხვა მხარეებს შორის“. გაუგებარია სურვილის სახით გამოთქმული ავტორის ეს მოსაზრება. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მარეგულირებელი და მიმაგრებული შემოსავლების კანონით განსაზღვრული გამიჯვნის წესი სწორედ ამ მიზანს ემსახურება. მთავარი კი ის არის, რომ ადგილობრივი მმართველობის ყოველი დონის ორგანომ სწორად გამოიყენოს ეკონომიკური ნორმატივების მასტიმულირებელი როლი, იბრძოლოს საგადასახადო შემოსავლების სრული მობილიზაციის, ამ საქმეში არსებული და გამოუყენებელი რეზერვების ასამოქმედებლად. განა შეიძლება მიღწეულ იქნეს მოსახლეობის ცხოვრების დონის გამოთანაბრება და ტერიტორიული ერთეულების პროპორციული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება ისეთ პირობებში, როცა წლეულს იანვარ-აპრილში გადასახადი ქონების გადაცემისათვის და მოსაკრებლები საერთოდ არ ჩარიცხულა, ან ჩაირიცხა ძლიერ უმნიშვნელო ოდენობით ქარელის, კასპის და გორის რაიონების ბიუჯეტებში. შიდა ქართლის მხარეში შემავალი რაიონების ბიუჯეტებში მოგების გადასახადი ამავე პერიოდში ჩაირიცხა სულ 31,4 ათასი ლარის ოდენობით, მაშინ, როცა საქართველოს ყველა ტერიტორიული ერთეულის ბიუჯეტებმა ეს შემოსავალი 8230,8 ათასი ლარის ოდენობით მიიღო.

ზაზა ედიშერაშვილი წერს, რომ თილეის (მ.შ. ავნევის), ერედვისა და ქურთის თემების საბიუჯეტო ხარჯების დაფინანსება გორისა და ქარელის რაიონების ბიუჯეტების ხარჯზე ხორციელდება და ეს თურმე „მძიმე ტვირთად აწვება მათ ისედაც დეფიციტურ ბიუჯეტებს“. საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, აღნიშნული თემები გორისა და ქარელის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების შემადგენელი ნაწილია. ამის მიუხედავად, ამ თემების საბიუჯეტო ხარჯების დასაფინანსებლად სახსრები ტრანსფერების სახით ყოველწლიურად ცენტრალური ბიუჯეტიდან გამოიყოფა. მაშ, რატომ ჰგონია ავტორს, რომ ამ თემების საბიუჯეტო ხარჯები მძიმე ტვირთად აწვება გორისა და ქარელის ბიუჯეტებს? თუ ამ საკითხს სიღრმისეულად და ეკონომიკური ანალიზის საფუძველზე განვიხილავთ, დავრწმუნდებით, რომ გორისა და ქარელის რაიონების ბიუჯეტებს მართლაც მძიმე ტვირთად აწვება საბიუჯეტო დაწესებულებებში დასაქმებულ მუშაკთა რიცხვის დადგენილი ოდენობით შეუმცირებლობა, შესაბამისად, 550 და 191 საშტატო ერთეულით, რასაც წლის მანძილზე სულ მცირე 400 ათ. ლარის დამატებითი დაფინანსება ესაჭიროება.

ავტორის თქმით, „ტრანსფერების განაწილების წესი არ არის განსაზღვრული არც კანონით და არც რაიმე კანონქვემდებარე ან ნორმატიული აქტით. ამიტომ გაურკვეველია, თუ რა პრინციპებით და გათვლებით ხელმძღვანელობს საქართველოს მთავრობა ტრანსფერების სიდიდის განსაზღვრისას“. ავტორი იმავე აბზაცის დასაწყისში იხსენიებს „საბიუჯეტო სისტემისა და საბიუჯეტო უფლებამოსილებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-16 მუხლით დადგენილ დებულებას, თუ რა შემთხვევაში და რა მიზნით გამოიყოფა ტრანსფერი ცენტრალური ბიუჯეტიდან. ტრანსფერის ოდენობის განსაზღვრისათვის კი დგება სათანადო გაანგარიშებები, რომელთა განხილვა ნახევარ წელზე მეტი ხნის მანძილზე მიმდინარეობს. მასში მონაწილეობენ ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები, საქართველოს პრეზიდენტის რწმუნებულები მხარეებში და მათი აპარატის სპეციალისტები, შესაბამისი სამინისტროები, სახელმწიფო კანცელარია, საქართველოს მთავრობა და ბოლოს პარლამენტის კომიტეტები და თვით პარლამენტი. ამასთან, გაანგარიშებების შედგენისა და განხილვის წესი ერთიანია ყველა ტერიტორიული ერთეულის ბიუჯეტებისათვის. კარგი იქნებოდა პუბლიკაციის ავტორს ერთხელ მაინც მიეღო მონაწილეობა ასეთ განხილვაში, რითაც მოიხსნებოდა გაურკვევლობა ტრანსფერების განსაზღვრის გათვლებსა და პრინციპებზე.

სახელმწიფო შემოსავლების 1997 წლის „დავალებათა გადაჭარბებით შესრულების პირობებში, – აღნიშნულია პუბლიკაციაში, – შიდა ქართლის შემადგენლობაში შემავალი რაიონების დადებითი საქმიანობა არაფრით არ წახალისებულა“. სინამდვილეში კი ხაშურისა და ქარელის რაიონების ბიუჯეტებში საგადასახადო შემოსავლების დავალებათა შესრულებისათვის გეგმის გადამეტებით 60,4 ათ. ლარი ჩაირიცხა. გორის რაიონის გამგეობას ცენტრალური ბიუჯეტიდან დამატებით გამოეყო 80 ათ. ლარი. შიდა ქართლის რაიონებში დამატებითი შემოსავლების გამოვლენისა და დადგენილი წესით ბიუჯეტის შემოსავალში ჩარიცხვისათვის შესაბამის მაკონტროლებელ ორგანოებს, მათ შორის კონტროლის პალატას, მნიშვნელოვანი თანხები გადაეცათ.

ეკონომიკური და საბიუჯეტო შემოსავლების ზრდის სტიმულირებაში ნიშანდობლივია სახელმწიფო მექანიზმის როლის გაძლიერება. ამ საკითხისადმი არ არსებობს ალტერნატიული მიდგომა. მაგრამ, ვიდრე არსებობს ინფლაციური პროცესების სინდრომი, ქვეყნის ფისკალური, საფინანსო-საბიუჯეტო და ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის უმთავრესი ორიენტირი ანტიინფლაციური ეკონომიკური პოლიტიკა უნდა იყოს, რაც პირველ ყოვლისა უკავშირდება ბიუჯეტის ხარჯების შეზღუდვის, მისი დეფიციტის ოპტიმიზაციისა და მკაცრი მონეტარული პოლიტიკის განხორციელებას.

ავტორი ადანაშაულებს მთავრობას „ცენტრალური საბიუჯეტო შემოსავლების არასწორ, არაობიექტურ გადანაწილებაში“ იმ მოტივით, რომ ერთ სულ მოსახლეზე ბიუჯეტის დანახარჯები შიდა ქართლის მხარეში დაბალია სხვა მხარეებთან შედარებით. ასეთი არაკვალიფიციური, დილეტანტური დასკვნის გაკეთება არ იქნებოდა საჭირო, თუ ავტორი ყურადღებას მიაქცევდა იმ გარემოებას, რომ ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტებიდან ფინანსდება საბიუჯეტო დაწესებულებები და ღონისძიებები. ეს კი დამოკიდებულია ამა თუ იმ რეგიონში საბიუჯეტო დაწესებულებათა ქსელის სტრუქტურაზე და მათში დასაქმებულთა რიცხოვნობაზე. თუ სტატისტიკურ მონაცემებს მოვიშველიებთ, დავრწმუნდებით, რომ შიდა ქართლის რაიონების საბიუჯეტო დაწესებულებებში დასაქმებული ერთი მუშაკი მოდის მოსახლეობის 37 ერთეულზე. ეს მაჩვენებელი სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის მხარეში არ აღემატება 27-ს, კახეთსა და გურიაში – 28-ს, მცხეთა-მთიანეთში – 22-ს, რაჭა-ლეჩხუმსა და ქვემო სვანეთში – 17-ს და ა.შ. ბუნებრივია, საბიუჯეტო დაწესებულებების რაც უფრო ინტენსიური ქსელია რაიონში, მით უფრო მაღალია ბიუჯეტის დანახარჯები ერთ სულ მოსახლეზე. საბიუჯეტო დაწესებულებების და მათში დასაქმებულთა რიცხოვნობა კი განპირობებულია დასახლებულ პუნქტებში მოსახლეობის კომპაქტურ განლაგებაზე და სიმჭიდროვეზე. მაღალმთიანი და მცირე მოსახლეობის მქონე სოფლების და დაბების ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების ცალკეულ კლასებში მოსწავლეთა რაოდენობა ნაკლებია, მაგრამ პედაგოგთა რაოდენობა იგივე სჭირდება, რაც მრავალრიცხოვან კლასებს. განათლების ხარჯები კი ტერიტორიული ბიუჯეტების საერთო დანახარჯების ნახევარზე მეტს შეადგენს.

ავტორის გაკვირვებას იწვევს ტრანსფერების სხვადასხვა დონე ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტებით, რაშიც ვერ დავეთანხმებით. ტრასფერები ღვთის წყალობა არ არის. მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, იგი გამოეყოფა დეფიციტური ბიუჯეტის მქონე ტერიტორიულ ერთეულებს დაცული მუხლების დასაფინანსებლად. დეფიციტურობა კი დამოკიდებულია ცალკეული რაიონის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისა და საშემოსავლო ბაზის დონეზე, აგრეთვე, საბიუჯეტო დაწესებულებების ქსელისა და მგაგის ოდენობაზე, სოციალურ-ეკონომიკური გამოთანაბრების პრინციპის გათვალისწინებით. რეგიონული ეკონომიკის სტაბილიზაციისა და განვითარების კვალობაზე მიზნობრივი ტრანსფერების გამოყოფას მიეცემა თანდათანობითი შემცირების ტენდენცია. იგი დროის გარკვეულ მანძილზე შემორჩება მცირე შემოსავლების მქონე რაიონებსა და მაღალმთიან რეგიონებში.

ავტორი უკმაყოფილოა იმით, რომ სპეციალური ტრანსფერი სამეგრელოს რაიონებზე განსაზღვრულია 1740 ათ. ლარი, ხოლო შიდა ქართლის რაიონებზე მხოლოდ 110 ათ. ლარი და ასახელებს ცხინვალის მიმდებარე სოფლებში მოსახლეობის სასმელი წყლით მომარაგების მოუგვარებლობას. ავტორს რომ გულდასმით შეესწავლა საქართველოს 1998 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის სტრუქტურა, დარწმუნდებოდა, რომ მიმდინარე წელს შიდა ქართლისა და ცხინვალის რეგიონისათვის აღდგენითი სამუშაოების, მათ შორის წყალსადენების სათაო ნაგებობების მშენებლობისათვის გათვალისწინებულია 1110 ათ. ლარი.

გარდა ამისა, სტიქიით მიყენებული ზარალის სალიკვიდაციოდ და სხვა ანალოგიური მიზნებისათვის მარტო გორის რაიონს 1997-1998 წლებში ცენტრალური ბიუჯეტიდან დამატებით გამოეყო 206,4 ათასი ლარი. მნიშვნელოვანი თანხები გამოიყოფა ამავე რეგიონისათვის საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ ანალოგიური პროგრამების დასაფინანსებლად.

რაც შეეხება სამეგრელოს რაიონების სპეციალურ ტრანსფერებს, იქ შექმნილი ვითარების გამო ისინი გაცილებით მეტს იმსახურებენ, მაგრამ ფინანსური სიძნელეები არ იძლევა ამის საშუალებას.

გაკვირვებას იწვევს ავტორის მტკიცება იმის თაობაზე, რომ ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების ფორმირებისა და შესრულების დამოუკიდებლობის პრინციპი ფორმალურია. „საბიუჯეტო სისტემისა და საბიუჯეტო უფლებამოსილებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტების ფორმირებისათვის საქართველოს პარლამენტის მიერ მტკიცდება მხოლოდ სახელმწიფო შემოსავლებიდან ამ ბიუჯეტებში ანარიცხების გრძელვადიანი ეკონომიკური ნორმატივები და საჭიროების მიხედვით მიზნობრივი ტრანსფერები. ადგილობრივი მმართველობის ორგანოები დამოუკიდებლად ადგენენ, იხილავენ, ამტკიცებენ და ასრულებენ შესაბამის ბიუჯეტებს. არავის არა აქვს უფლება ზემოდან ჩაერიოს ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების უფლებამოსილებაში. თუ შიდა ქართლის რაიონების ძირეული დონის (თემის, სოფლის, დაბის) ბიუჯეტების შემოსავლების გამიჯვნა, როგორც ამას ავტორი აღნიშნავს, ყოველგვარი ნორმატივების გარეშე ხორციელდება და ამ ბიუჯეტებიდან თანხების ამოღება ხდება რაიონული ბიუჯეტის სასარგებლოდ, ეს არის მოქმედი საბიუჯეტო კანონმდებლობის უხეში დარღვევა და საჭიროა მისი დაუყოვნებლივ გამოსწორება. ეს მით უმეტეს საჭიროა დღეს, როცა კარს მოგვადგა ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნები, რომლებსაც აუცილებლად უნდა დახვდეს შესაბამისი ტერიტორიული ერთეულების დამოუკიდებელი ბიუჯეტები.

ანზორ მატკავა,
საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტთან მუშაობის დეპარტამენტის დირექტორი;

გივი ერქომაიშვილი,
ფინანსთა სამინისტროს მთავარი სახელმწიფო მრჩეველი.

ენერგეტიკა

მალე სამგორში ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა ამუშავდება.

თედო ნიკოლაიშვილის ფოტო.

ბაზარი

საქართველოს ავტოპარკი უსაფრთხო ავტომობილებით განახლდება

ქარშელ ბაბარზე მყარად იკიდებენ ფეხს მსოფლიოს უდიდესი ავტომშენებელი კომპანიები „მერსედესი“, „ფოლკსვაგენი“, „გოიოტა“, „ფორდი“ თუ სხვები... ბევრ მათგანს წვენთან საკუთარი წარმომადგენლობაც კი ჰყავს და თავიანთი დილერების მეშვეობით სულ უფრო მეტ ახალ ავტომობილს ეწოდნან. თქმა ის დილერების პარალელურად სხვებიც მუშაობენ, რომლებიც ავტომშენებელი კომპანიების სრულფასოვან წარმომადგენლებად ახალებენ თავს, მაგრამ რაიმე პასუხისმგებლობის აღებას გარბიან.

„რეხი დილერების“ პრობლემა მარტო საქართველოს არ აწუხებს, ამ სენით მსოფლიოსა მეცხრობილი და საკმაო შარალსაც ნახულობს.

საქართველოს კანონის „მომხმარებლის უფლებების დაცვის“ თანახმად, ოფიციალურად წარმოდგენილ საავტომობილო ფელერაციის ეგიერალური დილერი შეიძლება ითვლებოდეს მხოლოდ ავტომწარმოებლის ერთერთი საპასუხისმგებლო რილი ერიქნება. მსოფლიო პრაქტიკაში ავტომობილების სავალდებულო სერთიფიკატება პროდუქციის რეალიზაციის აუცილებელი პირობაა. ამიერიდან ასე იქნება წვენთანაც. ყველა საავტომობილო კომპანია, რომელსაც საქართველოს ბაზარზე ბაბარზე სურს დამკვიდრება, ვალდებულია ალის შესაბამისი სერთიფიკატი.

სერთიფიკატის ხასელწიფო სისტემაში არსებული წესების თანახმად, საქართველოს მფიცერუთნოა აკალემის რაფელ ლეალს ხასელობის მქანიკის ინსტიტუტის ბაბაზე აკრედიტებულია სატომობილო სპეციალებს, მასპინძელობს, ნახევრად მასპაშენებს და მპოი ნაწილებს სერთიფიკაციის სამსახური „ავტოტესტი“. მას აქეს საავტომობილო მრეწველობის ნაწარმის სავამოცდო ბაზა, სადაც პროდუქცია გამოიცდება როგორც ლაბორატორიაში, ასე საგზაო მოძრაობის პირობებში. სერთიფიკაციის სამსახური „ავტოტესტის“ ხელმძღვანელი გელა ქვარცხავა.

სერთიფიცირების თანხას, რომელიც ერთ მოდელზე 500-დან 1500 ლარამდე დაჯდება, თავად ამ მპნქნების მწარმოებელი კომპანია გაიღებს და იგი ჩვენს მოქმედებელს არ დაეწვება.

შოთა მაჭარაშვილი.

გამოცდილება

ასე ებრძოდნენ კორუფციას ჰონგკონგში

ბასწელ ორი ათეული წლის განმავლობაში მრავალმა განვითარებადმა ქვეყანამ ჩამოაყალიბა ახალი ორგანიზაციები, რომელთა მთავარ კორუფციასთან ბრძოლა, მთავარ ალმოფხვრაა. ერთ-ერთი ქვეყანა, რომელმაც ეს ნაბიჯი პირველმა გადადგა, იყო დიდი ბრიტანეთის კოლონია ჰონკონგი. იგი გახსენ წლის 30 იენის დაპარენა ჩინეთის ხელშეკრულების თანახმად.

გეოგრაფიულად ჰონკონგის ტერიტორია შეადგენს 400 კვადრატულ მილს. მისი ეკონომიკა ძირითადად ეყრდნობა წარმოებასა და ვაჭრობას. პროდუქციის 90 პროცენტი იეზავნება სამდვარგარეთ. მთლიანი შიდა პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე აჭარბებს 20 ათას აშშ დოლარს. აქ არ არის სიღატაკე.

ჰონკონგი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი სავაჭრო-საფინანსო ცენტრია. ვაანსაც საუკეთესო ბუნებრივი ნავსაღგური, რომელიც წელიწადში 13 მილიონზე მეტ ხანძელ კონტეინერს ამუშავებს. აქ განლაგებულია 500-ზე მეტი ბანკი. ნებისმიერ დროს უამრავი ტურისტი ჩამოდის მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან.

ჰონკონგში 1960-70 წლებში კორუფციას ღრმად ქსოვდა გაბელული ფენები პოლიციის და აღმინისტრაციული მმართველობის მთელ იერარქიაში. XIX საუკუნემდე და შემდეგაც ჰონკონგი წარმოადგენდა სარკოგიკების დაშმავებისა და გასაღების მძლავრ ცენტრს. ეს ძალზე დიდი „ბიზნესი“ იყო და ადგილობრივი პოლიციის დიდ მოეკის ხასელობდა. ასე, მაგალითად, ერთი პაკარა ხანდაკები ყოველდღიურად 10 000 დოლარის ოხიდან მხოლოდ პოლიციის ოფიცრების „თვალების დაზუქვისა“ და ღუმელისათვის. ხამოგაბელებს უშინოდა პოლიციისა, რომელიც ხალხს ხასგაკენ უყურებდა.

1971 წლიდან ჰონკონგის ახალმა გუბერნატორმა, მერეი მაკლეხოუმა გადაწყვიტა, რომ კორუფციისთვის ბოლო მოეღო. დანიშნა ახალი მოხამძარედე, დაიწყო რადიკალური ცვლილებები, გამოიცა მნიშვნელოვანი კანონი მექრთამეობის აღკვეთის შესახებ. ამ პირებს, რომელთა ცხოვრების დონეც მათ შემოსავალს აღემატებოდა, უნდა დაემტკიცებინათ თავიანთი უღანაშაულობა. დაწესდა ჯარიმები 100 000 დოლარის ოდენობით, 10 წლის პატიმრობა და აღებული ქრთამის სრული ოდენობით დაბრუნება. პოლიციის ანტიკორუფციის დეპარტამენტი გაუქმდა, შეიქმნა ანტიკორუფციული სამსახური (ACO), რომელსაც მიეცა ავტონომია. ცვლილებებმა მანიც გამოიღო შედეგი: 295 პოლიციის ოფიცერი და 26 ინსპექტორი გადაეცა ან წაეყენა პოლიციის დიდი პატიმარი გამოაყენა პოლიციის უფროსის პიგერ ლოტერის გაეხინარებამ. იგი უნდა გაესამართლებინათ.

1973 წელს, 17 ოქტომბერს ჰონკონგის გუბერნატორმა გამოაცხადა, რომ შეიქმნა ახალი დამოუკიდებელი კომისია (ICAC). პოლიციასთან არსებული ACO გაუქმდა, როგორც არაეფექტიანი და თვითონაც კორუმპირებული. მოალენებისადმი სამოგადოებრივი აზრი დადებითი იყო. ახალ ორგანიზაციას არა მხოლოდ უნდა აღმოეჩინა და დაესაჯა კორუფციის, არამედ აღეკვეთა იგი. გაძლიერდა ანტიკორუფციული პროპაგანდა. ცვლილებებმა ხასწავლებლებსაც შეხვეთა, ბევრი გაუბრიცოდა პასუხისმგებლობას, რადგან ცეოდა, რომ ბინძური საქმეების ამოქექვა მოუხდებოდა. კომისიას განუსაზღვრელი უფლებები ქქონდა. მაგალი ჩინის ოფიცრებს შეეძლოთ გაეჩხრიკათ და დაეპატიმრებინათ ეჭვმიტანილი ოფიცრის გარეშე, ყველა პროკურენტისგან მოეთხოვათ საჭირო ინფორმაციის.

ახალ კომისიას სათავეში გუბერნატორმა ჯეკ კეიგერი ჩაუყენა. იგი ჰონკონგის სატელეფონო კომპანიის მენეჯერი იყო და ჩინელი მოსახლეობის დიდი სიმპათიით სარგებლობდა. კეიგერი მოვალე იყო პირადად გუბერნატორისათვის წარედგინა ანგარიშები და არა რომელიმე სატანომნებლებო ან აღმასრულებელი ორგანოსათვის. ამავე დროს, მას ხამოგალების წწვნის მოპოვებაც სწრდა.

კეიგერის მოშიდეის ერთ-ერთი პირობა უფრო მაღალი ხელფასი იყო, ვიდრე ეს ქქონდა შეხაბამისი რანგის ჩინოსნებს სხვა უწყებებში. ყველა დანიშნულმა თანამშრომელმა გაიარა ღრმა და სრულყოფილი შემოწმება, თითოეულ მათგანთან დიდი ახალი კონტრაქტები 2,5 წლით, კონტრაქტის გაგრძელება, როგორც ჯილდო, ბერეოვე სასჯელიც, ძალიან მკაცრი იყო.

ახალი სამსახური სამ ძირითად განყოფილებად ჩამოყალიბდა: 1. ოპერაციული დეპარტამენტი; 2. კორუფციის თავიდან აცილების დეპარტამენტი; 3. საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტი.

კეიგერს ორი მნიშვნელოვანი სტრატეგიული შეხაბი ქქონდა: უკან დაებრუნებინა პიგერ ლოტერეული ინტელიხენციის კორუფცია. მართლაც, 1974-75 წლებში ICAC-მა გამოიძია 2466 საქმე 6368 საჩიერიდან. შესაბამისად სასამართლოში გარჩეული საქმეების რაოდენობა 108-დან 218-მდე გაიმარდა. კეიგერმა მთავლაც დაპატრა ლოტერეი, რომელსაც 1975 წელს 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიუხაჯეს. 1974 წლის თებერვლისთვის 1977 წლის ოქტომბრამდე კორუფციის ბრალდებით დაპატიმრეს 260 პოლიციის ოფიცერი.

ICAC-მა დიდი წარმატებები მოიპოვა. პონკონგის ხამოგალებმე დიდი მთაბეჭდილება მოახდინა ის ფაქტმა, რომ პოლიციაც და სხვა კორუმპირებული სტრუქტურები ეელარ გაბედავენ ქრთამის აღებას. კორუფციის წინააღმდეგ ამ გახმაურებულ ბრძოლას დიდი რეზონანსი მოჰყვა, მოგვიანებით ამ სიუჟეტზე მრავალი ფილმიც გადაიღეს...

თემურაზ ძორთული,
ხასელმწიფო კანცელარიის ეკონომიკური სამსახურის რეფერენტი.

ვაჭრობა

მაღრიზელა გადასახადი

ძნელია მკითხველმა წარმოიდგინოს ის მწვავე ვითარება, რაც ამ დღეებში საქართველოს ვაჭრობის შუამკთა აქციის კრებაზე სუფევდა. ერთ დროს თითქოს პრივილეგირებული, ჯიბეკავსე, ხალისიანი და პროფესიონალი ვაჭრობის შუამკები დღეს დამბაგული დორბედების გადასახადმა თითქმის ერთიანად გადაგაკა და თუ ეოლქმნილი ცვლილებები არ შეეხება, შეიძლება თბილისის (და არა მარტო მისი) წარსული შემეწინარი და ხალხრავალი უნიკერმაღები და სხვა ტიპის მაღაზიები მთლიანად გაკოტრნენ და „ქუთი შუკა კაპიკგალასების“ მსუქე ლუკმა გახდნენ.

ასე რომ, საგადასახადო კოდექსის ამოქმედით ბევრი ხელოსანი შეშაკებას და განსაკუთრებით ვაჭრებსა და, ხამომშპრებელ კოოპერაციებში დასაქმებულებსაც ამპარალს, თითქმის დაკვეხნი აღმოჩნდნენ ის ახალა ამ კანონის ყველაზე ხაღვრო ნაწილის დღეს მათ ხასიკეთოდ შეცვლას მოისწრაფვიან, რათა სულ მოითქვან ქა შეგიდ არცონ ქვეყანას ის საკუთარ თავსაც.

ხანამ აქაღეის კრება დაიწყებოდა, უნიფორმად „თბილისის“ თანამშრომელთა 600-კაციანი მლშარე ატეხა მოეწყო. ისინი ხაბოსხიეგარო ხახლეს კიბეებზე და თავიანთ გასუსაძლის პირობებზე ფიქრობდნენ. უნიფორმად „თბილისის“ დირექტორმა ჯამბერ ბაკურაძემ აქციის კრებაზე კი განაცხადა, რომ ამჟამად პირობებში შეუძლებელია შეშობის ერთ შეხლა. ქუმშრალება კი ის გახლავთ, რომ უნიფორმა „თბილისმა“ 55 ათასი ლარის მარალით დაამთავრა I კვარტალი და თუ ხამეული არ ხახა, აქციონერებმა წლის ბოლოს თეითონაც იხეირის, მაგრამ როგორც ვანო სახარემა თქვა, სრულიად გაუმართლებელი დაბეგვრის გამო, ამჟამეულად ხელა, დაპირება ვერ შეასრულოს და სიტყვა გაგეხოს დამშვიდებულხარ. წყალს გააგანონ დაპირებაც ეს ახოთი გონა ხილი, კიდრე თუ პამიდორი. განა უშენ შოშა არ არის, როცა ფერშეს სასკარ სათბურში თუ ბაღნა-ბოსკანში მოცვანილი სასუალხეგა პროდუქტი ვერ გაუხაღნია და უკანგრონიით შიჭაში ჩამშალა. ამით ხომ გვაკადგაკეთ ხალხი და ჩვენც გვღებგაკლია. ისეთი რა მოხდა, საგადასახადო კოდექსში ქვეყანისთვის სასარეგლო ცვლილება ვერ შეეგებნა და ამის გამო სამეს წინ ვერ მიიწევს. ეკონომისტები სიხო სამოხიხილებლა აღნიშნა, რომ დღე ეს ფაქტობრივად ბრუნეის გადასახადი, რამაც წელში გაგება თითოეული ფირმა თუ სავაჭრო ობიექტი. ასეთი რამ მოხდა ხალხის ეკონომიკაში არ არსებობს, რადგან 16-17-პროცენტიანი ბრუნეის გადასახადი ხებისმიერ ამენებულ ქვეყანას დაანგრევს. თუ კარგად გავითვითეინებიერებთ, დღეგ-ე კაკახგროფულად დაბანაცვა როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტი, ისე თითოეული ოჯახი, აღამიანები, რომლებსაც შეძლება მაღე ხაარსებო სამუალება მოესპოთ. ის აქციეის კრების მონაწილეებს შეეძრა, რომ პარლამენტის საგანგებო სესიაზე კატეგორიულად დაიკრძალა საკითხის საგადასახადო კოდექსში დამატებული ღირებულების გადასახადის შეცლის შესახებ. მას იმედი აქეს, რომ ეს საკითხი პარლამენტის სხდომაზე დადებითად გადაწყდება, წინააღმდეგ შემხვევაში იგი მოხსნის ხალეკგადო უფლებამოსილებას. თამაზ აქუბარიას პრობლემისადმი ასეთი დამოკიდებულება გეგიერებინებს, რომ პარლამენტში არცთუ ბევრი, მაგრამ არიან აღამიანები, რომლებიც საკუთარ კეთილღეღობაზე მაღლა ხაზოგადოებრივს აყენებენ. მართლაც, განა შეიძლება ხებისმიერი კანონი იმეგობრი გეთრი იყოს, რომლის ბიჭვა არც მეწარმეს, არც ვაჭრობის შუამკს ან სხვა პროფესიის აღამიანებს არ შეეძლოთ?

ხავაჭრო ობიექტებს ხელ-ფეხი გაეუხსნათ, მაეცეი არხებობის, თუ ვნებაეთ განეითარების საშუალება და ქვეყნის ბიუჯეტში შემოსაელები ღლითი ღღე მოიმატებეს.

ლალი ძინძარაძე.

ცხელ კვალზე

ბავშვებს თამაში უყვართ, მაგრამ არა ასეთი...

102-ე ბაგა-ბაღი სამმაგ ალყაში

გლდანის მე-6 მიკრორაიონის 102-ე ბაგა-ბაღის შესახებ რედაქციაში გამოგზავნილ მომართვას 97 ადამიანი აწერს ხელს. მომართვაში გამოთქმულია შეშფოთება იმის გამო, რომ დიდი ტრადიციების მქონე ბაგა-ბაღს დახურვა ემუქრება. ემუქრება კი არა, რაიონის გამგებლის იოსებ ვაშაკიძის განკარგულებით მან უკვე პირველი ივლისიდან მუშაობა უნდა შეწყვიტოს.

თავის დროზე დიდი ვნებათაღელვა გამოიწვია განათლების სფეროში მიმდინარე რეფორმებმა. ხშირ შემთხვევაში, მოგეხსენებათ, ასეთი ღონისძიებები არაპოპულარულია, თუმცა დროის მოთხოვნით არის ნაკარნახევი. ბაგა-ბაღის დახურვაც, ვფიქრობთ, ამ აბურდულ-დაბურდული ძაფის ერთგვარი გაგრძელებაა.

რამ გამოიწვია და განაპირობა ბაღის ყოფნა-არყოფნის მკაცრი განაჩენი? თუ განათლების განყოფილების მესვეურთა განმარტებას დავეყრდნობით, ყველაფრის თავიდათავი ბავშვთა სიმცირეა. ოდესღაც აქ 12 სააღმზრდელო ჯგუფი ჰქონიათ, ახლა კი მხოლოდ სამი მუშაობს 55 ბავშვით. მაგრამ ბაღის აღმზრდელმასწავლებელთა ამ ცნობას განათლების განყოფილებაში ეჭვის თვალით უყურებენ — 55 კი არა, 28 ბავშვი ჰყავთო. სხვათა შორის, აქვე, ამ ბაღის მეზობლად, კიდევ რამდენიმე ანალოგიური დაწესებულებაა — პირველი ლოგოპედიური, 103-ე, 197-ე, 110-ე ბაგა-ბაღები. შესაძლოა, ერთ დროს ასეთ მცირე მონაკვეთზე მათი თავმოყრა გამართლებული იყო, დღეს კი — არამც და არამც. 102-ე ბაღის ბედი უკვე გაიზიარეს 103-ე და 110-ე ბაღებმა. ისინი დაკეტეს.

ძალზე ემოციური იყო ჩემი საუბარი ბაგა-ბაღის თანამშრომლებთან. სამნეო ნაწილის გამგე მარინე აფციაური, აღმზრდელები ნუნუ კურტანიძე და გულიკო ჯლანტიაშვილი აღშფოთებას ვერ ფარავდნენ განათლების განყოფილების პოზიციის გამო. როგორც მათ ბრძანეს, ამჟამად ბაგა-ბაღში 80-მდე ლტოლვილი ცხოვრობს — ისინი თვითნებურად შესახლდნენ, ისარგებლეს რა არეულ-დარეულობით, გაურკვეველი სიტუაციით, რაც ბაღის დახურვის შესახებ გამგებლის განკარგულებას მოჰყვა. ახლა იმათ აქედან ვეღარავინ გაიყვანს, რადგან პოლიციაც გამგეობის მითითებით ხელმძღვანელობს. რატომ გვაპირისპირებენ ლტოლვილებთან? რა საჭიროა მათი სახელით „ნარის გლეჯა"? იმათ თავისი გაჭირვებაც ეყოფათ, ჩვენ რა, ადამიანები არა ვართ, რომ ამ მძიმე ვითარებას სათანადო ახსნა და შეფასება ვერ მივცეთ? გვითხრეს, მოიყვანეთ მშობლები და ლტოლვილები იმათი დახმარებით გამოასახლეთ, პოლიცია მხოლოდ იმაზე იზრუნებს, რომ ჩხუბი და აყალმაყალი არ მოხდესო. ჩვენ არავის გაძევება არ გვინდა. აქეთ გვავიწროვებენ და ჩვენს უფლებებს ვიცავთ... ლტოლვილების თვითნებობით ფრთაშესხმულ ზოგიერთ მაცხოვრებელსაც პრეტენზია გაუჩნდა, ჩვენც გვსურს გაფართოებაო. ავიწყდებათ, რომ დღეს თუ ხვალ ბაგა-ბაღი ისევ მაგათ შვილებს უნდა მოემსახუროს... გამგეობა გვეუბნება, ბაგა-ბაღს არ ვკეტავთო. თუ არ კეტავენ, ან ის განკარგულება რა იყო, ან დაძაბულობას რატომ არ განმუხტავენ?

ერთი სიტყვით, სათქმელიც ბევრია და გასაკეთებელიც. ბაგა-ბაღი უკვე საკმაოდ დიდი ხანია, სამეურნეო ანგარიშით მუშაობს, მხოლოდ პურით ამარაგებდა სახელმწიფო. თითოეულ ბავშვზე გადასახადსაც იმის მიხედვით განსაზღვრავდნენ, ვინ როგორი შეძლების ოჯახიდან იყო. ბაღის მომსახურე 14 მუშაკსაც პურის ფული ჰქონდა. ახლა მათი ბედი ჰაერშია გამოკიდებული. ბევრი მათგანი აქ ბაღის გახსნის დღიდან მუშაობს, ახლა კი უბოდიშოდ ეუბნებიან, თქვენი სამსახური აღარ გვჭირდება, შინ დაჯექითო...

განათლების განყოფილების გამგემ მარინე ზაალიშვილმა და ბაგა-ბაღის სპეციალისტმა თინათინ კახაძემ ხელები გაშალეს: — რაც 102-ე ბაღში მოხდა, მათივე ბრალია, ჩვენი მითითება რომ შეესრულებინათ, საქმე ასე არ გამწვავდებოდაო. მითითება კი ასეთი ყოფილა: 115-ე სკოლას ბაღის შენობაში თავისი პირველი კლასები უნდა გადმოეყვანა. იყო მეორე ვარიანტიც: 102-ე ბაღის სააღმზრდელო ჯგუფები თავიანთი პედაგოგებით ახლომდებარე ბაღს შეუერთდებოდნენ. ეს ვარიანტი ისევ ძალაშია, თუმცა, რას მოიმოქმედებენ 102-ე ბაღის მესვეურები, არავინ იცის.

ძალიან მინდა, განათლების განყოფილების გამგესაც გავუგო, ბაგა-ბაღების სპეციალისტსაც და დაზარალებული ბაღის თანამშრომლებსაც, მაგრამ რამდენიმე კითხვა ჯიუტად ითხოვს პასუხს: თუ ბაღების „ოპტიმიზაცია" ხდება (ეს ტერმინი განათლების განყოფილებაში რამდენჯერმე გამიმეორეს), რატომ საგანს თავისი სახელი დროზე არ დაარქვეს? რატომ შეაწმინდეს ხელი ლტოლვილებს? თუ ლტოლვილებმა თვითნებურად დაიკავეს ბავშვების ოთახები, რატომ სამართალდამცავი ორგანოები ამ თვითნებობას არ აღკვეთავენ? თუ ბაგა-ბაღის დახურვის მიზეზი ის არის, რომ საცხოვრისდაკარგულ, სევედ-გამწარებულ ადამიანებს თავშესაფარი მისცენ, რატომღა ჩააყენეს ისინი ასეთ არასასურველ მდგომარეობაში? აშკარაა, რომ რაიონის გამგეობაც და განათლების განყოფილებაც ორმაგ თამაშს ეწევიან. ზუსტად ისეა, ანდაზა რომ ამბობს — არც მწვადი დაიწვას და არც შამფური. მეეჭვება, რომ ასეთ ვითარებაში მწვადიც გადარჩეს და შამფურიც. სამმაგ ალყაში მოქცეული 102-ე ბაგა-ბაღი განწირულია!

— ლტოლვილებს იქიდან ვეღარ გამოვიყვანთ. ბაგა-ბაღის მესვეურებმა საქმე თვითონ გააფუჭეს და დაე, თვითონვე გამოასწორონ, — ბრძანებს მარინე ზაალიშვილი... ჩვენ რაღა ვქნათ, სექტემბრიდან დღემდე 856 კაცი მოჰყვა შემცირებაში, ახალი სასწავლო წლიდან მათ ბედს რაიონის განათლების სისტემის კიდევ 5 პროცენტი გაიზიარებსო.

გეთანხმებით, სახარბიელო პერსპექტივა ნამდვილად არ არის, თქვენს ადგილზე ყოფნას ნამდვილად არ ვისურვებდი, მაგრამ ვინც მონომახის ქუდს დაიხურავს, მისი ტარებაც უნდა შეძლოს. ოღონდ არა სხვებზე გადაბრალებით და მიეთ-მოეთით...

ელგუჯა ლებანიძე.

რჩევა ხელმოცარულებს

როგორ ვიშოვოთ ფული?

უფულობას უჩივი? მესმის, ჩემო ბატონო. რამდენი წლისა ხარ? 35-ის? გასაგებია. საშუალო რაიონში დაამთავრე და ახლა თბილისში ცხოვრობ, უმაღლესი გაქვს დამთავრებული და მუშაობ, მაგრამ პატარა, პაწაწუნა ხელფასი გაქვს. ერთ დროს მეც შენს დღეში ვიყავი. ყური დამიგდე: მე გასწავლი, როგორ იშოვო „ეშმაკის მახე". ხომ უამრავ ახალგაზრდა ქალს იცნობ. აი, შეგხვდება რომელიმე... ებაზრე, საუბარში, რაიმე მოტივით, ცხვირსახოცი გამოართვი. გადადი პოლიტიკაზე. შენი ნაცნობი უეჭველად გაკაპასდება და შეიძლება თავქუდმოგლეჯილი გაიქცეს, შენ კი ცხვირსახოცი ხელში შეგრჩება!

ახლა შეგხვდა, დავუშვათ, მეორე ნაცნობი ქალი. საუბარი რითიც უნდა დაიწყო, უკვე იცი. შემდეგ ჯიბიდან (რა თქმა უნდა, შემთხვევით!) ამოგყვება ქალის ცხვირსახოცი, ეტყვი: „ოუპ, ნანა (ან ნონა), ცხვირსახოცი იმას ვქენი ეგერ... ცოლმა რომ მინახოს... იმას კი არ ედარდობ, მარა... გადამერევა და, სადა მაქვს იმის სამკურნალო ფული და გული?" — დაიწყე სიცილი... სიცილში შეაპარე: „გქონდეს შენ!" და შეაჩეჩე ის ცხვირსახოცი ხელში. გააგრძელე სიცილი და უცებ: „მოიცა, მოიცა", — უთხარი, — ... აბაზი მომეცი, თვარა შევქულდები..."

აბაზი ფულია დღეს... ჰოდა, მიხედე საქმეს! რაც მეტს იჩალიჩებ, მეტი აბაზი გექნება. აბა, შენ იცი!

რომან შენგელია.

იუმორის საკვირაო დოზა

კოჭლი ბრიგადირი

დილაუთენია, კოლექტივის კოჭლი ბრიგადირი ხალხს სამუშაოდ ეძახის:

— ეხლავე მაგ მანქანის „კუზავაზე" ადით. მალე, მალე, გვიანდება!

— რა უნდა გავაკეთოთ? — კითხულობს ერთი.

— ბოსტანში მიგიყვანთ, კაცები ამაილებთ, ქალები კი თავებს დააჭრიან.

— მაშინ, ვერ წამოვალ, — იძახის ერთი კაცი.

— ხახვი უნდა ამაილოთ, ხახვი. შენ რა გეგონა? — იცინის ბრიგადირი...

თუ ფრჩხილებს დაიჭრი...

— ბიჭო, ფეხი რა ზომა გაქვს?

— ეგრე ორმოცდაოთხი... თუ ფრჩხილებს დაიჭრი, ოცდაცხრამეტი.

მეშიბაქე

ბაზარში მეშიბაქე სიკოს ერთი განსრული ქალი ეკითხება:

— შიბაქი გაქვთ?

— ინდე მანდ აწყვია და აარჩიე.

ქალმა აიღო, დაათვალიერა, მაგრამ დაიწუნა — უფრო დიდი მინდაო.

— ქალბატონო, ბავშვის შიბაქი ეგ არი, თუ შენთვის გინდა, დაბლა მეფეჩეებთან ჩადიო!

ტვინი ვის არა აქვს?

ერთ დევიეთ კაცს ნაცნობი შემოხვდა.

— როგორა ხარ, ვერან?

— რა მიშავს. შე დაბდური, რო იძახდი, ტვინი არა გაქვსო, მამ ამდენი სისხლი რაში ჩამექცა? სამი თვე საავადმყოფოში ვიწექი.

ისე როგორ მოკვდა...

— მარო, მაროო, შენ კაცს დაუძახე.

— მოკვდა ჩემი კაცი.

— იგრე როგორ მოკვდა, რო ბალკონზე ველარ გამოდის?

შეკრიბა
შოთა ხოდაშნელმა

იპარავენ

შემმოწმებლები კვლავ გაწბილებულნი დარჩნენ

სამწუხაროდ კვლავ არასასიამოვნო ფაქტის წინაშე აღმოჩნდნენ ელექტროენერგიის დამტაცებელთა გამოვლენის მიზნით მოწყობილი რეიდის მონაწილენი. ამჯერად მათთვის, მართალია, პრეზიდენტის ან მერიის მიერ გაცემული ნებართვა არ მოუთხოვიათ, არც ფიზიკური შეურაცხყოფა მიუყენებიათ, მაგრამ ცხვირწინ რომ მიუჯახუნეს კარი, ეს ფაქტია.

თუ რა მიზნით არ დაუშვეს ისინი შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება „მასეალომი" (დირექტორი ა. ჩხიკვაძე), რომელიც აქვე, ქალაქის ცენტრში, სასტუმრო „საქართველოშია" მოთავსებული, ამას ენერგოზედამხედველობისა და სატბობის ხარისხის დეპარტამენტის მუშაკები სასამართლოს საშუალებით გაარკვევენ.

ცუდი სენი გადამდები რომ არის, ამაში ისინი კიდევ ერთხელ დარწმუნდნენ, როცა ამჯერად შპს „სევინჯის" პურის საცხობის შემოწმება განიზრახეს. მისმა მესვეურებმა მათ საწარმოში ცხვირიც კი არ შეაყოფინეს.

ასეა თუ ისე, შემმოწმებლები ამ შემთხვევაშიც გაწბილებულნი დარჩნენ, რამაც მათ, რასაკვირველია, სამართლიანი ეჭვის საფუძველიც გაუჩინა.

ამ უკანონობის საწინააღმდეგოდ, რომელმაც ამ ბოლო დროს, თითქოს პირი შეუკრავთო, მასობრივი ხასიათი მიიღო, რაღაც თუ არ მოვიფიქრეთ და საგანგებო ღონისძიება არ გავატარეთ, გამორიცხული არ არის, რეიდის მონაწილეებს, მომავალში უფრო დიდი უსიამოვნებაც რომ შეხვდეთ.

მტკვრის მარჯვენა სანაპიროზე, ჩოგბურთის კორტებთან მდებარე ბენზინ-გასამართ სადგურში „მიზანი-1" (დირექტორი გ. გრიგოლია) ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე დაუშვეს რეიდის მონაწილენი. გულწრფელად რომ გითხრათ, ჩემთვის გაუგებარია თუ რა მიზნით დაარქვეს მას „მიზანი", ერთი კია, შემმოწმებლებმა თავიანთ დასახულ მიზანს ნამდვილად მიაღწიეს — ობიექტს არ ჰქონდა ელექტროენერგიის მოხმარებისათვის საჭირო ტექნიკური პირობა და, რაც მთავარია, მრიცხველზე სახელმწიფო პლომბებიც არ იყო.

ეტყობა ისინი, სხვა საშუალებებთან ერთად, ამ გზითაც აღწევდნენ მიზანს.

ფირმა „თამუნიას" ლუდის ბარში (დირექტორი ალა ნუკრაძე) ამ გაგანია სიცხეში მომხმარებლებზე ზრუნვით გართულ მის თანამშრომლებს, ეტყობა გახარჯული ელექტროენერგიის ღირებულების გადახდა სულ დაავიწყდათ, რის გამოც ახლა მის გადახდამდე თავად უშუქოდ დარჩნენ, კლიენტები კი ულუდოდ დატოვეს.

ამ სიცხეში ასევე დააზარალა თავისი მომხმარებლები ინდივიდუალურმა მეწარმემ ნოდარ ტელოიანმა, რომლის ნაყინის სარეალიზაციო პუნქტი ქსელზე უნებართვოდ მიერთებული აღმოჩნდა. ამ დარღვევას ისიც დაემატა, რომ იგი დენს უმრიცხველოდ მოიხმარდა. როგორც შემოწმებით გამოირკვა, ადრინდელი გაფრთხილება ყურად არ იღეს ეკა ქანთარიას სახაჭაპურეში, აქ არც ტექნიკური დოკუმენტაციის შედგენაზე უფიქრიათ და არც ვალის დაფარვაზე. თუმცა ამჯერად მათმა „გალმა შედავების" პოლიტიკამ გაიმარჯვა — ენერგოზედამხედველობის წარმომადგენლებს ობიექტის ქსელიდან გათიშვის საშუალება არ მისცეს. ენერგეტიკოსებმა მედიატორის როლი ამჯერადაც სასამართლოს დააკისრეს, რომელიც ალბათ ამ შემთხვევაში თავის პირუთვნელ სიტყვას იტყვის.

თბილისელების წინაშე ქალაქის სადეზინფექციო სადგურის როლი, დანიშნულება და დღევანდელი ქესატი მდგომარეობა გაითვალისწინეს ალბათ, როცა თავიანთი ვალის — 3632 ლარის დასაფარავად მათ გარკვეული შეღავათი გაუწიეს და გაფრთხილება აკმარეს. გადაუხდელობის შემთხვევაში ისინი მათაც შეუწყვეტენ დენის მიწოდებას. სამაგიეროდ, 1633 ლარის გადაუხდელობა არ აპატიეს სახაზინო საწარმო „სპეცმშენმრეწმონტაჟს" (დირექტორი კ. ჩხეიძე), რომელმაც მხოლოდ 230 ლარი დაფარა. აღნიშნული ორგანიზაციის საქმეს ამჯერად „თელასი" განიხილავს.

მდგომარეობის გამოსასწორებლად ერთი კვირის ვადა მიეცა საზვეების ობიექტს „ქართული კერძები" (დირექტორი დ. ხომტარია), რომელსაც არც ტექნიკური პირობა ჰქონდა და არც მრიცხველი დამონტაჟებული.

თეიმურაზ კინწურაშვილი.

კარიკატურისტის თვალით

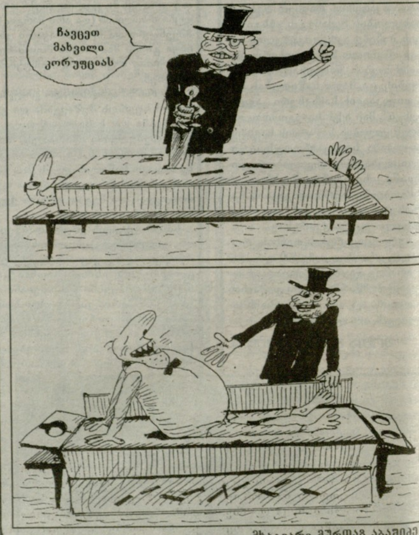

მხატვარი მურთაზ აბაშიძე

სარედაქციო საბჭო:
თემურ ბასილია (საბჭოს თავმჯდომარე), ელგუჯა ლებანიძე, თამაზ მაღლაკელიძე, რუსლან რუსია, ზურაბ ტყემალაძე, ნოდარ ჭითანავა, ოთარ ხუციშვილი (რედაქტორი).

კულტურა

ქართული მუსიკა საუკუნის გადასახედიდან

წერილი მეცხრე

წინა წერილში, თუ გახსოვთ, საუბარი დავიწყეთ 80-იანი წლების ქართული მუსიკის შესახებ. აღვნიშნეთ, კერძოდ, ის, რომ ჩვენი კომპოზიტორებისათვის ეს იყო ძალზე ნაყოფიერი და წარმატებული პერიოდი, რომელიც დაგვამახსოვრდა სხვადასხვა ჟანრის მთელი რიგი მშვენიერი ნაწარმოებების შექმნით.

საზოგადოდაც შეიძლება ითქვას, რომ ეს წლები იყო „გამარჯვებული სოციალიზმის ქვეყნის" პოლიტიზებული ხელოვნების ნამდვილი ზეობის ხანა, მისთვის დამახასიათებელი ნეგატიური და თან პოზიტიური (განა არა?) მხარეებით. ამის შესახებ უფრო კონკრეტულად — ქვემოთ.

ამავე დროს, 80-იანი წლები ხომ „საბჭოთა ხელოვნების" გედის სიმღერაც იყო: მანამდე არნახული უნიტარული იმპერიის დაშლამდე და, შესაბამისად, მისი პოლიტიკური, ეკონომიკური, იდეოლოგიური და კულტურული „ინსტიტუტების" დაქცევამდე ისტორიულად სულ რამდენიმე წუთიღა ცყო დარჩენილი.

განსაკუთრებით დრამატული აღმოჩნდა ჩვენი ხალხისათვის სწორედ 80-იანი წლების მიწურული, როდესაც მომაკვდავი იმპერია — ურჩხულის სიკვდილისწინა კონვულსიებმა კიდევ ერთი სისხლიანი ფურცელი ჩაწერა ქართველი ერის ტრაგიკულ ისტორიულ მატიანეში.

მაგრამ, მოგეხსენებათ, ეს იყო ათწლეულის მიწურულს, ხოლო საბედისწერო 1989-მდე ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის მძლავრ აღმავლობასთან ერთად და მის პარალელურად ჩვენი ცხოვრება და კერძოდ, მუსიკალური ხელოვნებაც დიდი ხნის წინათ კარგად გათელილი გზით მიემართებოდა: პრემიერა პრემიერას ცვლიდა, კონცერტი — კონცერტს, შემოქმედებითი პლენუმები — რესპუბლიკურ, ამიერკავკასიულ და, ასე გასინჯეთ, საკავშირო მუსიკალურ ფესტივალებს და ა.შ.

80-იანი წლების (განსაკუთრებით – პირველი ნახევრის) მართლაცდა მჩქეფარე, თუმცაღა, გარკვეულწილად „პარადულ-ოფიციოზური" მუსიკალური ცხოვრების საილუსტრაციოდ მოვიტან რამდენიმე ფართომასშტაბურ ღონისძიებას, რომლებიც იმ ხანად განხორციელდა ჩვენს რესპუბლიკაში.

ასეთები იყო, უწინარესად, გრანდიოზული საკავშირო ფესტივალი (1981 წლის ოქტომბერი), რომელზედაც წარმოდგენილი იყო საბჭოთა რესპუბლიკების კომპოზიტორთა ნაწარმოებები (მათ შორის, საოპერო და საბალეტო სპექტაკლები) საქართველოში ჩამოვიდნენ ცნობილი მუსიკოსები, კომპოზიტორები, საშემსრულებლო კოლექტივები. თბილისის გარდა კონცერტები გაიმართა საქართველოს სხვა ქალაქებშიც.

ამავე წლის გაზაფხულზე გაიმართა ამიერკავკასიის ახალგაზრდა კომპოზიტორთა მუსიკის ფესტივალი, 1982 წლის შემოდგომაზე კი — ამიერკავკასიის, ბალტიისპირეთის რესპუბლიკების, მოსკოვისა და ლენინგრადის კომპოზიტორების კამერული მუსიკის ფესტივალი.

1980 წლის მაისში გაიმართა საქართველოსა და აფხაზეთის კომპოზიტორთა კავშირების გასვლითი პლენუმი (აფხაზეთის ასსრ კომპოზიტორთა კავშირი შეიქმნა 1971 წ. საქართველოს კომპოზიტორთა კავშირის ინიციატივით). კონცერტების პროგრამაში შევიდა ქართველი და აფხაზი კომპოზიტორების დიდი ფორმის ნაწარმოებები, კამერული მუსიკა და სხვ. პლენუმში მონაწილეობდნენ რესპუბლიკის დიდი საშემსრულებლო კოლექტივები.

თქმა არ უნდა, ყველა ამ პლენუმზე, ფესტივალსა და დათვალიერებაზე არაერთი უმინაარსო, ფუყე, „პარტიული დაკვეთით" დაწერილი ნაწარმოები შესრულდა და ასევე ბევრი უმინაარსო და ბლაგვი, არაფრისმთქმელი სიტყვა ითქვა და დაიწერა. – რას იზამ, ასეთი იყო ჩვენი ცხოვრების წესი იმ „სარეჟიმო ზონაში", რომელიც საბჭოთა კავშირად იწოდებოდა.

მაგრამ არ შეიძლება დავივიწყოთ ისიც, რომ ამ გრანდიოზული ფორუმების სახელმწიფოებრივმა სუბსიდირებამ დიდად შეუწყო ხელი მრავალი ცნობილი, კარგი ნაწარმოების შექმნას, საშემსრულებლო კოლექტივების მხატვრული დონის ამაღლებას და ზოგიერთის დაბალებასაც კი, მუსიკალური ხელოვნებისა და მის მსახურთა საზოგადოებრივი ავტორიტეტის განმტკიცებას!

ასეთი გახლდათ ნეგატივისა და პოზიტივის ეს უკიდურესად პარადოქსული ნაერთი, რომელიც თავს იჩენდა იმ დროის საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში და კერძოდ, მუსიკაშიც. ამის არ გათვალისწინება ისტორიულად გაუმართლებელი და მცდარი იქნებოდა.

წინა წერილში უკვე ითქვა იმ მხატვრულ-სტილისტური ტენდენციების შესახებ, რომლებმაც მკაფიოდ იჩინეს თავი 80-იანი წლების ქართულ მუსიკაში, მაგრამ „განმეორება — ხომ ცოდნის დედაა". ამიტომ ძალიან მოკლედ ერთხელ კიდევ: ტექნიკური არსენალის მკვეთრი განახლება, ეროვნულობის გამოხატვის ახალი რაკურსების ძიება, ტრადიციული ჟანრული „ფონდის" გამდიდრება; – ხოლო ზოგადმხატვრული და იდეური ტენდენციებიდან — ჰუმანისტური თემატიკისა და თანამედროვეობის მწვავე პრობლემების ფილოსოფიური გააზრებისადმი სწრაფვა — აი, 80-იანი წლების და ფაქტობრივად, საუკუნის მიწურულის მუსიკალური ხელოვნების ძირითადი მახასიათებლები.

ახლა კი იმხანად შექმნილი უმთავრესი ნაწარმოებების შესახებ.

დავიწყოთ საოპერო ჟანრით. პირველი, რაც უნდა აღინიშნოს, ეს არის ის, რომ თვით ამ ტრადიციულ და შედარებით უფრო კონსერვატიულ ჟანრში თავი იჩინეს იმ მხატვრულმა ნოვაციებმა, რომელთა შესახებაც ზემოთ გვქონდა საუბარი.

ნათქვამი, უწინარესად, ეხება ბიძინა კვერნაძის ოპერას „იყო მერვესა წელსა" და გია ყანჩელის ოპერას „და არს მუსიკა". ორივე მათგანი სრულიად უჩვეულო იყო ქართული საოპერო სცენისათვის და გასაკვირი არ არის, რომ მათ სხვადასხვაგვარი შეფასება მიიღეს, თუმცაღა, საერთო აზრით, ორივე ეს ოპერა მაღალი საკომპოზიტორო კლასის პარტიტურებია.

„იყო მერვესა წელსა" (1983) დაწერილია ი. ცურტაველის შედევრის მიხედვით (რ. სტურუას ლიბრეტო), მაგრამ კომპოზიტორი მკაცრად არ მისდევს პირველწყაროს სიუჟეტურ პერიპეტიას და არც დრამატურგიული კონფლიქტის ტრადიციულ გადაწყვეტის გზას. ანტაგონისტური საწყისები დაცილებულნი არიან ერთმანეთს. დამახასიათებელია, რომ მუსიკაში თითქმის არ არის გამოვლენილი ვარსქენის სახესთან დაკავშირებული აგრესიულ-დამანგრეველი სტიქია. კომპოზიციის თავისებურებანი, თხრობითი სტილი, დეკლამაციურ-რეჩიტატიული მელოსის დომინირება, გრძნობათა ამაღლებულობა ნაწარმოებს შუასაუკუნეების ევროპულ მისტერიებთან აახლოებს.

შუშანიკის სახესთან დაკავშირებული ეპიზოდების კრისტალური სიწმინდე და გამომსახველობა განსაზღვრავს კვერნაძის მუსიკის მხატვრულ მიმზიდველობას. და მაინც, სპექტაკლისაგან ორჭოფული შთაბეჭდილება რჩება, რაც მისი სცენური გადაწყვეტის (რეჟისორი რ. სტურუა) ექსტრავაგანტურობასთან არის დაკავშირებული. იგი არაფრით არ შეესატყვისება მუსიკის შინაგან წყობას. განსაკუთრებით ეს ეხება მეორე მოქმედებას, რომელიც თანამედროვე სპორტულსაწყლოსნო კომპლექსში (?!) ვითარდება.

სრულიად სხვაგვარად არის დაწერილი გ. ყანჩელის ოპერა „და არს მუსიკა" (რ. სტურუას ლიბრეტო და დადგმა, 1984). ბ. კვერნაძის იდუმალი, ემოციურად რამდენადმე ერთგვაროვანი მუსიკისაგან განსხვავებით, გ. ყანჩელის პარტიტურა სავსეა მკვეთრი კონტრასტებით — ნატიფი სუბტილურობიდან აპოკალიფსურ გრუხუნამდე და გროტესკულ მაბამამდე, რომლებიც სონორისტული ხერხებითაა გადმოცემული.

ყანჩელის ოპერის დრამატურგიასა და მუსიკალურ „სინტაქსში" ძნელი არ არის შევნიშნოთ გენეტიკური კავშირი მის ცნობილ სიმფონიებთან. კერძოდ, ეს ვლინდება დაპირისპირებული საწყისების პოლარულობაში, მსხვილი მუსიკალური პლასტების მონტაჟურ მეკავშირებაში, „ხმამაღალი" და „ჩუმი" კულმინაციების მონაცვლეობაში.

ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს ოპერის ის ფურცლები, რომლებიც მიძღვნილია მისი ჰუმანისტური, ანტიმილიტარისტული იდეისადმი, ბავშვებისა და ბრმა მევიოლინეს სახეებში რომაა პერსონიფიცირებული. აქ მთელი ძალით გამოვლინდა კომპოზიტორის უნარი მაქსიმალური ეფექტის მიღწევისა მინიმალური გამომსახველი ხერხებით.

რაც შეეხება ბოროტი ძალების მუსიკალურ და სცენურ განსახიერებას, იგი შედარებით ნაკლებად შთამბეჭდავია. კერძოდ — არ გამოიყურება დამაჯერებლად მთელი, საკმაოდ დიდი პლასტი, დაკავშირებული იტალიური ოპერის პაროდირებისადმი, რაც აოგნებს მსმენელს, ფანტავს მის ყურადღებას, საბოლოო ჯამში კი — უძნელებს მას ოპერის ძირითადი ჰუმანისტური იდეის აღქმას.

ასეა თუ ისე, ბ. კვერნაძისა და გ. ყანჩელის ორიგინალური ოსტატურად შესრულებული პარტიტურები დასამახსოვრებელ ფურცლებად დარჩება ქართული ოპერის ისტორიაში.

ორი კომიკური ოპერა დაწერა ოთარ თაქთაქიშვილმა — „ნიშნობა" (1978, მეორე რედაქცია – 1980) და „პირველი სიყვარული" (1980), ორივე დაიდგა რამდენიმე სცენაზე და საკმაო წარმატებითაც.

თანამედროვე ქართული მუსიკის მხატვრული ღირსებების აღიარებად მოგვევლინა ა. მაჭავარიანის ბალეტის „ვეფხისტყაოსნის" დადგმა 1985 წ. ლენინგრადში მარინის თეატრში (ბალეტი დამთავრებული იყო 1973 წ.) და ს. ცინცაძის ბალეტ „რივარესის" დადგმა 1982 წ. მოსკოვში კ. სტანისლავსკისა და ვ. ნემიროვიჩ-დანჩენკოს სახელობის მუსიკალურ-დრამატულ თეატრში.

ლენინგრადელთა სპექტაკლი (2 მოქმედებად, პროლოგითა და ეპილოგით, დამდგმელი ო. ვინოგრადოვი) წარმოდგენილი იქნა თეატრის გასტროლების დროს მოსკოვსა და თბილისში, აგრეთვე უცხოეთში — აშშ-ში, კანადაში, საფრანგეთში.

ბუნებრივია, რომ საბალეტო სცენაზე რუსთაველის სახეების (ლიბრეტო ი. გრიგოროვიჩისა) პირველად წარმოსახვის ცდამ ქართული მუსიკალური საზოგადოებრიობის დიდი ინტერესი გამოიწვია.

ავტორებმა უარი თქვეს პოემის არაჩვეულებრივად მდიდარი და მრავალპლანიანი შინაარსის თანმიმდევრულ სიუჟეტურ გადმოცემაზე. სიმძიმის ცენტრი გადმოტანილია პლასტიკის „მეტაფორულ" ენაზე ალეგორიისა და ქორეოგრაფიული სიმბოლიკის ფართო გამოყენებით. ბალეტის პარტიტურა კომპოზიტორს თანამედროვე სტილისტიკურ „ჭრილში" აქვს გადაწყვეტილი და ა. მაჭავარიანის მუსიკისათვის დამახასიათებელი რიტმული იმპულსურობით გამოირჩევა.

ყველაზე ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს ბალეტში ეპილოგი — მისი ამაღლებული და განწმენდილი მუსიკით.

კომპოზიტორის თქმით, იგი ისწრაფოდა „თანამედროვე ხერხებით გადმოეცა „ვეფხისტყაოსნის" ზოგადსაკაცობრიო შინაარსი... მისი სული".

ცხადია, ვერავინ წაართმევს კომპოზიტორს ლიტერატურული პირველწყაროს საკუთარი წაკითხვისა და ინტერპრეტაციის უფლებას, მაგრამ გვინდა გამოვთქვათ მოსაზრება, რომ ესოდენ საპასუხისმგებლო და დამავალდებულებელი სათაურის („ვეფხისტყაოსანი"!) მქონე ნაწარმოებში გაცილებით უფრო თანმიმდევრულად და მკაფიოდ უნდა ყოფილიყო გამოვლენილი ეროვნულ-თვითმყოფი მუსიკალური საწყისი, ვფიქრობ, შემთხვევითი არ იყო ის „ზრდილობის ტაშიც", რომლითაც შემოიფარგლა ლენინგრადელთა სამივე სპექტაკლის წარმატება თბილისში.

ს. ცინცაძის ბალეტი „რივარესი" (ე. ვოინიჩის რომანის მიხედვით, ა. ჭიჭინაძის დადგმა) კარგად მიიღო მოსკოველმა მაყურებელმა (100-ზე მეტი წარმოდგენა!) მუსიკა, ისევე როგორც მთლიანად სპექტაკლი, რომანტიკული ბალეტის ტრადიციებშია გადაწყვეტილი. ცინცაძის მუსიკა თეატრალურია, თუმცა, არჩეული ჟანრისათვის მას რამდენადმე აკლია მელოდიური გამოკვეთილობა. მუსიკალურ-ქორეოგრაფიული მოქმედება ვითარდება მრავალსახოვანი სცენების სწრაფი მონაცვლეობით. სიმფონიური განვითარების ამოსავალ წერტილებად გვევლინებიან მთავარ გმირთა, აგრეთვე ბედისწერისა და ბრძოლის ლაიტმოტივები.

ქართული მუსიკის აქტივს უნდა მივაკუთვნოთ ვაჟა აზარაშვილის ბალეტი „ხევისბერიც" (ა. ყაზბეგის მიხედვით), რომელიც დაიდგა ქუთაისში (1982). იგი აგრძელებს გმირულ-რომანტიკული ბალეტის ხაზს ა. ბალანჩივაძის „მთების გულში" რომ იღებს სათავეს. მუსიკის ინტონაციური სტილი მთლად ფშაური კოლორიტით არის გამსჭვალული.

მუსიკალური კომედიის ჟანრში განაგრძნობდნენ მუშაობას გ. ცაბაძე, შ. მილორავა, ვ. აზარაშვილი. პირველად და საკმაო წარმატებითაც მიმართა პეროიკული მუსიკალური კომედიის ჟანრს ა. ჩიმაკაძემ („მაია წყნეთელი", 1985).

(გაგრძელება იქნება)

გულბათ ტორაძე.

სურათზე: ა. მაჭავარიანი თავის მოწაფეებთან (1988 წ.)

მარცხნიდან მარჯვნივ: ბ. ტულაშვილი, გ. ჯაფარიძე, ნ. გველესიანი, თ. შავლოხაშვილი, ფ. ღლონტი, ა. მაჭავარიანი. მ. ოძელი, ი. ბობოხიძე, შ. დავითაშვილი, რ. ხორავა, რ. კვეშლარია.

ანაბეჭდები

თოლიანტები

... ჩემს არქივს ვათვალიერებდი – იშვიათად მოვიცლი ხოლმე საამისოდ და თუ მოვახერხე ჩაღღმა, ხელს აღუბა მენანება – რამდენი რამ დაგროვილა წლების მანძილზე – ცურნალ-გაზეთები, დედლები, ჩანაწერები, მოძღვნილი ლექსები, გაღატკინებული ფოტოსურათები გაღაღებული საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში, მოწამეთახა თუ ეკლათში, სოფარაში და ენისწყალში, აგებოს ხიდში თუ ხვანცოსა და თუშეთში, ფშაუ-ხევსურეთში, ყაბარეგში, სადაც მეინეაროთან მთახლოვებაც განვიცადე.

ხან რას წავაწყდი, ხან რას... და აი, მორის ფოცხიშვილის ორი ნახატი, რომლებიც 1971 წლის უჩუქებია, როდესაც ახალუაბრელად გამეთისთვის მასზე წერილი დავწერე. ცოტახნის შემდეგ კი ამ ჩანაწერს წავაწყდი, როგორც ჩანს, უფრო მოუვიანის.

.... სამუშაო დღე იწერებოდა, დაღლილი, კარგ ლექსებს მოწყურებული ვეყავი საღერად. უცბად მორისი გაჩნდა და თავისი ახალი, მშისფერი წიგნი მოგვართვა...

ამ წიგნში ის ლექსებიც აღმოჩნდა, ამას წინათ „ლიტერატურულ გაზეთში“ რომ დაბეჭდილა და მომწონდა...

ეს ისე, ჩემთვის ჩამიწერია ფარაგანა ფურცელზე და არც შემიფიქრია არაფერი: ნახატებიც ხომ ხელთ მაქვს, – ერთი მშისფერი, სანუკვინო მოხაშული ერთი ამოსუნთქვით – მეორე ლექსითურთაა – დონ კიხოტს თემაზე, პირველი დედაშეილობის გამოხატვაეს – მარადიულ სიყვარულს და მშეობას!

რაც შეეხება „შეყვარებულ დონ კიხოტს“, ალბათ, პოეტი გრძნობდა ჩემებრ, რომ დონკიხოტობა მხოლოდ მამაკაცებს როდი მოსდგომოდა, ღედაობა მთრისაც შეიძლება აღმოჩნდეს მოღონკიხოტონი...

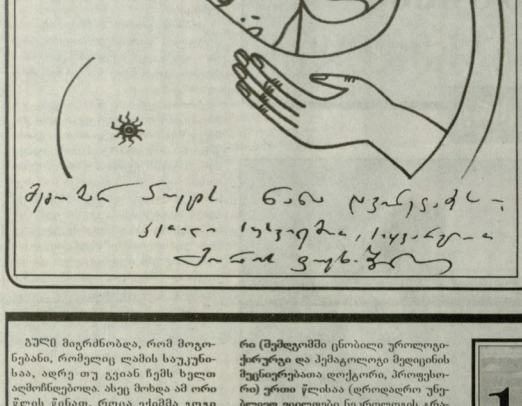

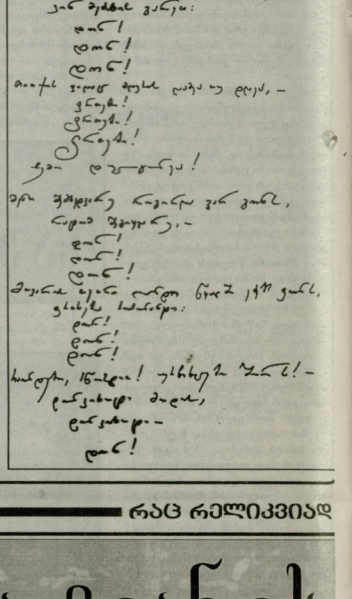

რაც რელიკვიად

1. მათ მატიანეს

ბუნებ მიგრძნობდა, რომ მოყონებანი, რომელიც ლაშის სიუკუნისაა, აღრე თუ გვიან ჩემს ხელთ აღმოჩნებოდა. ასეც მოხდა ამ ორი წლის წინათ, როცა ექიმმა გოგი ჭუმბურიძემ აღმოიქვა – ბაბუაჩემის არქივის ნაწილი გადარჩა და შენახე უკეთესს ვის მივეცემ, შენ იცი და ამ რეკუესებით.

ამ ამბავმა ფრიად ამაღელვა და გამხარა. როგორი ჭუმბურიძე ხასელოვანი პიროვნება გახლდათ, ჟანაელების დარგის ცონიერი მოღვაწე და ცხადია, მისი ჩანაწერები და სგაგეები ჩემთვის (და არა მარგო ჩემთვის) ღიდი ფონაპოვარი იყო. ამ სიმაღლე მოცეკობით მასალას ხაკმაო ჭირდებოდა, თან დროს შერჩევე და აი, წლეკულ, თიბათვის მიწურიში ხელახლა გადეშალე უკვე გადკითხულ, საოცრად საინტერესო რეკუესები და გაუშეადებად მათ მაგიანეს ეარქმევ...

ჯერ გიორგი ჭუმბურიძის ანკეგას გაგაცნობთ იმ ნეკროლოგის მხეეით, 1959 წლის 1 ოქტომბრის „ხახალხო განათლებაში“ ამ უხუცესი პედაგოგის მეთოდისგასა და ეკრნალისგას შეახეს, რომელიც 50 წლის განმაკლობაში კეთილსინდისიერად ემახურებოდა ახალგაზრდობის აღზრდის საქმეს.

აღეული სათქმელია 50 წკლიწადი! მაგრამ ლირიკული გადახვევა ჯერ ნაადრეეა! გორგალს თანდათან გამოვხედ.

მისი მოღვაწეობის ხაუკუნის დაწყებას ემთხვევა – პედაგოგობა დაეწყო. ლანჩხუთის სამოქალაქო ხასწავლებელში, ხაიდანაც 1904 წკლს რევოლუციურ მოძრაობაში ჩაბმისთვის ჩრდილეთ კაკკასიაში გადაუგანათ. ერთი წკლის შემდეგ ის ახვ საქართველოშია, ჭიათურაში, და 1905 წკლის რევოლუციამდე აქგორად მონაწილეობს. არც ახკა „მოფერებაზ“, არაკეთილსაიმეთო სიაში აღმოჩნდა და რეკიციის წკლის ხამუშაოს დაკარგვაც მოკკვა – თანაც ამ დროს ახალი დაოჯახებული ეყავ. მისი და ნინო შაორი (შემდეგომში ცნობილი უროლოგი-ქირურგი და პემაგოლოგი მედიცინის შეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი) ერთი წკლისა (დროდაღრო უნებლიედ უკილებ ნეკროლოგის გრაფვარეს).

ხარმა ხარს ურქინა და ხავსე ბაგაშე მიაგღოო, – ნათქვამია, გიორგი ჭუმბურიძემ პეგაგოგურის ფსიქო-ნეკროლოგიურ ინსტიტუტს მიაშერა და ენისა და ისკორიის ფაკულტეტზე შეეიღა, რომელიც 1916 წკლს დაეშთაგრებია. თავის რჩეკი ხომ უნდოდა, იქეე, ხამოქალაქო ხასწავლებელში მასწავლებლობდა – ამბავობა მას რუსული ენისადმი ხიეცრ ულად ერთად ხაიცარი შეეკრძნება განუეთარება – ხაქართველოში დაბრუნების შემდეგ იმეთთ რუხისგად თეელეობდა (მაინც გადაეეხე), ის რაკი ახკა, ერთ ღრეკულ შკრისხკე მეემართავ, რადგან ის ორმაგად მნიშეკნეკოანია ჩემთეის! ცოგა შორიდან კი მომიწევს შემოეკა, მაგრამ ეყიქრობ, დერს ხაამისოდ ცნობკი მოარეშნეკი ქალის ეენერა ურეშიის სკგაკა, რომეკიც მას თურმე გამოეცხალი რუხი პოეგის ბორის პასგერნაკის 100 წკლისთაეხაღში მიძღეკნეკსა ჩემხა ხარკეეზე – **„კკლა ხაღაც ხუფევს...“** დაბეჭრინა. მისი წერილის სათაური **„მაინც ვერ დაშმობკებენ“** (1990 წკლის 1 აპრილი, გაზეთი „კომეხისკი“) და ახე იწყებოდა:

„როცა ამის წინათ გაგეთ „კომუნისგში“ დაბეჭდილ მშეეიერ სკგაგაში „კკლა ხაღაც ხუფევს“ (ლეგანში ჩემი სახკეთ და გვარიც **ეწერა**, მაგრამ მომშკდებოდა შეეკ **ჭაეშალე**, რათა „ეკალეფით“ არ შიხეეწოდნოა ეინმეს თვალში, იქნებ ეს შეგხიშეკი თავშეიკაღობაც იყო?!) **ამოეკითხე** ბორის პასგერნაკის შესახებ ჭალბაგონ ნინო გაბიძის მოგონებები შემდეგი ნაწყეკები: „პასგერნაკი განსაკეთრებული ადამიანი იყო, არაეის ჰგაგდა, იგი მუდამ აღხაეკე იყო პოეგური შთაგონებით (... და სხვა, ნ.ღ.) „ჩემს გონებაში კკლა გაცოცხკდა ის ბეღნიერი ხაათები და ღღეები, რომკებიც ბაგონ ბორისთან ერთად გამიგარეზია თბილისსა და პერედელკინოში“.

და ქალბაგონი ეენერა აქ ითხეკნებს 1942 წკლის ამბავს, ჭამიშმთას ბრძოლის უმძიმეს ხახან, როცხაც მიეხეღეკად ხიღეხკრახა, იგი სხეა ქართველ ხკეალეთებთან ერთად თავდაღებით უკოხახეკა ლექციებს, როგორც თეით ამბობს – „უნივერხიგეგის წმინდა კკლეებში, მის სანახეროდ დაცარიელებულ აუდიგორიებში ინსტიტუგიდან უნის ხკეკების მოკაღიებით ევეშსკეკა ენისა და ლიგერაგურის სხეადასხეა საკითხებე და ხკორედ ჩემს ხაეკარეკო ახალგაზრდობასაც ასკეთი ხაეზრებოს დროს იშეა ამრი ინკეკიგურად მეთაერემნ ნიკოლოზ ბარათაშეკის რამდენიმე ლექსი. იმ ხანად ხეირნად ეერკკი ეღაპარაკობდი ქალბაგონ ეერენას მამა, გიორგი ბარამძის, 20-ან წკლებში ჩამოსულება ოჯახიერთ ამერიკიდან. გოგონას მხოლოდ ინკეკისური ცოდნია და მისთეის მასწაეკებკად კარგი მოქართულე ეკი ერთმაღე ეერ ურემაძე მიეჩენათ, ეს ამბავი შემდეგ საკეარკეში გადაბრდა და ჯერ ერთმა ხელეკეგანმა – მაია ვაჟაა ხელეკეგანთამეთნეს შერმან ურუმაძე, დღეს მოგონება ს ხკორედ მან გადმემეა. – დღი ხანია ეთხოედი დაეწერა ამას შესახებ და აი, შენმა წერილმა უბიძგაო, ხკრახად მოაყოხა – პერედელკინოში რომ გადაეღიაო ქალბაგონ ეერენას და ბორის პასგერნაკე 1958 წკლს).

დაეუბრუნდები ძირითად ამბავს: მამ ხეირიანად ეერც კი ღაპარაკობდა ქართკად და სგუდენგების მიერ შემთავაზებულ წინადადებას ძკეიერ ჩაუფიქრებია (შუმბაზია და ამაფორიაქებ)...

მაგრამ...

„მაგრამ გამოჩნდა პიროვნება, რომელმაც ჯერ დამამშეიდა, დამიფიცა, მერე კი გამამხნევა და მაგრძნობინა ბარათაშეილის ლექსების ეშხი და შეხაკალებრა, მაბაძირა მას სკედერ სამყაროს. ეს პიროვნება ჩემი კარის მეზობკეკ ბაკონი გიორგი ჭუმბურიძე გახკდათ, უპაკატნეკესი, უგანათკებკეკსი და ჭეშმარიგად ინგკეკგუკი, ღრმა მეცოდეკ ქართკ ლიგერაგურის და პოეგიხა. ღღეკ ხე თვითწინ მიდგას მხიხ ნათკეკ ხახე და თითქოს შეიხმას კიდეკ მხ ხე ეკეკეკეკეკი, წყნარი და მთ მაუკაღებკეკი სკა-ბაკხა. კარგიხანაა, რაც ამ ქეეყნიდ აღარ არის ბაგონი გიორგი, მაგრამ ახკაც ბაგონ ეერენას გრძნობით ეიღეკინ ამ წმინდა ხკაპიკის, რამეთუ ხკორედ მისმა შეგონებამ გკაკამ ეერენაც არა მარგო ნ. ბარათაშეილის, არამედ, საერთოდ, ინგკეკურ ენაზე ქართკი პოეგიის ანთოკოგიის შექმნა“.

ხკორედ ამ ანთოკოგიაზე მუშაობდა თურმე, რიცა 1945 წკლის ჩემთეის ერთ შეეენიერ ღღეს, ბაგონი გიორგი ჩეენთან შემოეიდა და მითხრა: ხკორედ ხკ ეერენა კაეშირიდან დამბრუკდა და მთხოეს ღღეს ბარათაშეკის ხიუხკეკეკი ხაღამოზე ეკეკეკეკეკი, ისიც მითხრეს, ხაღამოს გამოეცხკებიხ, რაეი პოეგი და ქართკი პოეგის მთარგმნკეკი ბორის პასგერნაკიც დავსწრებიაო.

– რომ ბრკეკისთეის მითქეამს ჩემი თარგმანების შესახებ? – გკეკერეებია ქალბაგონ ეერენას; – პასგერნაკმა ბრწყინეკეკეკ იცის ინგკისური, – ხიგყვა ბანზე ეკეკეკ გიორგი ჭუმბურიძეს, რაზეც უფრო დაიბნია და ათასი მიზეზი მოეგონებია, რაათა ამ ხაღამოზე არ წკასულიყო...

მაგრამ ხიგყვადღინაა ბაგონი გიორგი შეევალი აღმოჩნდა – აქ ქალბაგონი ეერენა აღიარებს, რომ თქემდე პასგერნაკის ეინაობაზე წარმოდგენაც არ ჰქონდათ, ცხადია, პასგერნაკისთეისაც უცნობი იყო ის ხანდღმიანი, ეკეეგაგერი ქერა მანდკეღსანი, რომკსაც აკაკი ეკ ხაძის მიერ წარმოთქმკეი „მერანისა“ და „ხაყურეს“ შემდეგ მათ ინკალისერი თარგმანი წაეკითხეს.

„ხკეენიერ აჭარკეეკნი ჩამოეკნ, ჩემი ღკეკა ბაგონ გიორგისაც გადაეკე და ხაღამოს დამთავრებას აღარ დაეკღოდეთ“.

მეორე ღღეს ხკრაც ჭიღაისს უხარებია პასგერნაკის ღიდი აღგკებას და გაცნობის ხკრკეკი – რაგომ ეკ გეგეკერეთ ეწუხკეთ და მეუბგიდეთ ოჯრანში ბარათაშეკის ხაეკნიეკეკ ხაღამოზე – იქ მეგბახეკრებით პასგერნაკით – ეკ. 1945 წკლის 21 ოქგომბერს; და ამ ღღეს ბაგონ თარიღად მიიჩნეეს ეერენა ურუმაძე (ამ ღღე ჩემთეისაც ხამახსოვრო პაიხერათ და მთხეკეკეკა ხახახლში ბარათაშეკის ხაეკნიეკეკ ნოდარ ჩხეიძის დაგძახ ამცენად მოეკონა ხამოგაღღების, რომ მწერკალთა კაეშირის თხოეკნით თქერაში გაგკამეორებინეს). კარგა ხნის შემდეგ ხიმონ ჩიქოეანი შეხმინებია მოხკეკეიღან წერილი მიეღე. ბო-

გულის ფიცრიდან

როცა სათაურშივე სანთელი ანთია...

... ის-ის იყო ჩემი კაბადონებისთვის მოძებნილ მორის ფოცხიშელის ნახატები მოვიშიშხე, ეს პაპარა წიგნი რომ ჩამომართლა ხელთ. მას „სანთელ-საკმეველსა“ ქქვია.

თუნდაც სამსონაძის მიერ გემოვნებით და სიყვარულით გაფორმებული ეს წიგნი, რომლის რედაქტორიც არის ლია სახარეიშვილი, რამდენჯერმე გადავეკეთხე. გადავწყვიტე თბილისში გაბადონება მორის ფოცხიშელს მიეძღვნას – ეგრეა, ეს დამთხვევა არ იყო შემთხვევითი – მოგესალმებით პოეტი...

ღვთის წყალობითა და ხრლეიან ბაქართველოს წიგნის მოყვარულთა სამოგალობის ხელშეწყობით, – ნათქვამია წიგნის წინათქმაში, – ლექსების ამ მესაგალურ კრებულს შენ გაძღვნი, ქართველო შვილო!

მიძღვი იესო, ეთაორ სანთელ-საკმეველი პოეტებსა, რომელიც შენთან ერთად ცოცხლობს დღესაცა და ყოველ-სამშობლოს თავისუფლებისათვის და კეთილდღეობისათვის!

ვიხუროთ ერთმანეთის სიკეთე, სათნოება და ვიხუჯუშოთ ერთმანეთი!

ვიყოთ ბედნიერები ერთმანეთის ხელჯარულით და იმ უშენაცხი მაღლით, რომელიც ქუმბარიგ პოეზიად სახეირდება ჩვენს გულში!

ახლა და ღვე ურჩხულზე გამარჯვებისა!..

„ელირსებაო ლუხუმსა ლაშარის გორზე მადგომა“... გვახსენდებულებს მარადიული ქართული სატკივნო შეძრული ვაჟა.

ჰაი, ჰაი, რომ ელირსება! ღმერთთა მოწყალე! ამინ!

7 წლის შემდეგ მოადწია ჩუნანამე კოპეტის ლოცვა-კურთხევამ.

ქრული პოეტის სიტყიტლშიე უნდა გამოცემულიყო, ოღონდ საქართველოს ძნელბედობისა და სხვა დამოუკიდებელი მიზეზების გამო ღაიბეჭდა დაგვიანებით...

პოეტის ახალი წიგნი მკითხველისათვის დაგვიანებული არასოდეს არ არის, თუმცა ავგორი სახოვნით ელის ხოლმე ყოველ გამოცემას.

მორის ფოცხიშელმა, ერთ-ერთმა პოეტმა დაკურვა თავის ხალხს 9 აპრილის გრაგნილით მოვენებული გაკეთილები: „ეაბუქოთ ერთმანეთს გიტები“...

აცრემლებული თვალებით რომ მლეროდა მთელი საქართველო.

როგორ უყვარდა ხალხს მისი პოეზია და რამდენი ლექსი იქცა სამღერად! როგორ უყვარდა თვით მას სიმღერა!

... ბორკვედა პოეტი უცხო ქვეყნის საავადმყოფოში, სნეული გულს მანიც არ იტეხდა: „მე როგორც მანდა, ისე ჩავეხარები“, – ამბობდა და სხვასაც ამხნევებდა იმედ არ დაეკარგა, რადგან ადამიანმა საპირისპიროდ სიკვდილისა, უკვდავება გამოიგონა...

გაწყვეტილი კრიალოსნივითაა მისი სამშვინვიერები და ოთხწყარედები.

სამშობლო, უფალი, საყვარელი ადამიანი, დედა – აი ეის ახსენებს უმეტესად თავის ლექსებში, ვის ეხაურება და ვის ხელას პოეტი ამიერსამყაროდან.

დედა ხომ ის სიტყვაა, რომელსაც პოეტნელად და უკანასკნელად წარმოთქვამს მოკვდავი...

ჯარჭეკ...

რისა სულ თქვენშე მწერს, „ეს ქალი ხელას გულზე აგარეთ, რაც შეიძლება უფერთო, როგორმე ანთოლოგია ჩაანთებინეთო“. ... ანთოლოგიას შემდეგ კი, მოგეხსენებათ, „ეკუსანკეოსანსაც“ შეეხება.

ახლა იმასაც მოგახსენებთ, თუ სათაური რამ წარმოშვა.

1958 წლის თქმიშვილში, პასტერნაკისთვის ძნელ დროს, ქალბატონი ეკენრა ურუშაძე პერეულკინოში ეოფილა (იმ დღეს წყალობილა პასტერნაკის ბედით), ბევრი უხაუბრიათ, მათ შორის იმ უბედობაზე, – ნობელის პრემიამე და პოეზიაზე ხელი აილე, შენი საქმე არაა, თუ მთანდაშანაც სხვისი ლექსები თარგმნეო, რომ უხასინებდნენ.

პოდა,

„პმასხელის წინ ჩემი ხელი ლიკაზე მიდით, აკოცა და მითხრა: ჩემს წერილს ყურადღებას ნუ მიაქცევთ, **რაც უნდა მეძნან, მაინც ვერ დაბაძოქმებენ!..**“

ის დღე იყო და ის, პორას პასტერნაკი ალარასოდეს არ მინახავს...“

ალარც მე მინახავს ქალბატონი უნერა, რისთვისაც დიდად ვემშვილებოდი, რადგან ჩემი შშობლების ძველი ნაცნობობაც მკარნახობდა ამას, გიორგი ჭუმბარიძეზე საუბრის გაგრძელების და საკუთარი მადლერების სურვილიც, მაგრამ იგი ამ წერილს დაბეჭდვის შემდეგ მალე გარდაიცვალა. ისეც ანკეტური მონაცემები:

გიორგი ჭუმბარიძე 1917 წელს ბრუნდება პეგეტრურგიდან სამშობლოში და ჯერ ქუთაისის გიმნაზიაში ასწავლის, ხოლო 1918 წლიდან თბილისის სუბროპიკულ შემფაქი-სარიაკის დაბალ სკოლათა მთავრი გამგე (1917-1921), შემდეგ კი მორმის სკოლების განყოფილების უფროსი.

1900-ათი წლებიდან პრესაში ხშირად იბეჭდება მისი წერილები ენის, მეთოდიკისა და პედაგოგიკის შესახებ. 11 წიგნი გამოაქვეყნა 1921-29 წლებში. ესენია: „თაიგული“, „წვენი სკოლა“, „შეგობარი“, „ცისკარი“, „წვენი სოფელი“, და სხვა. გიორგი ჭუმბარიძის პუბლიკაციებისა და ნაშრომების ც ი რ ხ ე ბ ზ ე („ურის გაღაეგვარება“, „დროება“, 1909 წ. № 13 „რა ცხაერობა სოფელს“, „ნაციონალიზმი წვენს დროში“, „სახალხო გამეთი“ 1910 წ. „დღეკანდელი ქართული ლიტერატურა და მისი კრიტიკა“ – „ცოლიდი“, 1911 წ. №107) მის წვლილზე სახალხო განათლების სამინისტროსთან დაარსებულ (1919-20 წ.წ.) სასწავლო კ ო მ ი ტ ე ტ ს (იგივე „მეცნიერული კომიტეტი“) შემოქმედებით შემაობაში, (რომლის თავმჯდომარეც ყოფილა ივანე ჯავახიშვილი და 55 წევრისაგან, ანუ ქართული ინტელიგენციის ნაღებისაგან შედგენილა) არავრთხელ მიუთითებს თავის ხანგრძლივ გამოკვლევაში **„მკვლრთით აღდგომა ქართული სკოლისა“** (1918-1921 წ.წ.) პროფესორი გიორგი საყვარელიძე (თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1992 წ.) ეს შრომა მთელ ეურო საყურადღებოა, რომ მასში განხილულია საარქივო მასალები, რითაც ავორი ახერხებს აღადგინოს საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში სკოლისა და პედაგოგიკის მეცნიერების განვითარების სურათი.

... ოქრის ხანქილი გამიჭიანურდა, მაგრამ აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ გორ იმრუნა თურმე ამ კომიტეტმა სახელმძღვანელოთა სრულფასოვნებისათვის სპეციალობების მიხედვით შექმნილ კომისიებში, კერძოდ, საქართველოს ისტორიასა და ქართულ ენასა და ლიტერატურაში ე. თაყაიშვილთან, კ. კეკელიძესთან, ივ. ჯავახიშვილთან, ს. კაკაბაძესთან, აღ. ცორკოლინთან, ა. შანიძესთან, გ. ახვლედიანთან, ვ. ბერიძესთან, მ. პანდუკეთან, ს. ჯორგაძესთან, ჩ. შარაშიძესთან, ნ. ქუთათელაძესთან ერთად გულმოდგინედ შეშაობდა გიორგი ჭუმბრიძეც. ბარემ იმასაც ვიტყვი, რომ დიდად გამახეილდა ყურადღება ენის განწმენდა-გაერიერულებაზე, **ტერმინოლოგიის** დამუშავება-დაკანონებაზე.

„ახლანდელს ჩვენს ცხოვრებაში რაღაც ენაცა აღრეკვა გამეფებულა. სხვადასხვა სკოლებში რამდენიმე ტერმინი არის ხმარებაში ერთის და იმავე ცნების გამოსახატავად. სხვადასხვა დაწესებულებებში სხვადასხვა ტერმინია მიღებული, რკინისგზაზე სხვა, ჯარში სხვა. ახე აჭრელებულა ენა ჩვენს სახელმწიფოში“ – ეს იყავე ჯავახიშვილის სიტყვებია, იგი დიდ დაბრკოლებად მიიჩნევდა ასეთ მდგომარეობას და ხაზგასმით, რომ საჭიროა შეიქმნას ერთი განწყებული ენა მთელ ეროსთვის!

გარდა ქართული და უცხოური ენების სპეციალისტებისა, ამ საქმეში ჩაბმული იყვნენ ისტორიკოსები, ფილოსოფოსები, ფსიქოლოგები, მათემატიკოსები, ფიზიკოსები და ქიმიკოსები, გეოგრაფები, მედიკოსები, ხელოვნების დარგის წარმომადგენლები (ი. ღუნაძე, გ. ნათაძე, აღ. ჭელეიანი, მ. ნუცუბიძე, ლ. უზნაძე, ლ. ნათაძე, ე. ნათაძე, ა. რაჭველაძე, ე. ჭოლოშვილი, ფილოსოფოსი გ. თავხელიშვილი, ან. დიდუხელიძე, ო. ნიკოლაძე, აღ. ჯავახიშვილი, მ. მაღალბერიძე, რ. კონიაშვილი, აღ. ნათიშვილი, ს. დანელია, აღ. ალადაშვილი, ე. ღამბაშიძე, გ. ჩუბინაშვილი, დ. შეკარდაძე, ვ. კაკაბაძე, დ. ეკელვანიშვილი და სხვა. საბჭოელ ეომიტეტთან თანამშრომლობდა, აგრეთვე, ვ. ფალიაშვილი.

ბევრი მაშინდელი შეხვედრა დღემდე მიღებული და დაკანონებულია ჩვენს სიგელეურებში (ე. საყვარელიძის სხენებული წიგნიდან, გვ. 70). დაუდგენიათ, აგრეთვე, უკვე უფლებამოსილებულ უცხოურ გამოთქმათ ეკვრული შესაფერი ქართული ტერმინები, კერძოდ, ქართულ ლექსთა ეკარების აღსანიშნავად უთრაგედოსა მიხეილ ცისნელი ქართველ, მწერალ-მეოსანთა სახელებისაგან საწარმოთე ტერმინები: მთვილური, ჩახრახული, რუსთველური, გურამული, ბესიკური, აკაკური, თუმცა შესაბამისი, ბაიათი და მაირიც ძალაში დაგოვეს.

... მორს შევეხეთო...

ამიგომ ამ მონაკეეთს ისევ გიორგი საყვარელიძის წიგნის ბოლო ფრაგმენით დავამთავრებ:

„1918-1921 წლების თავისუფალი ქართველის ისტორია განსაკუთრებული ეკეთისურით შეხეულის საჭიროებს, იფიქე თითქოს აწერილ სკოლასა და პედაგოგიკურ აზრზე.

... მაშინდელ საარქივო მასალებში შეშაობისას ერთი ეუთით არ ეკეთოვებს იმით გამოკვეული სიამაყის გრძნობა, რომ იმ წლებში ქართული სკოლა მკვლრთით აღდგა და ქართული სული აღმეევა“.

... ეს ყოველივე კი იმითაც იყო განპირობებული, რომ სკოლა ქართულენოვან გახდა და ჩემი შრომე დაეუმაგებ – გიორგი აღმასხნის ძე ჭუმბრიძის სახელი იმ საჩინო ხელეულთა თანავარსკვლავედში ნათობს, ქართული სკოლის მკვლრეთით აღდგენა და ქართული სულის აღმეევა რომ თითა ვი შეხლო კიდეც!..

სურათზე: გიორგი ჭუმბრიძე მეულლესთან – ნინო შოთაძესთან და ვაჟიშვილთან – 2 წლის თორთან (1911 წ.).

ორშაბათი - 6 ივლისი

I არხი

7.30 ალიონი. 9.00 აერობიკა. 9.15, 21.00 სერიალი "დინასტია". 10.05 მულტფილმი. 11.05 როგორ შეაფასებდით. 12.00,15.00,20.00,0.20 მოამბე. 12.15 მხ.ფ. "ძველი, დაუვიწყარი ბრძნობა". 13.55 ქორეოგრაფიული მოზაიკა. 14.25 მოკლ.მხ.ფ. "სუფთა დაფა". 15.15 სერიალი "მარკო პოლო". I სერია. 16.00 ინტერ-მეცო. 16.40 მო-TV. 16.50 საბავშვო თეატრი ენკი-ბენკი. სპექტაკლი "სიყვარულის ზღაპარი". 18.00 ვესტნიკი. 18.15 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 18.30

დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ...18.55 50/50. 20.35 ბასტი-ბუბუ. 21.50 დღე. 22.05 შოუ ბიზნესი. 22.40 ქართ.მხ.ფ. "ექსპრესინფორმაცია".

II არხი

19.00,21.50 ინფორმაცია. 19.25 მულტფილმები. 20.00 გოლი. 20.30 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 21.15 მოსკოვი-თბილისი. 21.45 არაჩვეულებრივი გამოფენა. 22.20 მხ.ფ. "ცოფიანი ფული".

VII არხი

11.15,20.05 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45,22.45 სალონი. 18.00,20.00,0.00 დღის ქრონიკა. 18.05 დოკ.ფ. 18.30 ჩვენ ვსწავლობთ კომპიუტერს. 19.30 მინისერიალი "სამი მეფის ბრძოლა". 20.30 ამერ.მხ.ფ. "შერკინება". 22.00 სტუდია-25. 0.05 სტუდია "ტაო". 0.30 მხ.ფ.

რუსთავი 2

7.00,10.00 მუსიკა. 7.50,8.50,20.30 "ზოლიანი ბანანები". 8.00,8.30,18.02,21.00, 1.30,3.20 კურიერი. 8.10,18.15 აკუნა მატატა. 9.00 მხ.ფ. 10.30,19.30 "მოდელების აკადემია". 11.00 "სალომეა". 12.00, 20.00 "ლაბირინთი". 13.00 "ზღვა ეივონლისაკენ". 14.00 მხ.ფ. 16.00 მოდა. 18.45 დოკ.ფ. 21.30 მხ.ფ. "ვარდისფერი კადილაკი". 23.30 სერიალი "ტაბერტი". 1.40 მხ.ფ. "ზღვარზე".

კავკასია

11.00 ტანვარჯიში. 11.35 მულტფილმები. 12.05 დოკ.ფ. 13.10,15.05,17.30,18.40 მუსიკა. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმი. 13.30 მხ.ფ. "კოკონი: დაბრუნება". 15.20 საფეხბურთო დღიური. 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები.

მერიძა

11.35,20.05,22.20 ტელეგაზეთი. 11.40 ვარსკვლავები. 11.50 თიკო ვირტუალურ სამყაროში. 12.05,20.10 ნახ.ფ. 12.15 მხ.ფ. "ღირსების ვალი". 18.15 მხ.ფ. "სნოუბორდინგის აკადემია". 20..25 მხ.ფ. "ფანატი". 22.25 ჰიტ-პარადი. 22.45 მხ.ფ. "ბინძური ჯარი".

TV 7

9.05,21.40 მუსიკა. 9.15,19.15 სერიალი "სიყვარული და სევდავ ჩემო". 9.45 მხ.ფ. "მესამე თაობა". 11.30 მხ.ფ. "ფრანგული კოცნა" 19.01,24.00 "7 წუთი". 19.50 მულტფილმი. 20.10 მხ.ფ. "აფონია". 22.00 "21 წუთი". 22.25 მხ.ფ. "ღამის სიცივეში". 0.10 მხ.ფ. "ნამდვილი სიყვარული".

იბერია

8.00,8.30,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.20,22.00,0.30 ახალი ამბები. 8.10, 9.30,13.10 ნახ. ფ. 8.40,20.50,22.30 გალერეა. 8.50,12.30,14.30,19.40 დოკ.ფ. 10.10 მხ.ფ. "ლაბირინთში". 11.40, 19.25 "ოქროს გუნდი". 12.00 ფარული კამერა. 12.10 წარმატების მწვერვალზე. 14.00,16.45,18.50 მუს. ტალღა. 14.10, 21.25 მოკ. მხ. ფ. 15.15 მხ.ფ. "მოძრავი ძალა". 17.15,22.40 მხ.ფ. "დელფინის ყვირილი". 19.15 სახეები. 21.15 ბურთი და მოედანი 21.55 ნოსტალგია. 0.40 მხ.ფ. "დასავლეთისაკენ".

ОРТ

6.00 "Доброе утро". 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.55 Новости. 9.15, 18.20 Сериал "РОКОВОЕ НАСЛЕДСТВО". (Бразилия). 10.00 Поле чудес. 11.00 Здоровье. 11.30, 19.30 Угадай мелодию. 12.15 "Вместе". 13.00 Золотая серия. "ДОБРОВОЛЬЦЫ". 15.20 Мультсериал. 15.45 Марафон-15. 16.05 Звездный час. 16.40 Сериал "ПЕЩЕРА ЗОЛОТОЙ РОЗЫ". 17.10 До шестнадцати и старше. 17.30 Вокруг света. 19.05 Час пик. 20.00 "Мы". 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.40 Сериал "ГОРЕЦ". "ПРИКЛЮЧЕНИЯ В РОССИИ". (США). 22.50 "Женские истории". 23.20 Фильм "ЛИМИТА". 1.05 Фантаст. сериал "ГОРЯЩАЯ ЗОНА".

РТР

7.00, 8.45, 15.40 Мультфильм. 7.15 Проснись! 7.30, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.25 Вести. 8.00 Дежурная часть. 8.15 Товары - почтой. 8.20 Рецепты. 8.30 Деньги. 9.05 Православный календарь. 9.10 Моя семья. 10.05, 21.45 Сериал "САНТА-БАРБАРА". 11.30 Урмас Отт с Павлом Буре. 12.25 Телесериал "ВЕЧНЫЙ ЗОВ". (СССР). 13.30 У всех на устах. 14.30 Худ.фильм "КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА". 1-я серия. 16.00 Молодежная программа. 16.30 Телесериал "ПЕРВЫЕ ПОЦЕЛУИ". (Франция). 17.30 Док.фильм. 18.00 Кроссворд. 18.25 Иронический детектив "СЫЩИК ПЕТЕРБУРГСКОЙ ПОЛИЦИИ". 20.25 Подробности. 21.45 Худ.фильм "ЧЕРРИ-2000". (США). 23.55 Сиреневый туман. 0.50 Автошоу.

НТВ

6.00, 10.00 Сегодня утром. 9.05, 22.50 Детект. сериал "ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС". (США). 10.10 Вчера в "Итогах". 11.10 "Итого" с Виктором Шендеровичем. 11.25 Итоги. Ночной разговор. 12.00, 14.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 Старый телевизор. "12 СТУЛЬЕВ". Часть 5-я. 14.15 Сериал "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". 153-я серия. (США). 15.00, 1.10 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.20 Улица Сезам. 16.50 Мультсериал. 17.15 "ВОЙНА В КОСМОСЕ". 3-я серия. (США). 18.05 Криминал. 18.15 Впрок. 18.25 Док.сериал "Дикая природа". 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 Герой дня. 20.00 Фантастич. фильм "ГОЗОНОКОСИЛЬЩИК-3". (США). 23.45 Сегоднячко. 0.20 Сериал "МАРИОНЕТКА". 20-я серия.

ТВ6

7.05, 14.05, 17.50 Любишь - смотри. 7.20 Мультсериал. 7.45, 17.00, 0.30 Диск-канал. 8.10, 17.35, 0.20 Дорожный патруль. 8.30, 11.30, 14.30, 17.30, 0.10 ТСН-6. 8.40, 18.45 "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 9.20 Аналитическая программа "Обозреватель". 10.25 Катастрофы недели. 10.55 Спорт недели. 11.50, 16.25 Знак качества. 12.00 ОСП-студия. 12.45 "Обоз". 13.45, 16.35 Телемагазин. 14.40 Сериал "РАБЫНЯ ИЗАУРА". (Бразилия). 16.00 Мультфильмы. 18.00 Те Кто. 18.45 "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 19.30 Ток-шоу "Акулы пера". Группа "Армия". 20.30 Новости. 20.55 Сериал "ТАЙНЫ ОТЦА ДАУЛИНГА". 21.55 Театральный понедельник. 22.45 Фильм "ОБНАЖЕННАЯ В ШЛЯПЕ".

ТВ-ЦЕНТР

5.50, 7.15 Навигатор. 8.45, 17.45 Сериал "КЛУБНИЧКА". 9.15, 11.45, 14.00, 14.40, 1.20 Коммерческий калейдоскоп. 9.30 Сериал "МАРИМАР". (Мексика). 10.25, 13.20 Мультфильм. 10.35, 18.15 Деловая Москва. 10.45 Легенды спорта. Лев Яшин. 11.10 Остановка по требованию. 11.40 Комильфо. 11.55, 13.55, 14.55, 15.55, 16.55, 17.30, 20.55, 21.55, 0.45 Новости. 12.00 Худ.фильм "ПРИХОД ЛУНЫ". 13.25 Интернет-кафе. 14.10, 0.50 Петровка, 38. 14.25 Расти, малыш!. 15.00 Сериал "МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ". 16.30 Сериал "НАВСЕГДА". 17.40 Как добиться успеха. 19.50 Худ.фильм "РЭЙЧЕЛ ХАРДКАСЛ". (Великобритания). 21.40 Анекдот на бис. 22.15 На самом деле. 22.30 Сериал "ФЕНИКС". 23.35 Времечко. 1.05 Дневник фестиваля "Славянский базар".

АСТ

9.00 "МАЛЕНЬКАЯ СЕНЬОРИТА". Телесериал (Бразилия). 10.00,13.40, 18.00 Мультфильмы. 10.30,16.00 Только для женщин. 11.00,18.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал (Бразилия). 12.05,17.40,20.40 Экономика для всех. 12.15,20.10 Спорт каждый день. 12.55,17.55,23.50 Из XX в XXI век. 13.00 Муз. вернисаж. 13.30, 19.30 "Факт". 14.20,21.40 Научн.попул. сериал "Мой друг лошадь" (Франция, 1978 г.). 14.40,22.05 В объективе животные. 15.05 "МОРЕНА КЛАРА". Телесериал (Испания). 16.30 Худ. телефильм "ДИКИЙ ПЛЯЖ". 19.40 "КОЛЕСО ОГНЯ". Телесериал (Бразилия). 20.50 "ТРОПИЧЕСКАЯ ЖАРА". Телесериал (США). 22.30 Классика. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал. (Бразилия).

МИР КИНО

10.35 Приключ сериал "ТЕЛОХРАНИТЕЛИ". (Великоборитания-США). 11.25, 23.25 КиНовости. 11.35, 20.15 Спортив. комедия "БАР "АЛЛЕЯ РАЯ". (США). 13.20 Комедия "СРАВНЯТЬСЯ С ОТЦОМ". (США). 15.05 Гангстер. драма "БАГСИ". (США). 17.20 Трагикомедия "О, СЕРАФИНА". (Италия). 19.00 Сериал "РОБИН ГУД". (Великобритания). 19.35 "Крупный план". День рождения звезды: Сильвестр Сталлоне. 22.00 Боевик "КОБРА". (США). 23.35 Приключ. фильм "УБИЙЦЫ". (США).

EUROSPORT

10.30, 17.30 Кубок мира по футболу. 12.30 Мотогонки. Британский Гран-при. 14.00 Легкая атлетика. 15.00 Чемпионат ИТУ. 16.00 Теннис. Финляндия. 19.30 Суперспорт. Соревнования в ЮАР. 20.00, 2.00 Супербайк. ЮАР. 22.00 Экстремальный спорт. 23.00 Кубок мира по футболу. Полуфиналы. 0.00 Большой сумо в Токио. 1.00 Бокс.

სამშაბათი - 7 ივლისი

I არხი

7.30 ალიონი. 9.00 აერობიკა. 9.15, 20.55 სერიალი "დინასტია". 10.05 მულტფილმი. 10.35 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 11.20 მხოლოდ შოუ ბიზნესი. 12.00,15.00,20.00,0.55 მოამბე. 12.15 ქართ.მხ.ფ. "ექსპრესინფორმაცია". 13.50 დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ... 14.15 ექსტრემალური სპორტული თამაშები. 14.50 მო-TV.15.15 მხ.ფ. "მარკო პოლო". II სერია. 16.00 "რა კარგი იყავ მაშინ" - ლილი გეგელია. 17.00 სატ.დადგმა "ისინი თამაშობდნენ ჯინს". 18.00 ვესტნიკი. 18.15 მესაკუთრე. 18.30 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 18.45

საქმე. 19.10. "თქვენ დაიპყარით ამერიკა" (თენგიზ სუხიშვილი). 19.30 XXI. 19.55 ჩაალაგეთ ჩემოდანი. 20.35 ბასტი-ბუბუ. 21.45 ასპარეზი. 21.55 რეტროპერსპექტივა. 22.50 მსოფლიო ჩემპიონატის ნახევარ ფინალური. მატჩი.

II არხი

19.00 ინფორმაცია. 19.25 მულტფილმები. 19.45 აერობიკა. 20.00 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 20.45 პოდიუმი. 21.05 მხ.ფ. "სასიკვდილო დაპყრობა". 22.50 ფეხბურთი - ნახევარფინალი.

VII არხი

11.15,20.05 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45,22.50 სალონი. 18.00,20.00,0.00 დღის ქრონიკა. 18.05 დოკ.ფ. 18.30 ბიზნეს-კურიერი. 19.00 მინისერიალი "სამი მეფის ბრძოლა". 20.30 ამერ.მხ.ფ. "შეტაკება ლომებთან" (I ნაწ.). 22.00 სტუდია-25. 0.05 სტუდია "ტაო". 0.30 მხ.ფ.

რუსთავი 2

7.00,10.00 მუსიკა. 7.50,8.50,20.45 "ზოლიანი ბანანები". 8.00,8.30,18.02, 21.00,0.30,2.50 კურიერი. 8.10,18.15 აკუნა მატატა. 9.00,23.30 სერიალი "ტაბერტი". 10.30,19.30 "მოდელების აკადემია". 11.00 "სალომეა". 12.00, 20.00 "ლაბირინთი". 13.00 "ზღვა ეივონლისაკენ". 14.00 მხ.ფ. 16.00 მოდა. 18.45 დოკ.ფ. 21.30 მხ.ფ. "ალისფერი ნიშანი". 23.00 ანალიტ. პროგრამა. 0.40 მხ.ფ. "სხვა ცივილიზაცია".

კავკასია

11.00 ტანვარჯიში. 11.35 მულტფილმები. 12.05 დოკ.ფ. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმი. 13.10,15.05,17.30,18.40 მუსიკა. 13.30 ამერ.მხ.ფ."ფანტომები". 15.20 საფეხბურთო დღიური. 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები.

მერიძა

11.30,18.05,20.05,22.25 ტელეგაზეთი. 11.35 ვარსკვლავი. 11.45 კადრი. 12.00, 20.10 ნახ.ფ. 12.15 ჰიტ-პარადი. 12.35 მხ.ფ. "ტყვიაგაუმტარი". 18.15 მხ.ფ. "მევალეები". 19.45 დოკ.ფ. 20.25 მხ.ფ. "1941". 22.30 პანაცეა. 22.35 მხ.ფ. "წითელი ნაპირი".

TV 7

9.05 "7 წუთი". 9.15,21.25 სერიალი "სიყვარული და სევდავ ჩემო". 9.45,21.45 მულტფილმი. 10.00 მხ.ფ. "ფანტასტიკური მოგზაურობა". 11.40,18.01, 22.25 მუსიკა. 11.50 მხ.ფ. "ნამდვილი სიყვარული". 18.30,23.00 ფეხბურთი. 20.15 მხ.ფ. "ბულლია". 21.00 "21 წუთი". 0.15 მხ.ფ. "ექსტრაკლასის ადვოკატები".

იბერია

8.00,8.30,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.00,22.00,1.00 ახალი ამბები. 8.10, 9.30,16.35 ნახ.ფ. 8.40,22.30 გალერეა. 8.50,12.25,21.25,22.40 დოკ.ფ. 9.50 მუს.ტალღაზე. 10.15 მხ.ფ. "დასავლეთისაკენ". 11.45,21.15 ბურთი და მოედანი. 11.55 ოქროს გუნდი. 12.15,19.20 სახეები. 12.25 მოკლ. მხ.ფ. 14.40 მხატვარი. 14.50,18.45 მუს. ტალღაზე. 15.10 ქართ.მხ.ფ. "დიდი მწვანე ველი". 17.15 მხ.ფ. "სიკვდილით დასჯა". 18.20 სახეები. 19.30 "დიალოგი" (პირდ.ეთ.). 23.00 მსოფლიო ჩემპიონატი ფეხბურთში. ნახევარფინალი. (შესვენებისას სპორტვიქტორინა). 1.10 მხ.ფ. "ატალანტა".

ОРТ

6.00 "Доброе утро". 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.15 Новости. 9.15, 18.20 Сериал "РОКОВОЕ НАСЛЕДСТВО". (Бразилия). 10.00 "Мы". 10.45 Смехопанорама. 11.20 Домашняя библиотека. 11.30, 19.30 Угадай мелодию. 12.15 "Вместе". 13.00 Историч. сериал "ПРИКЛЮЧЕНИЯ КОРОЛЕВСКОГО СТРЕЛКА ШАРПА". (Великобритания). 14.15 "Серебряный шар". Татьяна Лаврова. 15.20 Мультсериал. 15.55 Счастливый случай. 16.40 Детский сериал "ПЕЩЕРА ЗОЛОТОЙ РОЗЫ". (Италия). 17.10 До шестнадцати и старше. 17.30 Вокруг света. 19.05 Час пик. 20.00 Тема. 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.40 Худ.фильм "ПРИЕЗЖАЯ". 23.40 Премьера сериала. "АЛЕКСЕЙ I". 0.25 Программа "Трава у дома". 1.25 Фантастич. сериал "ГОРЯЩАЯ ЗОНА".

РТР

7.00, 8.45, 15.40 Мультфильм. 7.15 Проснись! 7.30, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 1.00 Вести. 8.00 Дежурная часть. 8.15 Товары - почтой. 8.20 "Стронг" представляет. 8.30 Деньги. 9.05 Православный календарь. 9.10 Диалоги о животных. "Естественный отбор". Док. фильм. 10.05, 20.45 Сериал "САНТА-БАРБАРА". 11.30 "К-2" представляет: Программа "Сюжет". Часть 2-я. 14.30 Худ.фильм "КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА". 2-я серия. 16.00 Молодежная программа. 16.30 Сериал "ПЕРВЫЕ ПОЦЕЛУИ". 17.30 На дорогах России. 17.45 Любовь с первого взгляда. 18.15 Худ.фильм "ЧУЖАЯ РОДНЯ". 20.55 Подробности. 22.45 Сериал "РАЗВЯЗКА ПЕТЕРБУРГСКИХ ТАЙН". (Россия). 22.50 ФУТБОЛ. ЧЕМПИОНАТ МИРА. ПОЛУФИНАЛ. Трансляция из Марселя. 1.15 Горячая десятка.

НТВ

6.00, 10.00 Сегодня утром. 9.05, 22.50 Сериал "ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС". (США). 10.15 Антонио Сабато-мл. в фильме "ДОРОГА НА АРИЗОНУ". "ПОБЕГ ИЗ КАЙЕНТА". (США). 11.50 Мультфильм. 12.00, 14.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 Старый телевизор. "12 СТУЛЬЕВ". 6-я серия. 14.15 Сериал "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". 15.00, 1.10 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.20 Улица Сезам. 16.50 Мультсериал. 17.15 Сериал "ВОЙНА В КОСМОСЕ". (США). 18.05 Криминал. 18.15 Впрок. 18.25 Док.сериал "Дикая природа". 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 Герой дня. 20.00 Худ.фильм Роже Анена "АДСКИЙ ПОЕЗД". (Франция). 21.40 Программа "Куклы". 23.45 Сегоднячко. 0.20 Сегодня в полночь. 0.45 Сериал "БАЙКИ ИЗ СКЛЕПА". (США).

ТВ6

7.05, 17.50 Любишь - смотри. 7.20 Мультсериал. 7.45, 17.10, 0.10 Диск-канал. 8.10, 17.35, 0.00 Дорожный патруль. 8.30, 11.30, 14.30, 17.30, 23.50 ТСН-6. 8.40 Знак качества. 9.00 Мультфильмы. 9.25 Сериал "АЛЯСКА КИД". 9.50, 18.50 Сериал "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 10.30, 20.55 Сериал "ТАЙНЫ ОТЦА ДАУЛИНГА". 11.50, 1.00 Знак качества. 12.00 Пальчики оближешь! 12.30 Нью-Йорк, Нью-Йорк. 13.00 Ток-шоу "Акулы пера". 13.50, 16.40 Телемагазин. 14.40 Сериал "РАБЫНЯ ИЗАУРА". 15.55 Театральный понедельник. 18.00 Те Кто. 19.30 Ток-шоу "Мужской клуб". 20.30 Новости дня. 21.55 Худ.фильм "СПОРТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ". (США). 1.15 Худ.фильм "СИМВОЛ КРОВИ". (Канада).

ТВ-ЦЕНТР

Профилактика до 18.00

18.00, 20.55, 0.45 Новости. 18.15 Деловая Москва. 19.55 Лицом к городу. 20.55 Брэйн-ринг. 21.55 Вечерние новости. 22.15 На самом деле. 22.30 Сериал "ФЕНИКС". 23.35 Времечко. 0.55 Петровка, 38. 1.10 Дневник фестиваля "Славянский базар". 1.25 Программа "Гостиная Святослава Бэлзы". 1.55 Коммерческий калейдоскоп.

АСТ

ПРОФИЛАКТИКА

19.30 "Факт". 19.40 "КОЛЕСО ОГНЯ". Телесериал. (Бразилия). 20.10 Спорт каждый день. 20.40 Экономика для всех. 20.50 "ТРОПИЧЕСКАЯ ЖАРА". Телесериал (США). 21.40 Научн.попул. сериал "Мой друг лошадь" (Франция, 1978 г.). 22.05 В объективе животные. 22.30 В кругу друзей. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал. (Бразилия). 23.50 Из XX в XXI век.

МИР КИНО

10.35, 18.05 Сериал "РОБИН ГУД". 11.30, 20.55 КиНовости. 11.40, 19.00 Триллер "ИССТУПЛЕНИЕ". (Великобритания). 13.35 История британского кино. 14.30 Фильм "УБИЙЦЫ". (США). 16.40 Боевик "КОБРА". (США). 21.05 Драма "ЕЕ СМЕРТЕЛЬНЫЙ СОПЕРНИК". (США). 22.35 Мелодрама "ДЕРЕВЕНСКИЙ РОМАН". (США). 0.15 Боевик "МЯТЕЖ". (США).

EUROSPORT

10.30, 14.00, 21.30 Кубок мира по футболу. Полуфинал. 11.30 Ралли. Обзор сезона. 12.00, 18.00 Кубок мира. 15.00 Теннис. Чемпионат АТП в Швейцарии. 17.00 Автомобиль туристского класса. 20.00 Легкая атлетика. 22.30 Трикшот. 23.00 Бокс. 0.00 Большой сумо в Токио. 1.00 Кубок мира по футболу в Марселе. 3.00 "Кубок мира". Журнал

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოთხშაბათი - 8 ივლისი

I არხი

7.30 ალიონი. 9.00 აერობიკა. 9.15, 21.15 სერიალი "დინასტია". 10.05 პირამიდა. 10.50 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 11.15 "თქვენ დაიპყრით ამერიკა" - თენგიზ სუხიშვილი. 11.35 პირამიდა. 12.00,15.00, 20.00,0.55 მოამბე. 12.20,22.50 მსოფლიო ჩემპიონატის ნახევარფინალური მატჩი ფეხბურთში. 14.20 დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ... 14.50 მო-TV. 15.15 სერიალი "მარკო პოლო". III სერია. 16.00 სტუდია პუბლიცისტი წარმოგიდგენთ... 16.15 მხ.ფ. "ჭელი". 18.00 ექტნიკი. 18.20 ეს ის მიწაა: საინგილო. 18.40 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 18.55 50/50. 19.55 ჩაალაგეთ ჩემოდანი. 20.35 ბასტი-ბუბუ. 20.55 დღე. 22.05 ქამი შენებისა. 22.20 დოკ.ფ. "საფრანგეთი".

II არხი

19.00 ინფორმაცია. 19.25 მულტფილმები. 20.00 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 20.45 ბუდარია. 21.10 სიყვარულის ისტორია. 21.15 მხ.ფ. "მჟღერო სავანე". 22.50 ფეხბურთი - ნახევარფინალი.

VII არხი

11.30,20.05,22.10 ტელეგაზეთი. 11.35 პანაცეა. 11.40,20.10 ნახ.ფ. 11.55 მხ.ფ. "ზრული ბაშიშვლება". 18.15 მხ.ფ. "ავტოსადგომი". 20.25 მხ.ფ. "ბაცვალა". 22.15 ჰიტ-პარადი. 22.35 მხ.ფ. "6 დღე და 7 ღამე".

რუსთავი 2

7.00,10.00 მუსიკა. 7.50,8.50,20.45 "ზოლიანი ბანანები". 8.00,8.30,18.02, 21.00,0.45,2.40 კურიერი. 8.10 "ონავრები". 9.00,23.45 სერიალი "ტაბერტი". 10.30,19.30 "მოდელების აკადემია". 11.00 "სალომეა". 12.00,20.00 "ლაბირინთი". 13.00 "გზა ეივონლისაკენ". 14.00 მხ.ფ. 16.00 მოდა. 18.15 აკუნა მატატა. 18.45 დოკ.ფ. 21.30 მხ.ფ. "თავგადასავალთა მაძიებელნი". 0.55 მხ.ფ. "სილკვუდი".

კავკასია

11.00 ტანვარჯიში. 11.35 მულტფილმები. 12.05 დოკ.ფ. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმი. 13.10,15.00,17.50,18.40 მუსიკა. 13.30 ამერ.მხ.ფ. "მრუმე ცხენები". 15.20 საფეხბურთო დღიური. 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები.

მზერაკა

11.15,20.05 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45,22.30 სალონი. 18.00,20.00,0.00 დღის ქრონიკა. 18.05 დოკ.ფ. 18.30 ჩვენ ვსწავლობთ კომპიუტერს. 19.30 მინისერიალი "სამი მეფის ბრძოლა". 20.30 ამერ.მხ.ფ. "შეტაკება ლომებთან". 22.00 სტუდია-25. 0.05 სტუდია "ტაო". 0.25 მხ.ფ.

TV 7

9.05 "7 წუთი". 9.20,21.10 სერიალი "სიყვარულო და სევდავ ჩემო". 9.45,18.01,21.35,22.25 მუსიკა. 10.15 მხ.ფ. "ზეპელი". 18.30.23.00 ფეხბურთი. 20.15 დოკ.ფ. "მერლინ მონრო". 22.00 "21 წუთი". 0.45 მხ.ფ. "ჩიტი მავთულზე".

იბერია

8.00,8.30,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.00,22.00,0.30,1.00 ახალი ამბები. 8.10,9.45,13.15,18.45 ნახ.ფ. 8.40,20.50, 21.55 გალერეა. 8.50,14.15,19.55,21.30 დოკ.ფ. 10.10 მხ.ფ. "სიკვდილით დასჯა". 11.50,21.10 ბურთი და მოედანი. 12.00,19.35 ოქროს გუნდი. 12.10,19.20 სახეები. 12.25,20.35 მოკლ. მხ.ფ. 12.50,16.50,21.20 მუს. ტალღაზე. 15.10 მხ.ფ. "თავდასხმა კოსმოსიდან". 17.15 მხ.ფ. "რობინზონ კრუზოს ცხოვრება და საოცარი თავგადასავალი". 22.45 მხ.ფ. "კომიქსი". 23.00 მსოფლიო ჩემპიონატი ფეხბურთში. (შესვენებისას სპორტ. ვიქტ). 1.10 მხ.ფ. "ამისტიდი".

ОРТ

6.00 "Доброе утро". 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.50 Новости. 9.15, 18.20 Сериал "РОКОВОЕ НАСЛЕДСТВО". (Бразилия). 10.00 Тема. 10.50 В мире животных. 11.25 "Женские истории". 12.15 Программа "Вместе". 13.00 Сериал "ПРИКЛЮЧЕНИЯ КОРОЛЕВСКОГО СТРЕЛКА ШАРПА". 14.15 Серебряный шар. 15.20 Мультсериал. 15.45 Классная компания. 16.10 Зов джунглей. 16.40 Сериал "ПЕЩЕРА ЗОЛОТОЙ РОЗЫ". 17.10 ...До шестнадцати и старше. 17.30 Вокруг света. 19.05 Час пик. 19.30 "Золотая лихорадка". 20.10 Человек и закон. 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.40 "Чужие юбилеи". 22.50 ФУТБОЛ. ЧЕМПИОНАТ МИРА. 1/2 ФИНАЛА. Франция. 1.10 "Парижские тайны". Дневник чемпионата мира по футболу. 1.45 Фантастич. сериал "ГОРЯЩАЯ ЗОНА".

РТР

7.00, 8.45, 15.40 Мультфильм. 7.15 Проснись! 7.30, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.45, 0.05 Вести. 8.00 Дежурная часть. 8.15 Товары - почтой. 8.20 "Стронг" представляет. 8.30 Деньги. 9.05 Православный календарь. 9.10 Городок. 9.35 Подиум д'Арт. 10.05, 20.45 Сериал "САНТА-БАРБАРА". (США). 11.30, 21.45 Сериал "РАЗВЯЗКА ПЕТЕРБУРГСКИХ ТАЙН". (Россия). 12.25 Сериал "ВЕЧНЫЙ ЗОВ". 13.40 Ваши любимые мелодии. 14.30 Худ.фильм "КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА". 3-я серия. 16.00 Молодежная программа. 16.30 Сериал "ПЕРВЫЕ ПОЦЕЛУИ". 17.30 Док.фильм. 18.05 Худ.фильм "ПОХОЖДЕНИЯ ЗУБНОГО ВРАЧА". 20.25 Подробности. 22.45 Детектив "АГАТА КРИСТИ. ПУАРО". 0.20 Живая коллекция.

НТВ

6.00, 10.00 Сегодня утром. 9.05, 22.50 Сериал "ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС". 10.15 Худ.фильм "ВАЛЕНТИНА". 11.40 "Среда". Экологическая программа. 12.00, 14.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 "12 СТУЛЬЕВ". Часть 7-я. 14.15 Сериал "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". 15.00, 1.10 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.20 Улица Сезам. 16.50 Мультсериал. 17.15 Сериал "ВОЙНА В КОСМОСЕ". (США). 18.05 Криминал. 18.15 Впрок. 18.25 Док.сериал "Дикая природа". 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 Герой дня. 20.00 Комедия "ГАРАЖ". 23.45 Сегодничко. 0.20 Сегодня в полночь. 0.45 Сериал "БАЙКИ ИЗ СКЛЕПА". (США).

ТВ6

7.10 Мультсериал. 7.35, 17.00, 0.15 Дисканал. 8.00, 17.35, 0.05 Дорожный патруль. 8.15 Новости кино. 8.30, 11.30, 14.30, 17.30, 23.55 ТСН-6. 8.40, 11.50, 1.05 Знак качества. 8.55, 16.00 Мультфильмы. 9.25 Сериал "АЛЯСКА КИД". 9.55, 18.45 Сериал "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 10.30, 20.55 Сериал "ТАЙНЫ ОТЦА ДАУЛИНГА". 12.00 Вы - очевидец. 12.20 Док.сериал "Великие ценности мира". 12.55 Мужской клуб. 13.45, 16.50 Телемагазин. 14.15, 17.50 Любишь - смотри. 14.40 Сериал "РАБЫНЯ ИЗАУРА". 18.00 Тс Кто. 19.30 Ток-шоу "Я сама". 20.30 Новости дня. 21.55 Худ.фильм "ПАЛКИ И КАМНИ". (США). 1.20 Худ.фильм "СКАНЕР-3". (Канада).

ТВ-ЦЕНТР

5.50, 7.15 Навигатор. 8.45, 17.45 Сериал "КЛУБНИЧКА". 9.15 Автограф 9.20, 14.00, 14.45, 2.25 Коммерческий калейдоскоп. 9.30 Сериал "МАРИМАР". 10.20, 13.35, 14.25 Мультфильмы. 10.30, 18.15 Деловая Москва. 10.40 Гостиная Святослава Бэлзы. 11.10 Галерея Бориса Ноткина. 11.40 Осторожно, дети. 11.55, 13.55, 14.55, 15.55, 16.55, 17.30, 20.55, 21.55, 0.45 Новости. 12.00 Худ.фильм "НОВЕНЬКАЯ". 14.15, 0.55 Петровка, 38. 14.40 История болезни. 15.00 Сериал "МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ". Сериал. 16.30 Сериал "НАВСЕГДА". 19.50 Худ.фильм "УТРЕННИЙ ОБХОД". 21.40 Анекдот на бис. 21.55 Вечерние новости. 22.15 На самом деле. 22.30 Сериал "ФЕНИКС". 23.35 Времечко. 1.10 Славянский базар. 1.25 А.Малинин в программе "Гостиная Святослава Бэлзы". 1.55 Хроно.

АСТ

9.00 "МАЛЕНЬКАЯ СЕНЬОРИТА". Телесериал (Бразилия). 10.00,13.40,18.00 Мультфильмы. 10.30,16.00 Только для женщин. 11.00,18.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал (Бразилия). 12.05,17.40,20.40 Экономика для всех. 12.15,20.10 Спорт каждый день. 12.55,17.55,23.50 Из XX в XXI вск. 13.00 В кругу друзей. 13.30,19.30 "Факт". 14.20,21.40 Научн.попул. сериал "Мой друг лошадь" (Франция, 1978 г.). 14.45,22.05 В объективе - животные. 15.05 "МОРЕНА КЛАРА". Телесериал (Испания). 16.30 "ДНИ ХИРУРГА МИШКИНА". Мног. худ. телефильм. 1-я серия. 19.40 "КОЛЕСО ОГНЯ". Телесериал (Бразилия). 20.50 "ТРОПИЧЕСКАЯ ЖАРА". Телесериал (США). 22.30 В мире джаза. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал. (Бразилия).

МИР КИНО

10.35, 18.00 Сериал "РОБИН ГУД". 11.30 Драма "ЕЕ СМЕРТЕЛЬНЫЙ СОПЕРНИК". (США). 13.00 Мелодрама "ДЕРЕВЕНСКИЙ РОМАН". 14.40 Боевик "МЯТЕЖ". (США). 16.20 Муз. драма "КОРОЛИ МАМБО". (США). 18.55 Мелодрама "ЭТОЙ НОЧЬЮ". (США). 20.25 КиНовости. 20.35 Драма "БИЛЬЯРДИСТ". (США). 23.45 Триллер "САМУРАЙ". (Франция-Италия). 0.25 Викторина "Угадай кино".

EUROSPORT

10.00, 10.30 Премьера кубка мира по футболу. 11.00, 18.00 Кубок мира по футболу в Марселе. 13.00 Теннис. Чемпионат АТП. 17.00 Верховая езда. Италия. 20.00 "Мир скорости". 21.00 Боулинг. 22.00 Дартс. Немецкий открытый чемпионат. 23.00 Бокс. 0.00 Большой сумо в Токио. 1.00 Кубок мира по футболу. Встречи в Сен-Дени. 3.00 "Кубок мира". Журнал.

ხუთშაბათი - 9 ივლისი

I არხი

7.30 ალიონი. 9.00 აერობიკა. 9.15, 20.50 სერიალი "დინასტია". 10.05 მულტფილმი. 10.40 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 11.25 დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ... 12.00,15.00,20.00, 0.00 მოამბე. 12.15 მსოფლიო ჩემპიონატის ნახევარფინალური მატჩი ფეხბურთში. 14.15 ექსტრემალური სპორტული თამაშები. 14.50 მო-TV. 15.15 სერიალი "მარკო პოლო". IV სერია. 16.00 მესაკუთრე. 16.15 ანსამბლი "რუსთავი". 17.25 მოკლ.მხ.ფ. "კედელი". 17.40 მერიდიანი. 18.00 ექტნიკი. 18.20 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 18.40 პიგია. 19.00 სპა. 19.30 ჯავახეთის ახალქალაქში. 19.50 ჩაალაგეთ ჩემოდანი. 20.35 ბასტი-ბუბუ. 21.50 მრავალსახეობა. 22.30 მხ.ფ. "ჩიტ-ბატონა მგალობელი ფრინველი".

II არხი

19.00,21.35 ინფორმაცია. 19.25 მულტფილმები. 19.45 აერობიკა. 20.00 ჰოროსკოპი. 20.30 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 21.15 შეიღეული. 22.05 მხ.ფ. "ამერიკული მთები".

VII არხი

11.35,18.05,20.05,22.20 ტელეგაზეთი. 11.40 ჰიტ-პარადი. 12.00,20.10 ნახ.ფ. 12.15 მხ.ფ. "უმრავლესობა". 18.15 მხ.ფ. "თითქმის ბმირი". 20.25 მხ.ფ. "პიანინო". 22.25 პანაცეა. 22.30 ვარსკვლავი. 22.40 მხ.ფ. "საიდუმლო მასალები".

რუსთავი 2

7.00,10.00 მუსიკა. 7.50,8.50,20.45 "ზოლიანი ბანანები". 8.00,8.30,18.02, 21.00,0.50,3.00 კურიერი. 8.10 "ონავრები". 9.00 სერიალი "ტაბერტი". 10.30,19.30 "მოდელების აკადემია". 11.00 "სალომეა". 12.00,20.00 "ლაბირინთი". 13.00 "გზა ეივონლისაკენ". 14.00 მხ.ფ. 16.00 მოდა. 18.15 აკუნა მატატა. 18.45 დოკ.ფ. 21.30 ქართული ლოტო. 21.45 მხ.ფ. "სიცილიელი". 23.50 მხ.ფ. "ტყუილები". 1.00 მხ.ფ. "სტრიპტიზი".

კავკასია

11.00 ტანვარჯიში. 11.35 მულტფილმები. 12.05 დოკ.ფ. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმ. 13.10,14.50,17.30,18.40 მუსიკა. 13.30 მხ.ფ. "მოლაპარაკე მაიმუნი". 15.15 საფეხბურთო დღიური. 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები.

მზერაკა

11.15,20.05 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45,23.00 სალონი. 18.00,20.00,0.00 დღის ქრონიკა. 18.05 დოკ.ფ. 18.30 მინისერიალი "სამი მეფის ბრძოლა". 19.30 მუსიკა ეკრანზე. 20.30 იტალ.მხ.ფ. "ნეაპოლის ოქრო". 22.00 სტუდია-25. 0.05 სტუდია "ტაო". 0.30 მხ.ფ.

TV 7

9.01,19.01 "7 წუთი". 9.15,21.15 სერიალი "სიყვარულო და სევდავ ჩემო". 9.40 მულტფილმი. 10.00 მხ.ფ. "ჩიტი მავთულზე". 11.55,22.55 მუსიკა. 12.00 მხ.ფ. "მარსი უტევს". 19.15 მხ.ფ. "დედა". 22.00 "21 წუთი". 22.25 მხ.ფ. "ომსა და სიყვარულში". 0.10 მხ.ფ. "მაფიაზე გათხოვილი".

იბერია

8.00,8.30,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.00,22.00,0.30 ახალი ამბები. 8.10, 13.10 ნახ.ფ. 8.40,21.20,22.30 გალერეა. 8.50,12.40,14.40 დოკ.ფ. 9.50,16.50, 19.50 მუს. ტალღაზე. 10.10 მხ.ფ. "ამისტიდი". 12.00,21.10 ბურთი და მოედანი. 12.10,19.30 ოქროს გუნდი. 12.30,19.20 სახეები. 14.20,21.30 მოკლ მხ.ფ. 15.10 მხ.ფ. "ქართული კინო-90". 17.15 მხ.ფ. 21.55,22.40 ნოსტალგია. 22.45 მხ.ფ. "ვირტუალური რეალობა". 0.40 მხ.ფ. "ნათება".

ОРТ

6.00 "Доброе утро". 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.35 Новости. 9.15, 18.20 Сериал "РОКОВОЕ НАСЛЕДСТВО". 10.00 Человек и закон. 10.40 Пока все дома. 11.20 Домашняя библиотека. 11.30, 19.30 "Угадай мелодию". 12.15 Программа "Вместе". 13.00 Сериал "ПРИКЛЮЧЕНИЯ КОРОЛЕВСКОГО СТРЕЛКА ШАРПА". 14.00 ФУТБОЛ. ЧЕМПИОНАТ МИРА. 1/2 ФИНАЛА. Передача из Франции. 15.20 Мультсериал. 15.40 Классная компания. 16.10 Детские анекдоты. 16.40 Сериал "ПЕЩЕРА ЗОЛОТОЙ РОЗЫ". 17.10 ...До шестнадцати и старше. 17.30 Вокруг света. 19.05 Час пик. 20.00 Клуб "Белый попугай". 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.40 Социальная трагикомедия "НЕБЕСА ОБЕТОВАННЫЕ". 0.00 Премьера сериала. Самозванцы: "АЛЕКСЕЙ I". 1.20 Фантастич. сериал "ГОРЯЩАЯ ЗОНА". (Заключ. серия).

РТР

7.00, 8.45, 15.40 Мультфильм. 7.15 Проснись! 7.30, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.40 Вести. 8.00, 0.30 Дежурная часть. 8.20 "Стронг" представляет. 8.30 Деньги. 9.05 Православный календарь. 9.10 Вовремя. 9.40 Сам себе режиссер. 10.05, 20.45 Сериал "САНТА-БАРБАРА". 11.30, 21.45 Сериал "РАЗВЯЗКА ПЕТЕРБУРГСКИХ ТАЙН". (Россия). 12.25 Сериал "ВЕЧНЫЙ ЗОВ". 13.40 Ваши любимые мелодии. 14.30 "КРАХ ИНЖЕНЕРА ГАРИНА". 4-я серия. 16.00 Молодежная программа. 16.30 Сериал "ПЕРВЫЕ ПОЦЕЛУИ". 17.30 Док. фильм. 17.55 Кроссворд. 18.20 Худ.фильм "СОЛДАТ ИВАН БРОВКИН". 20.25 Подробности. СКИХ ТАЙН". 22.45 Сериал "ПРИТВОРЩИК". 0.00 Дневник чемпионата мира по футболу. 0.45 Подиум д'Арт. 1.10 Худ.фильм "ХРОНИКА НАСИЛЬСТВЕННОЙ ЛЮБВИ". (Италия).

НТВ

6.00, 10.00 Сегодня утром. 9.05, 22.50 Сериал "ДЕТЕКТИВ НЭШ БРИДЖЕС". 10.15 Худ.фильм "ХРОНИКА ЗАРИ". (Испания). 11.40 Мультфильм. 12.00, 14.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 "12 СТУЛЬЕВ". Часть 8-я. Заключ. 14.15 Сериал "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". 15.00, 1.10 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.20 Улица Сезам. 16.50 Мультсериал. 17.15 Сериал "ВОЙНА В КОСМОСЕ". 18.05 Криминал. 18.15 Впрок. 18.25 Док.сериал "Дикая природа". 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 Герой дня. 20.00 Боевик "ЧЕЛОВЕК С ПИСТОЛЕТОМ". (Канада).23.45 Сегодничко. 0.20 Сегодня в полночь. 0.45 Сериал "БАЙКИ ИЗ СКЛЕПА".

ТВ6

7.05, 17.50 Любишь - смотри. 7.20 Мультсериал. 7.45, 11.55, 17.00, 0.10 Дисканал. 8.10, 17.35, 0.00 Дорожный патруль. 8.30, 11.30, 14.30, 17.30, 23.50 ТСН-6. 8.40, 11.45, 1.00 Знак качества. 8.55, 16.00 Мультфильмы. 9.20 Сериал "АЛЯСКА КИД". 9.50, 18.45 Сериал "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 10.30, 20.55 Сериал "ТАЙНЫ ОТЦА ДАУЛИНГА". 12.45 Фестиваль пародийной рекламы. 14.40 Сериал "РАБЫНЯ ИЗАУРА". 16.30 Телемагазин. 18.00 Тс Кто. 19.30 Ток-шоу "Сделай шаг". 20.30 Новости дня. 21.55 Худ.фильм "СИЛЬНЕЙШИЙ УДАР". 1.15 Фильм "ПО ПРОЗВИЩУ ТИГР". (США).

ТВ-ЦЕНТР

5.50, 7.15 Навигатор. 8.45, 17.45 Сериал "КЛУБНИЧКА". 9.15 Из глубины веков. 9.29, 11.40, 14.00, 2.00 Коммерческий калейдоскоп. 9.30 Сериал "МАРИМАР". 10.20, 14.30 Мультфильм. 10.30, 18.15 Деловая Москва. 10.40 Гостиная Святослава Бэлзы. 11.10 Хроно. 11.55, 13.55, 14.55, 15.55, 16.55, 17.30, 20.55, 21.55, 0.40 Новости. 12.00 Худ.фильм "ПАРАШЮТИСТЫ". 13.40 Сразись с чемпионом. 14.15, 0.50 Петровка, 38. 14.40 Комильфо. 14.45 Не просто люкс. 15.00 Сериал "МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ". 16.30 Сериал "НАВСЕГДА". 19.50 Худ.фильм "ГОМЕР И ЭДДИ". (США). 22.15 На самом деле. 22.30 Сериал "ФЕНИКС". 23.30 Времечко. 1.05 Славянский базар. 1.20 Гостиная Святослава Бэлзы. 1.50 Париж - "Метелица" - Париж.

АСТ

9.00 "МАЛЕНЬКАЯ СЕНЬОРИТА". Телесериал. (Бразилия). 10.00,13.40, 18.00 Мультфильмы. 10.30,16.00 Только для женщин. 11.00,18.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал. (Бразилия). 12.05,17.40,20.40 Экономика для всех. 12.15,20.10 Спорт каждый день. 12.55,17.55,23.50 Из XX в XXI вск. 13.00 В мире джаза. 13.30,19.30 "Факт". 14.20,21.40 Научн.попул. сериал "Мой друг лошадь" (Франция, 1978 г.). 14.45,22.05 В объективе - животные. 15.05 "МОРЕНА КЛАРА". Телесериал (Испания). 16.30 "ДНИ ХИРУРГА МИШКИНА". Мног. худ. телефильм. 2-я серия. 19.40 "КОЛЕСО ОГНЯ". Телесериал (Бразилия). 20.50 "ТРОПИЧЕСКАЯ ЖАРА". Телесериал (США). 22.30 Зарубежная эстрада. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал.(Бразилия).

МИР КИНО

10.35, 18.30 Сериал "РОБИН ГУД". 11.30 Комедия "ДЕВУШКА С ПЕТРОВКИ". (США). 13.10 Мелодрама "ЭТОЙ НОЧЬЮ". (США). 14.35 Драма "БИЛЬЯРДИСТ". (США). 16.45 Триллер "САМУРАЙ". 19.25 "Крупный план". Энтони Хопкинс. 19.45 Комедия "ДЕВУШКА С ПЕТРОВКИ". (США). 21.30 КиНовости. 21.40 Комедия "ИХ СОБСТВЕННАЯ ЛИГА". (США). 23.45 Спортив. драма "ПОСЛЕДНИЙ АМЕРИКАНСКИЙ ГЕРОЙ". (США).

EUROSPORT

10.00, 10.30 Премьера кубка мира по футболу. 11.00, 18.00 Кубок мира по футболу. Встречи в Сен-Дени. 13.00 Теннис. 17.00 Горный велоспорт. Сиэтл. 17.30 Горный велоспорт. 18.00 Трактор с прицепом. Кубок Европы. 21.00 Самый сильный мужчина. 22.00 Кубок мира. Итоги. 0.00 Большой сумо в Токио. 1.00 Фитнесс. Европейский чемпионат. 2.00 Бокс. 3.00 "Мир скоростей". Журнал.

პარასკევი - 10 ივლისი

I არხი

7.30 ალიონი. 9.00 აერობიკა. 9.15, 21.35 სერიალი "დინასტია". 10.05 მულტფილმები. 10.35 სერიალი "სიყვარულის ამბავი". 11.25 დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ... 12.00,15.00,20.00, 23.40 მოამბე. 12.15 მხ.ფ. "დედოფალი მარგო". 14.50 მო-TV. 15.15 სერიალი "მარკო პოლო". V სერია. 16.00 ცეკვავს "შამული". 16.30 სატ.დადგმა "ერთი რამის სიყვარული, დაფარვა რომ სჭირდება". 18.00 ვესტნიკი. 18.15 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 18.30 ჩაალაგეთ ჩემოდანი. 18.35 კონცერტი. 19.00 50/50. 20.35 ბასტი-ბუბუ. 21.00 ლატარია ყველასათვის. 22.25 ასპარეზი. 22.35 ტელე-სინე-ვიდეო. 23.15 ჰიტ-პარადი.

0.00 მხ.ფ. "ჩიტ-ბატონა მომღერალი ფრინველი".

II არხი

19.00,21.25 ინფორმაცია. 19.25 მულტფილმები. 20.00 ობიექტივით დანახული სინამდვილე. 20.40 გოლი. 21.10 გუშინ. 21.55 მხ.ფ "გუშაგი გზაჯვარედინზე".

VII არხი

11.35,20.05,22.10 ტელეგაზეთი. 11.40 პანაცეა. 11.45,20.10 ნახ.ფ. 12.00 მხ.ფ. "თმები". 18.15 მხ.ფ. "ნდობის ქალა". 19.45 დოკ.ფ. 20.25 მხ.ფ. "ათასი აკრი". 22.15 თიკო ვირტუალურ სამყაროში. 22.30 ვარსკვლავი. 22.40 მხ.ფ. "მკაცრი გამოცდა".

რუსთავი 2

7.00,10.00 მუსიკა. 7.50,8.50 "ზოლიანი ბანანები". 8.00,8.30,18.02,21.00,1.00, 4.20 კურიერი. 8.10 "ონავრები". 9.00,0.00 მხ.ფ. "ტყუილები". 10.30,19.30 "მოდელების აკადემია". 11.00 "სალომე". 12.00,20.00 "ლაბირინთი". 13.00 "გზა ეივონლისაკენ". 14.00 მხ.ფ. 16.00 მოდა. 18.15 აკუნა მატატა. 18.45 დოკ.ფ. 21.30 მხ.ფ. "ტიტანიკი". 1.10 "სიმფსონები". 1.30 ემოციები. 2.00 მხ.ფ. "უკუნის დაბადება". 3.50 პიკანტ. სიტუაციები.

კავკასია

11.00 ტანვარჯიში. 11.35 მულტფილმები. 12.05 დოკ.ფ. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმ. 13.10,17.30,18.40 მუსიკა. 13.30 ამერ.მხ.ფ. "ქრისტეფორე კოლუმბი - ამერიკის აღმოჩენა". 15.25 საფეხბურთო დღიური. 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები. 0.35 მხ.ფ. "ნულოვანი ეფექტი".

ევრიკა

11.15,20.05 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45 სალონი. 18.00,20,00,0.00 დღის ქრონიკა. 18.05 დოკ.ფ. 18.30 ჩვენ ვსწავლობთ კომპიუტერს. 19.30 მინისერიალი "სამი მეფის ბრძოლა". 20.30 ამერ.მხ.ფ. "ცისფერი ზეცა". 22.00 სტუდია-25. 22.30 ფრანგ.მხ.ფ. "დალაქის ქმარი". 0.20 სტუდია "ტაო". 0.45 მხ.ფ.

TV 7

9.01,24.00 "7 წუთი". 9.15,21.15 სერიალი "სიყვარულო და სევდავ ჩემო". 9.40 მულტფილმი. 10.00 მხ.ფ. "ომსა და სიყვარულში". 11.50,20.55,21.40 მუსიკა. 12.00 მხ.ფ. "დედა". 19.15 მხ.ფ. "სამი მუშკეტერი" (I სერია). 22.00 "21 წუთი". 22.25 მხ.ფ. "თორმეტი განრისხებული მამაკაცი". 0.10 მხ.ფ. "მოკალი ცენტრალური სადაზვერვო სამსახურისათვის".

იბერია

8.00,8.30,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.00,22.00,0.30 ახალი ამბები. 8.10, 13.10,17.40 ნახ.ფ. 8.40,20.53,22.30 გალერეა. 8.50,12.20,14.30,21.20 დოკ.ფ. 9.30,13.10,17.40 ნახ.ფ. 10.10 მხ.ფ. "ნათება". 11.50,21.10 ბურთი და მოედანი. 12.00 ოქროს გუნდი. 12.10,19.25 სახეები. 14.00 მოკლ. მხ.ფ. 15.15 ქართ. მხ. ფ. "ჩემი ქალაქის ვარსკვლავი". 16.45 მუს.ტალღაზე. 17.10 მხ.ფ. "ქარბორბალა-2". 19.30 "დიალოგი"(პირდ.ეთ.). 22.40,0.40 ნოსტალგია. 22.45 მხ.ფ. "ატალანტა". 0.45 მხ.ფ. "ნათება".

ОРТ

6.00 "Доброс утро". 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости. 9.15, 18.20 Сериал "РОКОВОЕ НАСЛЕДСТВО". (Заключ. серия). 10.05 Клуб путешественников. 10.55 Смак. 11.15 Домашняя библиотека. 11.25 Играй, гармонь любимая! 12.15 Программа "Вместе". 13.00 Сериал "ПРИКЛЮЧЕНИЯ КОРОЛЕВСКОГО СТРЕЛКА ШАРПА". 14.15 Серебряный шар. 15.20 Фильм-сказка "НА ЗЛАТОМ КРЫЛЬЦЕ СИДЕЛИ...". 16.25 Мультфильмы. 16.55 Улица Сезам. 17.25 "Чердачок Фруттис". 19.10 Здоровье. 19.45 Поле чудес. 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.35 Детектив "ОДИН И БЕЗ ОРУЖИЯ". 23.00 Музыкальный финал чемпионата мира по футболу: Хосе Каррерас, Пласидо Доминго и Лучано Паваротти. Прямая трансляция из Парижа. В перерыве - Новости. 1.45 Мелодрама "УЛЫБКА".

РТР

7.00, 8.45, 15.45 Мульфильм. 7.15 Проснись! 7.30, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.40 Вести. 8.00, 0.55 Дежурная часть. 8.20 Мир здоровья. 8.30 Деньги. 9.00 Православный календарь. 9.05 Док.фильм. 10.05, 20.45 "САНТА-БАРБАРА". (США). 11.30 Сериал "РАЗВЯЗКА ПЕРЕБУРГСКИХ ТАЙН". (Россия). 12.25 Сериал "ВЕЧНЫЙ ЗОВ". 13.35 Ваши любимые мелодии. 13.45 Торговый дом "Ле Монти". 14.30 Детский сеанс. "МАКСИМКА". 16.00 Молодежная программа. 16.30 Сериал "ПЕРВЫЕ ПОЦЕЛУИ". 17.30 Док.фильм. 17.50 "Лабиринт". 18.20 Худ.фильм "ИВАН БРОВКИН НА ЦЕЛИНЕ". 20.25 Подробности. 21.45 Сам себе режиссер. 22.20 Маски-шоу. 22.50 Комедия "МИЛЛИОНА ОДНОМУ". (США). 1.10 Худ.фильм "ЛАБИРИНТ СТРАСТЕЙ". (Испания).

НТВ

6.00, 10.00 Сегодня утром. 9.05 Криминал. 10.15 Ключи от форта Байяр. 12.00, 14.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 Старый телевизор. "ВСЯ КОРОЛЕВСКАЯ РАТЬ". 1-я серия. 14.15 Сериал "ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ". 15.00, 1.30 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.20 Дог-шоу. 16.50 Мультсериал. 17.15 Сериал "ВОЙНА В КОСМОСЕ". 18.05 Криминал. 18.15 Впрок. 18.25 Док.сериал "Дикая природа". 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 Герой дня. 20.00 Русский детектив. "РАССЛЕДОВАНИЕ". 21.25 Программа "Куклы". 22.40 Худ.фильм "НОЧНАЯ ПОГОНЯ". (США). 0.25 Империя страсти. 1.05 Ток-шоу "Сумерки".

ТВ6

7.05, 14.10, 17.50 Любишь - смотри. 7.15 Мультсериал. 7.35, 17.00, 0.00 Диск-канал. 8.00, 17.35, 23.50 Дорожный патруль. 8.15 Новости кино. 8.30, 11.30, 14.30, 17.30, 23.40 ТСН-6. 8.40, 11.50, 1.50 Знак качества. 8.55, 16.00 Мультфильмы. 9.20 Сериал "АЛЯСКА КИД". 9.50, 18.55 Сериал "ДЕЖУРНАЯ АПТЕКА-2". 10.30 Сериал "ТАЙНЫ ОТЦА ДАУЛИНГА". 12.00 Звезды о звездах. Вячеслав Малежик. 12.30 Назло рекордам. 12.55 Ток-шоу "Сделай шаг". 13.50, 16.35 Спасибо за покупку. 14.40 Сериал "РАБЫНЯ ИЗАУРА". 16.25, 23.20 Такси ТВ-6. 18.00 Те Кто. 19.30 Катастрофы недели. 20.00 Вы - очевидец. 20.30 Новости дня. 20.55 Худ.фильм "БАБНИК". 22.20 Обоз. 1.05 Худ.фильм "МИССИЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ". (США).

ТВ-ЦЕНТР

5.50, 7.15 Навигатор. 8.45, 17.45 Сериал "КЛУБНИЧКА". 9.15, 14.00, 14.45, 1.00 Коммерческий калейдоскоп. 9.30 Сериал "МАРИМАР". 10.30, 18.15 Деловая Москва. 10.40 Гостиная Святослава Бэлзы. 11.10 Легенды спорта. Валерий Брумель. 11.55, 13.55, 14.55, 15.55, 16.55, 17.30, 20.55, 21.55 Новости. 12.00 Худ.фильм "ОДИННАДЦАТЬ НАДЕЖД". 14.15, 0.00 Петровка, 38. 14.40 Дамский клуб "Элита". 15.00 Сериал "МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ". 16.30 Сериал "НАВСЕГДА". 19.50 Худ.фильм "ДЖОННИ-ЗУБОЧИСТКА". (Италия). 22.15 На самом деле. 22.30 Сериал "ФЕНИКС". 23.30 Времечко. 0.15 Дневник фестиваля "Славянский базар". 0.30 "Гостиная С.Бэлзы". 1.05 Фильм "ШЕПОТЫ И КРИКИ". (Швеция).

АСТ

9 00 "МАЛЕНЬКАЯ СЕНЬОРИТА". Телесериал (Бразилия). 10.00,13.40, 18.00 Мультфильмы. 10.30,16.00 Только для женщин. 11.00,12.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал (Бразилия). 12.00,17.40,20.40 Экономика для всех. 12.15,20.10 Спорт каждый день. 12.55,17.55,23.50 Из XX в XXI век. 13.30,19.30 "Факт". 14.20,21.40 Научн.попул. сериал "Мой друг лошадь" (Франция, 1978 г.). 14.45,22.05 В объективе - животные. 15.05 "МОРЕНА КЛАРА". Телесериал (Испания). 16.30 "ДНИ ХИРУРГА МИШКИНА". Мног. худ. телефильм. 3-я серия. 19.40 "КОЛЕСО ОГНЯ". Телесериал (Бразилия). 20.50 "ТРОПИЧЕСКАЯ ЖАРА". Телесериал (США). 22.30 Муз. вернисаж. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал (Бразилия).

МИР КИНО

10.35, 18.55 Сериал "РОБИН ГУД". 11.30, 23.35 Фантастич. мелодрама "ГДЕ-ТО ВО ВРЕМЕНИ". (США). 13.10, 21.40 КиНовости. 13.20 Спортив. драма "ПОСЛЕДНИЙ АМЕРИКАНСКИЙ ГЕРОЙ". (США). 14.35 Комедия "ИХ СОБСТВЕННАЯ ЛИГА". (США). 17.00 Драма "КАДРИЛЬ". (США). 19.50 Драма "ДВОЕ В ДОРОГЕ". (США). 21.50 Лирич. комедия "СДЕЛАНО В АМЕРИКЕ". (США). 1.15 Триллер "СМЕРТЕЛЬНОЕ ПРОЗРЕНИЕ". (США).

EUROSPORT

10.30, 3.00 Горный велосипед. 11.00 Автомобиль туристского класса. 12.00, 19.00 Кубок мира. Финалисты. 13.00 Теннис. 17.00 Верховая езда. Великобритания. 20.00 Велогонки. 21.30 Легкая атлетика. Испания. 23.00 Бокс. 0.00 Большой сумо в Токио. 1.00 Боулинг. Золотой шар. 2.00 Экстремальный спорт.

შაბათი - 11 ივლისი

I არხი

8.00,12.00,15.00,18.00,20.00,0.55 მოამბე. 8.15 მულტფილმი. 8.45 აერობიკა. 9.00 ცხრიდან-თორმეტამდე. 12.15 XXI. 12.35 იეერიონი. 13.00 რეტროპერსპექტივა. 13.50 ირაო. 14.20 დოიჩე ველე წარმოგიდგენთ... 14.50 მო-TV. 15.15 სერიალი "მარკო პოლო". VI სერია. 16.00 ქალები. 16.15 ილუზიონი. შვედ.მხ.ფ. "მეშვიდე ტვიფარი". 18.15 ობიექტივში მსოფლიო. 18.40 პროფესიონალები და... 19.15 ვინ ვინ არის. 19.40 XX საუკუნე: დრო და ადამიანები. 19.55 ჩაალაგეთ ჩემოდანი. 21.35 ბასტი-ბუბუ. 20.55 საოჯახო ლოტო. 21.35 მაესტრო. 22.50 მსოფლიო ჩემპიონატის

მატჩი მესამე ადგილისათვის.

II არხი

9.00 დილა. 10.30 მხ.ფ. "მოლ ფლენდერსი". 19.00 ინფორმაცია. 19.25 ჩიპო. 19.50 აერობიკა. 20.05 ავტოსპორტი. 20.30 ჯაზ-სპირიტი. 20.55 მხ.ფ. "ბექა-ქუხილის ულელტეხილი". 22.50 ფეხბურთი: მატჩი მე-3 ადგილისათვის.

VII არხი

17.05,20.05,22.40 ტელეგაზეთი. 17.15,20.10 ნახ.ფ. 17.45 დოკ.ფ. 18.15 მხ.ფ. "კასპერი-2". 20.30 მუსიკა. 20.50 მხ.ფ. "დამანგრეველი". 22.45 კადრი. 23.00 მხ.ფ. "კაცი პისტოლეტით".

რუსთავი 2

8.00,11.30 მუსიკა. 9.00,18.02,18.02, 21.00,1.00,4.10 კურიერი. 9.10 მულტსერიალი. 9.40 "Dog City". 10.10 საბავშვო ფილმი. 12.00 "სიმფსონები". 12.30 "ადამსების ოჯახი". 13.00 მხ.ფ. 18.15 აკუნა მატატა. 18.40 MASH. 19.10 "სიყვარულის ხომალდი". 20.00 ჰოლივუდელი კასკადიორები. 20.30 მოკლ.მხ.ფ. 21:30 ფსიქო. 1.10 პიკანტ. სიტუაციები. 1.40 მხ.ფ. "დაცემული მართლმსაჯულება". 3.35 ღამის ჯაზი.

კავკასია

11.00 მულტფილმები. 12.00 კოკროჭინა. 12.50,13.10,17.30 მუსიკა. 13.00,18.30 პოსტ-ფაქტუმ. 13.30 მხ.ფ. "ჯეკი ბრაუნი". 16.00 სპექტრი. 17.50 ვარსკვლავები. 0.35 მხ.ფ. "სასიკვდილო კრუიზი".

ევრიკა

11.15,17.25 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45,23.00 სალონი. 13.30 ფეხბურთში მსოფლიო ჩემპიონატის დღიური. 17.00 მინისერიალი. 17.45 მამულიშვილი. 19.30 ქართული კინო - 90 წლისაა. 21.10 სპორტ. პროგრამა "სტუმარი". 21.55 ფრანგ.მხ.ფ. "ზრაფინია კლევსკაია". 0.30 სტუდია "ტაო". 0.45 მხ.ფ.

TV 7

9.05,19.05 "7 წუთი". 9.15,21.15 სერიალი "სიყვარულო და სევდავ ჩემო". 9.40,21.45 მულტფილმი. 10.15 მხ.ფ. "თორმეტი განრისხებული მამაკაცი". 12.05 მხ.ფ. "თორმეტი განრისხებული მამაკაცი". 19.20 მხ.ფ. "სამი მუშკეტერი" (II სერია). 22.00 "21 წუთი". 22.25 მუსიკა. 23.00 ფეხბურთი. 0.45 მხ.ფ. "დიუნა".

იბერია

8.00,10.00,13.00,15.00,17.00,19.00, 21.00,22.00,1.00 ახალი ამბები. 8.10, 16.40,19.10 ნახ.ფ. 9.30,19.50 დოკ.ფ. 10.10 მხ.ფ. "ნათება". 12.00 "დიალოგი" (პირდ.ეთ.). 12.10,19.25 სახეები. 12.20, 19.35 ოქროს გუნდი. 12.35,21.15 ბურთი და მოედანი. 12.45,14.50,18.50 მუს. ტალღაზე. 14.25 მოკლ.მხ.ფ. 15.15 მხ.ფ. "სანნიკოვის მიწას". 17.10 მხ.ფ. 20.25,22.30 ძველი ჰანგები. 20.50,22.30 გალერეა. 21.25 ფარული კამერა. 21.55 ნოსტალგია. 22.40 კომიქსი. 23.00 მსოფლიო ჩემპიონატი ფეხბურთში. მატჩი მესამე-მეოთხე ადგილისათვის. 1.10 მხ.ფ. "ექიმი ჟივაგო".

ОРТ

7.55 Фильм "ДВЕНАДЦАТАЯ НОЧЬ". 9.25, 16.30 Мультфильм. 9.45 Слово пастыря. 10.00, 15.00, 18.0 Новости. 10.10 Домашняя библиотека. 10.30 Утренняя почта. 11.05 Каламбур. 11.40 Смак. 12.00 Возвращение Третьяковки. "История одного шедевра". 12.25 "Триумф" в Париже. 13.25 Комедия "ШТРАФНОЙ УДАР". 15.20 "Цивилизация". 15.50 В мире животных. 17.15 "Как это было". Поиски царских останков. (1976 г.). 19.25 Психолог. драма "ГОНКИ ПО ВЕРТИКАЛИ". (1983). 2-я серия. 20.45 Спокойной ночи, малыши! 21.00 Время. 21.40 Приключ. фильм "КАРТУШ". 23.35 Фильм "ГОТОВОЕ ПЛАТЬЕ" (Pret-a-Porte). (1995).

РТР

8.00 Утро крестьянина. 8.30 "Красная книга". Экологическая экспедиция РТР. 8.55, 15.50, 16.25 Мультфильмы. 10.25 Домашний очаг. 10.50 Вовремя. 11.20 Доброе утро, страна! 12.05 Телесериал "БИТВА ТРЕХ КОРОЛЕЙ". 3-я серия. (Узбектелефильм. 1991). 13.00 Почта РТР. 13.25 У всех на устах. 14.00, 20.00 Вести. 14.30 Люди и деньги. 15.00 Федерация. 16.00 Молодежная программа. 16.50 Дневник чемпионата мира по футболу. 17.20 Худ.фильм "СТРЕЛЫ РОБИН ГУДА". 18.55 Моя семья. 20.35 "Аншлаг" и К. 21.35 Звезды XXI века. 22.50 ФУТБОЛ. ЧЕМПИОНАТ МИРА. МАТЧ ЗА 3-Е МЕСТО. ПАРИЖ. 1.00 Психолог. драма "ДОМИНО". (Италия-США). 2.40 Кольцевые автогонки.

НТВ

8.00 Комедия "СТАРЫЙ НАЕЗДНИК". 9.15 Мультфильм. 9.35 Мультсериал. 10.00 Сегодня утром. 10.10 Криминал. 10.30 Телеигра "Пойми меня". 11.00 Сериал "КОНАН". (США). 11.45 От "Винта!" 12.00, 16.00 Сегодня днем. 12.25 Наше кино. "ПРИНЦЕССА ЦИРКА". 15.00, 1.10 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.15 Своя игра. 16.45 Суд идет. 17.40 Сериал "ПОЛИЦЕЙСКАЯ АКАДЕМИЯ". (США). 18.30 Дог-шоу. 19.00, 22.00 Сегодня вечером. 19.40 "Итого" с Виктором Шендеровичем. 19.50 Худ.фильм "КИКБОКСЕР". (США). 21.45 Куклы. 22.40 Намедни-90. 23.30 Криминальный сериал "ПАДШИЕ АНГЕЛЫ". (США). 0.10 Ток-шоу "Про это". 0.50 Сериал "БАЙКИ ИЗ СКЛЕПА". (США).

ТВ6

7.05, 17.35 Дорожный патруль. 7.15, 16.35 Диск-канал. 8.05 Мультсериал "Детектив Боги". 8.30 Детский сеанс. "БЕДНЫЙ ДЖОННИ И АРНИКА". (Венгрия). 9.50 Сериал "МАРИЯ АНТУАНЕТТА". 10.45, 13.25 Телемагазин. 11.05 Утреннее шоу "З.К". 11.30, 17.30, 23.55 ТСН-6. 11.45 Вестерн "БОЛЬШИЕ ДЕРЕВЬЯ". 13.50 Программа А.Политковского. 14.25 Мультфильм. 14.45 Комедия "РЕЛЬСЫ". "МАЛЕНЬКИЙ УБИЙЦА". (Италия). 15.05 Кинескоп. 16.15, 0.05 Такси ТВ-6. 16.25, 19.15 Любишь - смотри. 17.45 Путешествия с Национальным географическим обществом. "Тайна "Титаника". 18.50 Звезды о звездах. Иосиф Кобзон. 19.40 ОСП-студия. 20.30 Скандалы недели. 21.00 "Фитиль". 21.15 Боевике "ДЬЯВОЛЬСКОЕ СЕМЯ". (США). 23.00 Шоу Бенни Хилла. 23.30 Ночное шоу "З.К.". 0.20 Худ.фильм "И НЕБЕСА, И ЗЕМЛЯ". (Япония).

ТВ-ЦЕНТР

7.05 Худ.фильм "В ОДНО ПРЕКРАСНОЕ ДЕТСТВО". 8.15 Гостиная С.Бэлзы. 8.50 Мир вашему дому. 9.20 Подумаем вместе. 9.45 На карауле. 10.00 Дашуткины минутки. 10.05 Ням-ням. 10.15 Хорошие книжки для девчонки и мальчишки. 10.20 Самый-самый. 10.35 Мастер-класс. 10.55, 13.40, 15.40, 17.05, 18.00 Олимпийские надежды. 11.55, 17.45, 21.55 Новости. 12.00 Худ.фильм "ШТРАФНОЙ УДАР". 14.25 Золотой ключ. 14.50 Фильм "ФУТБОЛ НАШЕГО ДЕТСТВА". 15.55 Формула-1. 19.00 Ах, анекдот, анекдот. 20.00 Детектив "ПОЛИЦЕЙСКИЙ ПО НАЙМУ". (США). 22.15, 0.10 "Славянский базар". Закрытие фестиваля. 23.25 На Всемирных юношеских играх. Дневник. 2.15 Культиватор.

АСТ

9.00,18.00 Мультфильмы. 10.30,17.30 Алло, Россия! 11.00,18.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал (Бразилия). 11.55,15.50,23.50 Из XX в XXI век. 12.00,21.40 "Большие гонки". 12.30 Вверх по лестнице. 12.55 "ЗВЕРОБОЙ". Худ. телефильм. 1-я серия. 14.00 Детский час. 15.00 "НЕВИННЫЕ УБИЙЦЫ". Худ.ф. (Венгрия). 16.00 Кумиры экрана. 16.30 Док.ф. "Созвездие "Динамо". 19.30 "Факт". 19.40 Дорога в море. 20.00 "ЭКСТРАДИЦИЯ". Худ.фильм. (Польша). 1-я серия. 20.50 "Непознанное". 21.20 "...И зажигаем свечи". 22.10 На улице Намсткина. 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал (Бразилия).

МИР КИНО

10,35, 18.05 Сериал "РОБИН ГУД". 11.25 Вестерн "БРОДЯГА ВЫСОКИХ РАВНИН". (США). 13.10, 21.05 Комедия "ОДИНОКИЙ ПАРЕНЬ". (США). 14.40 Драма "ДВОЕ В ДОРОГЕ". (США). 16.30 Триллер "СМЕРТЕЛЬНОЕ ПРОЗРЕНИЕ". (США). 19.00 Вестерн "БРОДЯГА ВЫСОКИХ РАВНИН". (США). 20.45 Сделано в Голливуде. 22.35 Фантастич. комедия "ДЕНЬ СУРКА". (США). 0.10 Военно-историч. драма "ТЕНЬ ВОИНА". (Япония-США).

EUROSPORT

10.30 Экстремальный спорт. 12.00, 21.50 Кубок мира. Итоги. 13.00 Теннис. 17.00 Спортивный автомобиль. Франция. 18.00 Легкая атлетика. Франция. 19.30 Велогонки. 22.50 Кубок мира. Соревнования в Париже. 2.30 Журнал "Картинг". 3.00, 3.30 Журнал "Кубок мира".

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვირა - 12 ივლისი

I არხი

8.00,12.00,15.00,18.00,20.00,0.55 მოამბე. 8.15 მულტფილმები. 8.45 აერობიკა. 9.00 ცხრიდან-თორმეტამდე. 12.25 სპა. 12.55 რეიტინგი. 13.05 მსოფლიო ჩემპიონატის მატჩი მესამე ადგილისათვის. 15.25 სერიალი "მარკო პოლო". VII სერია. 16.25 პეტრე-პავლობა. 16.40 ჩვენ. 17.20 აფხაზეთის ტელევიზია. 18.15 ბუნების კარი. 19.05 ვქმის მოსვლამდე. 19.15 ტოტო-ლოტო. 20.35 შოკოლადის მიკროფონი. 20.50 როდის... 21.00 ავტოპორტრეტი- გიორგი ხარაბაძე. 21.50 საფრანგეთი-98.

FRANCE 98
COUPE DU MONDE

22.50 მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალური მატჩი. 1.10 მო-TV.

II არხი

9.00 დილა. 10.30 მხ.ფ. "იაგუარი". 19.00 მულტფილმები. 19.40 აერობიკა. 20.00 პარიზის ცის ქვეშ. 20.20 კინოანონსი. 20.35 ვარსკვლავები გვამცნობენ. 20.50 მხ.ფ. "ოთხი დღე სექტემბერში". 22.50 ფეხბურთი - ფინალი.

VII არხი

17.05,20.05,23.55 ტელეგაზეთი. 17.15, 20.10 ნახ.ფ. 17.55 მხ.ფ. "ჯემანჯი". 19.45 დოკ.ფ. 20.20 მუსიკა. 20.40 მხ.ფ. "არსენა-2". 22.15 მხ.ფ. "მამაკაცთა საზოგადოებაში".

რუსთავი 2

8.00,11.30 მუსიკა. 9.00,18.02,0.20,3.35 კურიერი. 9.10 მულტსერიალი. 9.40 "Dog City". 10.10 საბავშვო ფილმი. 12.00,0.30 "ჩემპიონები". 12.30 "ადამსების ოჯახი". 13.00 მხ.ფ. 18.15 აკუნა მატატა. 18.40 MASH. 19.10 "სიყვარულის ხომალდი". 20.00 ჰოლივუდის ვარსკვლავები. 20.30 სპორტ.პროგრამა. 21.00 კურიერი. 21.40 მხ.ფ. "ორნი". 22.30 მხ.ფ. "თუ კანონს დაარღვევ". 1.00 ემოციები. 1.30 მხ.ფ. "სწრაფი და მკვდარი". 3.15 პიკანტ. სიტუაციები.

კავკასია

11.00 მულტფილმები. 11.45,15.15,18.40, 0.05 მუსიკა. 12.00 ინდ.მხ.ფ. "სანამ გაზაფხული იქნება". 14.40 სტუმრები სტუმრებთან. 16.00 მხ.ფ. "დონის ფსიქოანალიტიკოსი". 17.40 ვარსკვლავები. 18.00 პოსტ-ფაქტუმ. 0.35 მხ.ფ. "თორმეტი მაიმუნი".

მეროპა

11.15,18.30 ზღაპრის ტელედარბაზი. 11.45 სალონი. 13.30,20.45 ფეხბურთში მსოფლიო ჩემპიონატის დღიური. 14.15 ამერ.მხ.ფ. "საშიში მტერი". 16.00 თქვენი ადვოკატი. 16.45 ჩვენ, საქართველოს მომავალი. 17.00 დოკ.ფ. 18.15 მუსიკა. 19.00 მხ.ფ. "ბონი და კლაიდი". 21.15 მუს.კოლაჟი. 22.30 ფრანგ.მხ.ფ. "სამი ფერი - ლურჯი". 0.10 სტუდია "ტაო". 0.45 მხ.ფ.

TV 7

9.01,19.01 "7 წუთი". 9.15,21.15 სერიალი "სიყვარული და სევდავ ჩემო". 9.40,20.55 მულტფილმი. 10.00 მხ.ფ. "დიუნა". 12.05,21.50,22.25 მუსიკა. 12.10 მხ.ფ. "სამი მუშკეტერი". 19.15 მხ.ფ. "სამი მუშკეტერი" (IIსერია). 22.00 "21 წუთი". 23.00 ფეხბურთი ფინალი. 00.45 მხ.ფ. "დუელი".

იბერია

8.00,10.00,15.00,22.00,1.00 ახალი ამბები. 8.10,12.00,12.35,16.45,17.40, 2.45 ძველი ჰანგები. 8.15,16.50,19.50. 21.50 დოკ.ფ. 9.00,14.45 ნახ.ფ. 10.15 მხ.ფ. "ექიმი ჟივაგო". 12.05,19.20 ოქროს გუნდი. 12.15,19.40 სახეები. 12.25,20.35 ფარული კამერა. 13.00 მხ.ფ. 15.15 მხ.ფ. "მაცი ხვიტია". 17.45 მხ.ფ. 22.20 მხატვარი. 20.45 წარმატების მწვერვალზე. 22.30 გალერეა. 22.40 კომიქსი. 23.00 ფეხბურთი ფინალი. 1.10 მხ.ფ. "ექიმი ჟივაგო".

ОРТ

7.55 Худ.фильм "ИЩИ ВЕТРА". 9.15 Лотто-миллион. Спортлото. 9.30, 16.40 "Дисней-клуб". 10.00, 15.00, 23.50 Новости. 10.10 "Непутевые замстки" Дм.Крылова. 10.30 Пока все дома. 11.10 Утренняя звезда. 12.00 Армейский магазин. 12.30 Играй, гармонь любимая! 13.00 Крестьянские ведомости. 13.30 Сериал "Подводная одиссся команды Кусто". 14.25 Смехопанорама. 15.20 Клуб путешественников. 16.05 КВН-ассорти. 17.35 Колесо истории. 18.20 "Ералаш". 19.00 Комедия "БУДЬТЕ МОИМ МУЖЕМ". 20.40 Спокойной ночи, малыши! 20.55 Киноафиша. 21.00 Время. 21.30 "САМОГОНЩИКИ", "ПЕС БАРБОС И НЕОБЫЧНЫЙ КРОСС". 22.20 XX век прощается с футболом. ФИНАЛ ЧЕМПИОНАТА МИРА.

РТР

8.00 Служу Отечеству! 8.30 Мультфильмы. 9.05 Аншлаг и К. 10.00 Сам себе режиссер. 10.25 Доброе утро, страна! 11.15 Русское лото. 12.00 Киноэпопея "БИТВА ТРЕХ КОРОЛЕЙ". 13.40 Мир книг с Л.Куравлевым. 14.00 Вести. 14.30 Пульс. 15.00 Парламентский час. 15.55 Сериал "ЗАКОН И ПОРЯДОК". 16.45 Диалоги о животных. 17.40 Совершенно секретно. 18.35 Старая квартира. Год 1974-й. Часть 1-я. 20.00 Зеркало. 21.00 ЧЕМПИОНАТ МИРА ПО ФУТБОЛУ. Футбольные мотивы Франции. 22.35 Фрак народа. 23.00 Худ.фильм "ПИКОВАЯ ДАМА".

НТВ

8.00 Худ.фильм "СВЕТЛЫЙ ПУТЬ". 9.35 Мультсериал. 10.00 Сегодня утром. 10.15 Золотой граммофон. 10.30 Устами младенца. 11.00 Сериал "КОНАН". 11.45 От "Винта!" 12.00 Большие деньги. 12.25 Док.фильм "Николай и Александра". 1-я серия. "Помазанник божий". 2-я серия. "Гибель династии". 14.30 Док.сериал "Криминальная Россия". 15.00 Русский век. 15.30, 1.20 "Футбольный клуб" на чемпионате мира. 16.00 Сегодня днем. 16.15 Телеигра "Ключи от форта Байяр". 18.00 "ТУМСТОУН И МОГИЛЬНЫЙ КАМЕНЬ". (США). 21.00 Итоги. 22.00 Худ.фильм "ГОЛУБАЯ СТАЛЬ". (США). 0.00 Итоги. Ночной разговор. 0.30 Итоги. Спорт.

ТВ6

7.05, 17.40 Дорожный патруль. 7.15 Диск-канал. 8.05 Мультсериал "Детектив Боги". 8.35 Детский сеанс. "БЕЛЫЙ ПУДЕЛЬ". 9.50 Сериал "МАРИЯ АНТУАНЕТТА". 10.55 Пальчики оближешь. 11.30 Худ.фильм "ШАРАДА". 13.55 Канон. 14.30 Ток-шоу "Я сама". 15.25 Док.сериал "Великие ценности мира". 15.55 Телемагазин. 16.10, 23.55 Такси ТВ-6. 16.25 Спорт недели. 17.00 Назло рекордам. 17.50 Путешествия с Национальным географическим обществом. 19.00 Обозреватель. 20.00 Фитиль. 20.15 "СЛУЖЕБНЫЙ РОМАН". 23.25 Шоу Бенни Хилла. 0.10 Все хиты от Диск-канала.

ТВ-ЦЕНТР

7.00 Воскресная школа. 7.15 Худ.фильм "МАЛЬЧИК И ЛОСЬ". 9.15 Точка зрения. 9.40 На Всемирных юношеских играх. Дневник. 10.25 Юношеские игры. 12.20 Худ.фильм "СВАДЬБА В МАЛИНОВКЕ". 14.00 Мультфильм. 14.30 "Балаган". 15.00 Оставайтесь с нами. 15.10 Телеигра "Сто к одному". 15.55, 19.00, 0.15 Новости. 16.20 Разговор по существу. 16.45, 18.35 Формула-1. 17.55, 23.15 Юношеские игры. Торжественная встреча олимпийского огня. 19.10 Худ.фильм "ЖЕНИТЬБА БАЛЬЗАМИНОВА". 21.00 Праздничный концерт. 0.20 Постскриптум. 0.50 Базар. 1.20 Интернет-кафе. 1.45 Сериал "ДЕТЕКТИВ ЗАРРАС".

АСТ

9.00 Фильм-детям. "ЗОЛОТЫЕ ЧАСЫ". 10.15,18.00 Мультфильмы. 10.30,17.30 Далекое - близкое. 11.00,18.30 "ДИКАЯ КОШКА". Телесериал (Бразилия). 11.55, 15.55,23.50 Из XX в XXI век. 12.00,21.40 "Спорт на планете". 12.35 В эти дни... много лет назад. 12.55 "ЗВЕРОБОЙ" Худ. телефильм. 2-я серия. 14.00 Детский час. 15.00 "НЕВИННЫЕ УБИЙЦЫ". Худ.ф. (Венгрия). 16.00 Страна Фестивалия. 16.30 Муз. салон. 19.30 "Факт". 20.00 "ЭКСТРАДИЦИЯ". Худ.фильм. (Польша). 1-я серия. 20.50 Очевидное-невероятное. 21.20 Звезды муз. кино. 22.10 "Телевидение - любовь моя". 23.00 "СУРРОГАТНАЯ МАТЬ". Телесериал (Бразилия).

МИР КИНО

10.35 Сериал "РОБИН ГУД". 11.30 Драма "ПОД ВУЛКАНОМ". (США). 13.20 Мелодрама "ОБЕЩАНИЕ КАРОЛИНЕ". (США). 14.50 Драма "ТЕНЬ ВОИНА". 17.25 Фантастич. комедия "ДЕНЬ СУРКА". (США). 19.05 Сериал "ТЕЛОХРАНИТЕЛИ". 19.55 Муз. драма "РОЗА". (США). 22.05 Боевик "ДИНАМИТ". (США). 23.30 Комедия "НИКАКИХ ПРОБЛЕМ". (Форанция). 1.10 Триллер "СМЕРТЕЛЬНАЯ ОПАСНОСТЬ". (США).

EUROSPORT

10.00 Премьера кубка мира. 11.00 Кубок мира. 13.00 Теннис. Чемпионат АТП. 15.00, 22.30 Спортивный автомобиль. 17.00, 23.30 Велогонки. 19.30 Кубок мира. Финалисты. 20.30 Картинг. США. 1.00 Кубок мира. Встречи в Сен-Дени. 3.00 Журнал "Кубок мира".

საქართველოს რადიო

ყურადღებად:

I პროგრამით - 1587; 59, 52; 102,4 მეტრ ტალღებზე და საქალაქო ქსელით, აგრეთვე ფმ დიაპაზონის 102,4 მეგა ჰერც სიხშირეზე - "მოამბე"- ყოველდღე (შაბათ-კვირის გარდა) - 6.03, 7.00, 11.00, 15.00, 19.00 (ქართულად და რუსულად), 20.00 (ორშაბათის გარდა), 22.00, 23.50; შაბათს - 6.03, 7.00, 9.00, 11.00, 20.00, 22.00, 23.50; კვირას - 6.03, 7.00, 9.00, 11.00, 17.00, 19.00 (მხოლოდ ქართულად), 20.00, 23.50; "პიკის საათი" ყოველდღე /შაბათ-კვირის გარდა/ - 8.00, 12.00, 17.00; "სპორტის ახალი ამბები" ყოველდღე(კვირის გარდა) - 6.13; "ესტაფეტა" - 14.00, 22.20 ყოველდღე/კვირის გარდა/. საქართველოს რადიოს დაიჯესტი - ყოველდღე (შაბათ-კვირის გარდა) - 7.30.

I და II პროგრამებით - 1587; 59, 52; 102,4; 287,3 და 97,7 მეტრ ტალღებზე და საქალაქო ქსელით -"ეთერშია აფხაზეთის რადიო" - ორშაბათს, ოთხშაბათს, ხუთშაბათს, პარასკევს (რუსულად) - 9.30; "აქტუალური მიკროფონი" - სამშაბათს, ოთხშაბათს, ხუთშაბათს, პარასკევს - 10.00; "რადიოპატრული" /ყოველდღე/ - 19.20; "ამერიკის ხმა" /პირდ. ტრანსლ. ვაშინგტონიდან/ - 19.30 /ყოველდღე/; „ძლისპირული" /ორშაბათის და კვირის გარდა/ - 20.45.

II პროგრამით - 287,3 და 97,7 მეტრ ტალღებზე - ყოველდღე - "რადიო-2". დედაქალაქის ხმა - 10.00-19.30; რადიო-2. ქართული რადიო - 20.00-21.00,22.00-1.00; "თავისუფლება"(პირდ.ტრანსლ.პრაღიდან)-21.00-22.00.

ღამის პროგრამით - 1587;59,52 და 102,4 მეტრ ტალღებზე - "მოამბე" -1.00 /ყოველდღე/; „ესტაფეტა" - 1.05/ყოველდღე/.

III პროგრამით - 370,4 მეტრ ტალღაზე - გადაცემები: სომხურ ენაზე /ყოველდღე/ - 18.30-19.30; აზერბაიჯანულ ენაზე /ყოველდღე/ - 19.30-20.00; ბერძნულ ენაზე - 18.15-18.30 /მხოლოდ შაბათს/; ქურთულ ენაზე - 18.15-18.30 /მხოლოდ კვირას/.

ორშაბათი - 6 ივლისი

I პროგრამით: 6.45 საქართველოს სოფლებიდან. 7.45 კალეიდოსკოპი.

I და II პროგრამებით: 10.00 საქართველოს პრეზიდენტის ბატონ ედუარდ შევარდნაძის ინტერვიუ. 10.25 ჯ. კახიძე. სიმღერები.

I პროგრამით: 11.15 პროგრამა "აბი გლუკოზა". 11.45 ანსამბლ "ოთხი გის" კონცერტი. 13.00 სამართლებრივი პროგრამა "კანონი-კანონია" (პირდ.ეთ.). 13.30 ლიტერატურული კითხვა - ნ. დუმბაძე. "მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი". 14.15 ეკონომიკა - ბიზნესი. 14.40 ნ. მამისაშვილი. სუიტა "გურიაში". 15.05 მედეა გვეშიძე რადიოთეატრით "თანაგრძნობა". 16.05 ქართული ხალხური მუსიკა. 16.15 ქალწულთათვის. რადიოდადგმა. სულხან საბა ორბელიანი "სიბრძნე სიცრუისა". 18.00 როკი,სმოკი და... (პირდ.ეთ). 20.00 გ. ნახუცრიშვილი. "ფიროსმანი". რუსთაველის სახ. სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სპექტაკლი. 22.30 რადიოკლუბი "ერთს პლუს ერთი, ანუ ქალი და მამაკაცი". 23.00 ქ. ბეისის კონცერტი.

ღამის პროგრამით: 0.03 "შედევრები" - ბეთჰოვენი. მეხუთე სიმფონია და მეორე საფორტეპიანო კონცერტი. 1.05 ქართული ხალხური სიმღერები. 1.15 კინო სხვადასხვა რაკურსით (გამეორ.). 2.15 პროგრამა "არაო" (გამეორ.). 2.45-3.18 უკრავს საქართველოს რადიოსა და ტელევიზიის საესტრადო ორკესტრი.

სამშაბათი - 7 ივლისი

I პროგრამით: 6.45 ჭიტები და ტოროლები. 7.45 შეგვეკითხეთ, - გიპასუხებთ.

I და II პროგრამებით: 9.15 ლიტერატურული გადაცემა "ენაი შემკული და კურთხეული".

I პროგრამით: 10.00 აქტუალური მიკროფონი. 10.15 პროგრამა "ჯანმრთელობა". 10.35 ს. ცინცაძე. საკვარტეტო მინიატურები. 11.15 უკრავს კამერული ორკესტრი "მოსკოვის ვირტუოზები". 13.00 ლ. ტურიაშვილი. სიმღერები. 13.30 ლიტერატურული კითხვა. ნ.დუმბაძე. "მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი". 14.10 პროგრამა "ეკოლოგია". 14.40 კონცერტი დ. შოსტაკოვიჩის ნაწარმოებებიდან. 15.05,1.15 ლამარა კიკილაშვილი პროგრამით "სახსოვარი". 15.50 ბ. ბრიტენი. სუიტა როსინის თემაზე. 16.00 ლ. ქიაჩელი. "თავადის ქალი მაია". ზუგდიდის შ.დადიანის სახ. სახელმწიფო დრამატული თეატრის სპექტაკლი. 16.51 ა. სკრიაბინი. ფანტაზია ფორტეპიანოსა და ორკესტრისათვის. 18.00 კონცერტი 6 საათზე (პირდ.ეთ.). 20.05 პროგრამა "პარლამენტი". 20.35 ქართული ხალხური სიმღერები. 21.00 ახალგაზრდობისათვის. პროგრამა "დიალოგი თემაზე". 21.30 უბერებელი მელოდიები. 22.30 [illegible] სახ. რადიოს დიქტორთა ლიტერატურული სალონი. 23.00 მ. კაბალეს და ხ. კარერასის კონცერტი.

ღამის პროგრამით: 0.03 "შედევრები" - ა. დვორჟაკი. რომანსი და კონცერტი ჩელოსათვის. 1.05 მაზურკები. 2.00 ანზორ [illegible] პროგრამით "სარკე" - უ. უიტმენი (განმეორ.). 2.40-3.18 მღერის ბ. [illegible].

ოთხშაბათი - 8 ივლისი

I პროგრამით: 6.45 რჩევა მებაღეს. 7.45 ბაზრის მონიტორი. 10.00 აქტუალური მიკროფონი. 10.15 ნ.ერგემლიძე. სიმღერები. 10.35 პროგრამა "ციტო". (პირდ. ეთ.). 11.15 უკრავს ი. მენუხინი. 13.00 საზოგადოებრივ ლიტერატურული პროგრამა "დროება". 13.45 ქართული ხალხური სიმღერები. 14.10,22.30 ილია კვლიშვილი წარმოგიდგენთ პროგრამას "ინფორმაცია განსჯისათვის". 15.05 საყმაწვილო საინფორმაციო-მუსიკალური პროგრამა "ანლაბუდა". 15.58 ეროსი მანჯგალაძის სახ. რადიოთეატრი. ნ. ზაალიშვილი - "სიყვარული კონსიერჟში". 18.00 პროგრამა "ჯაზის საათი" (პირდ.ეთ.). 20.05,2.35 პროგრამა "გზა". 21.00 გ. ნახუცრიშვილი "ჭინჭრაქა". ორი სცენა რუსთაველის სახ. სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სპექტაკლიდან. 21.22 გ.ბიზე. სუიტა "არლელი ქალი". 23.00 კონცერტი ს. ნასიძის ნაწარმოებებიდან.

ღამის პროგრამით: 0.03 "კლასიკური ოპერა" - ჯ. ვერდი. ფრაგმენტები ოპერიდან "ოტელო". 1.05 "რადიოდადგმა ნაშუაღამევს". გ. სულაკაური - "საბრალო რუპტილია". 1.50 უკრავს მოსკოვის ფილარმონიის კამერული ორკესტრი.

ხუთშაბათი - 9 ივლისი

I პროგრამით: 6.45 ბაზრის მონიტორი. 7.45 შეგვეკითხეთ, - გიპასუხებთ. 10.00 აქტუალური მიკროფონი. 10.15 ვ.თევზაძე. სიმღერები. 10.30 მ.კვესელავა. "პოეტური ინტეგრალები - გალაკტიონი". 11.15 პროგრამა "ახალი იდეა". 11.40 ვ. ბელინი. ფრაგმენტები ოპერიდან "ნორმა". 13.00 ლიტერატურული კითხვა ნ.დუმბაძე "მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი". 14.10 პროგრამა "ბარცხანა". 14.40 რადიოსაბავშვო "ციცინათელა". ზღაპარი-დადგმა. 15.05 კ. ბუაჩიძე. "უზომში ავი ძაღლია". მარჯანიშვილის სახ. სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სპექტაკლი. 18.00,2.00 როკი,სმოკი და... (გამეორ.). 20.05 პროგრამა "რეგლამენტი". 20.35 ქართული ხალხური სიმღერები. 21.00 ახალგაზრდობისათვის. შემეცნებით-გასართობი პროგრამა "კამარა". 21.45 ნ. გაბუნია. ვოკალურ-ინსტრუმენტული პიესა "იგავი". 22.30 ლიტერატურული გადაცემა "ენაი შემკული და კურთხეული" (გამეორ.). 23.15 პ.მენდელსონი. საფორტეპიანო კონცერტი.

ღამის პროგრამით: 0.03 "შედევრები" - კონცერტი ფ.შოპენის ნაწარმოებებიდან. 1.05 ქართული ხალხური სიმღერები. 1.15 საზოგადოებრივ-ლიტერატურული პროგრამა "დროება" (გამეორ.). 3.00-3.18 მღერის ქალთა ტრიო "პალიტრა".

პარასკევი - 10 ივლისი

I პროგრამით: 6.45 პროგრამა "არაო". 7.55 რამდენიმე წუთი საქართველოს რადიოს პროგრამების [illegible]. 10.00 აქტუალური მიკროფონი. 10.15 აბასიძის სიმღერები. 10.40 "მოგზაურის ქარი" - იეჰუდა ჰალევი. 11.15 კონცერტი რ.ლაღიძის ნაწარმოებებიდან. 13.00 მათთვის ვინც გზაშია. 13.30 პრეს-რევიუ. 13.40 კონცერტი ყმაწვილთათვის. 14.10,22.30 ილია კვლიშვილი წარმოგიდგენთ პროგრამას "ინფორმაცია განსჯისათვის". 14.40 ნ. რიმსკი-კორსაკოვი. ესპანური კაპრიჩიო. 15.05 ეროსი მანჯგალაძის სახ. რადიოთეატრი. დ. ყვავილაშვილი. "წითელი დრაკონის წელიწადი". 16.21 მ.რაველი. სიმფონიური ნაწარმოებები. 18.00 კონცერტი 6 საათზე (პირდ.ეთ.). 20.05 უკრავს ე. ვირსალაძე. 21.00 საზოგადოებრივ-ლიტერატურული პროგრამა "დროება". 21.45 ქართული ხალხური სიმღერები. 23.00 მარიკა ჩიქვაძე პროგრამით "მხოლოდ ოპერა".

ღამის პროგრამით: 0.03 პროგრამა "ჯაზის საათი" (გამეორ.). 1.05 ქართული ხალხური სიმღერები. 1.15 პროგრამა "აბი გლუკოზა" (გამეორ.). 1.45-3.18 კლასიკური მუსიკის კონცერტი.

შაბათი - 11 ივლისი

I პროგრამით: 6.13,7.35 დილის კონცერტი. 6.30 საეკლესიო პროგრამა "მწყემსი კეთილი". 6.45,7.05 პროგრამა "ლილე".

I და II პროგრამებით: 8.00,21.35 პრეს-რევიუ. 8.10 სიმღერები გალაკტიონის ლექსებზე. 8.25 იცოცხლეთ, ბატონო! 8.30 ქართული ხალხური მუსიკა. 8.45 პროგრამა "დილის სტუმარი". 9.10 ახალგაზრდობისათვის. პროგრამა "პირისპირ".

I პროგრამით: 10.00 რადიოკლუბი "კონტაქტი" (პირდ.ეთ.). 11.15 კონცერტი ა.ვივალდის ნაწარმოებებიდან. 12.00 ლიტერატურული პორტრეტი - აკაკი (II ნაწ.). 12.15 პროგრამა "შობლა, ჩვენ ვცოცხლობთ!" 13.00 ზ. ფალიაშვილის საოპერო მუსიკა. 14.10 პროგრამა "თეატრი". 15.10 ეროსი მანჯგალაძის სახ. რადიოთეატრი. მ. ჭალიაშვილი. - "ფლამინგოები ჯოჯოხეთში". 16.10 საინფორმაციო-ანალიტიკური პროგრამა "დღის" (პირდ.ეთ.). 17.00 საინფორმაციო-მუსიკალური პროგრამა "კვირიდან კვირამდე" (რუსულად). 18.00,3.00 მედეა გვეშიძე რადიოთეატრით "თანაგრძნობა". 19.00 მღერის თ.თათარაშვილი. 20.05 ა. გელაშვილი პროგრამით "სარკე"- გრ. რობაქიძე. (გად. II). 21.00 ფ.ლისტი. საფორტეპიანო ნაწარმოებები. 21.45 მ. ხატელიშვილი. სიმღერები. 22.30 [illegible].

ღამის პროგრამით: 0.03 უბერებელი მელოდიები (გამეორ.). 0.33 "ლიტერატურული შედევრები" - ი. ჭავჭავაძე. "განდეგილი". 1.05 ძველებური მუსიკის კონცერტი. 2.00 "უნიკალური". 2.15 ანსამბლ "სმოუქის" კონცერტი.

კვირა - 12 ივლისი

I პროგრამით: 6.13,7.35 დილის კონცერტი. 6.30 საეკლესიო პროგრამა "მწყემსი კეთილი". 6.40,7.05 პროგრამა "ლილე".

I და II პროგრამებით: 8.00 საინფორმაციო-მუსიკალური პროგრამა "დედაქალაქი". 9.10 ქართული ეკრანის მელოდიები. 9.30 რადიოაუქციონი.

I პროგრამით: 10.00 კინო სხვადასხვა რაკურსით. 11.15 უკრავს ა. ნიჟარაძე. 11.30 საზოგადოებრივ-ლიტერატურული პროგრამა "დროება" (გამეორ.). 12.15 მსუბუქი მუსიკის კონცერტი. 12.40 პროგრამა "ყოველთა ქართველთა". 13.05 "უნიკალური". 13.15 მარიკა ჩიქვაძე პროგრამით "მხოლოდ ოპერა". 14.10 უბერებელი მელოდიები. 14.40 პოეზია უპირველეს ყოვლისა - ტ.ჭანტურიას ლექსები. 14.45 ბახ. ბრანდენბურგის კონცერტი. 15.00 პროგრამა "მხედრული". 15.30 კონცერტი საქართველოს ეროვნული არმიის მეომრებისათვის. 16.00,1.35 საინფორმაციო-ანალიტიკური პროგრამა "ფაქტი პლუს" (პირდ.ეთ.). 17.15 პროგრამა "არაო". 17.45 კონცერტი გ.ჰენდელის ნაწარმოებებიდან. 18.35 საზოგადოებრივ-პოლიტიკური პროგრამა "თემა" (რუსულად). 19.05 გ. კალანდაძე. სიმღერები. 20.05 პროგრამა "ქალებისათვის". 20.35 ქართული ხალხური სიმღერები. 20.50 ლ.ბეთჰოვენის კონცერტი. 22.00 საინფორმაციო-ანალიტიკური პროგრამა "ფაქტი, კომენტარი". 22.30 ლამარა კიკილაშვილი პროგრამით "სახსოვარი" (გამეორ.). 23.15 რ. შუმანი. მეოთხე სიმფონია.

ღამის პროგრამით: 0.03 "[illegible] და ვირტუოზები" - უკრავს გ. ოისტრახი. 1.05 ლირიკული მელოდიები. 1.55 ვალსები. 2.33-3.18 ლიტერატურული გადაცემა "ენაი შემკული და კურთხეული" (გამეორ.).

სპორტი

„საქართველოს რესპუბლიკის“ სპეციალური გვერდი

კრივი

პირველი გამარჯვება

ბულგარიაში ჩატარებულ საერთაშორისო ტურნირზე ჩვენი ქვეყნის ფერებს დაიცავდნენ ორი ახალგაზრდა მოკრივე. ორივე მათგანი ჯერ კიდევ ახალბედაა ამ სპორტის სახეობაში, მაგრამ ორივეს აქვს ის, რაც ნამდვილ მოკრივეს სჭირდება: ნებისყოფა, ხასიათი, ტემპერამენტი. ამ ორ ბიჭს ბევრი ვარჯიშის გავლა მოუწევთ, სანამ ნამდვილ ოსტატებად ჩამოყალიბდებიან, მაგრამ ისინი ამ გზაზე დადგნენ და ეს მთავარია.

ტურნირში მონაწილეობა ორივე ჩვენმა ბიჭმა ერთ დღეს მიიღო. ალექსანდრე ბოლქვაძემ ბრძოლა ბულგარელ მოკრივესთან ორ რაუნდად გამართა, ხოლო ვახტანგ ბერიძემ — სამ რაუნდად. ორივე ბრძოლა ჩვენი ბიჭების გამარჯვებით დასრულდა.

კალათბურთი

თანატოლები დაჯაბნეს

ბაქოში დამთავრდა ახალგაზრდა კალათბურთელთა საერთაშორისო ტურნირი, რომელშიც საქართველოს, თურქეთის, აზერბაიჯანისა და თურქმენეთის გუნდები მონაწილეობდნენ. ჩვენმა კალათბურთელებმა სამივე მაგრი მოიგეს: თურქეთთან — 80:72, აზერბაიჯანთან — 79:72, თურქმენეთთან — 102:80 და პირველი ადგილი დაიკავეს. მეორე ადგილზე მასპინძლები გაეხდნენ, მესამე იყო თურქეთის გუნდი.

საქართველოს ნაკრები ასეთი შემადგენლობით გამოდიოდა: გაორგი გაგნიძე, გაორგი ნიკოლაძე, ნიკოლოზ ეფუზაძე, ლევან წიკლაური, ლაშა ბაბიაშვილი, ულამაზესი ბოსსი, ნიკა ცქიტიშვილი, დავით უგრეხელიძე, თორნიკე ნინიაშვილი, ზვიად მალაქტიკა, ნიკო მანიაშვილი, ვახო ბაღდავაძე, შთავარი მწვრთნელი ვეფხია მხეიძე, მწვრთნელი ზაზა ცაგარეიშვილი.

ვემოთ აღნიშნული კალათბურთელები ნაკრების სხვა წევრებთან ერთად ბოლო საწვრთნელ შეკრებას გადიან და საუკეთესონი 9 იელისს მოსკოვში მსოფლიო ახალგაზრდობის პირველ თამაშებზე გავემგზავრებიან.

ათლეტიზმი

ივარჯიშეთ ჩვენთან ერთად

ევროპის 1995 წლის ჩემპიონის, საერთაშორისო კლასის სპორტის ოსტატის სოსო ხარაბაძის ერთი სავარჯიშო კვირა. დღეს გთავაზობთ რამდენიმე ვარჯიშს ტრენაჟორების გამოუყენებლად

V დღე — პარასკევი

(დასაწყისი იხილეთ №№ 92. 18. IV. 98, 117, 16. V. 98, 132-133; 31. V. 98, 1. VI. 98 და 146-147, 14, 15. VI. 98).

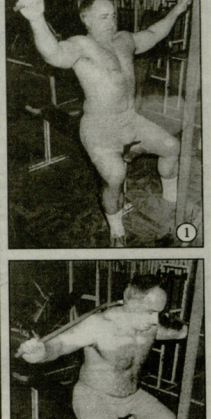

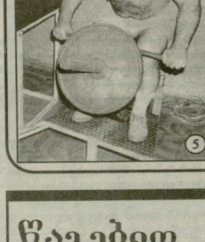

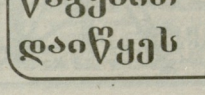

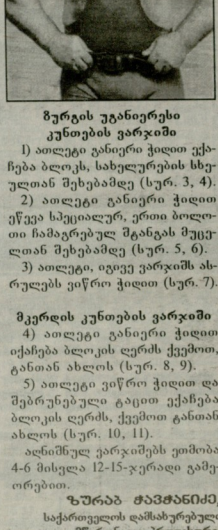

ზურგის უგანიერესი კუნთების ვარჯიში

1) ათლეტი განიერი ჭიდით უკიდურესად ბლის, სახელურების ხსუნთან შეხებამდე (სურ. 3, 4).

2) ათლეტი განიერი ჭიდით ეწევა სპეციალურ, ერთი ბოლოთი ჩამაგრებულ შტანგას მუცელთან შეხებამდე (სურ. 5, 6).

3) ათლეტი, იგივე ვარჯიში ასრულებს ეიწრო ჭიდით (სურ. 7).

მკერდის კუნთების ვარჯიში

4) ათლეტი განიერი ჭიდით იქაჩება ბლოკის ღერძს ქვემოთ, განიან ახლოს (სურ. 8, 9).

5) ათლეტი ეიწრო ჭიდით და შებრუნებული გაცით ექაჩება ბლოკის ღერძს, ქვემოთ განიან ახლოს (სურ. 10, 11).

აღნიშნულ ვარჯიშებს ეომობა 4-6 მისეული 12-15-ჯერადი გამეორებით.

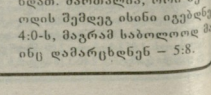

ზურაბ ჟავჟანიძე,
საქართველოს დამსახურებული მწვრთნელი, პროფესორი.

თელო ნიკოლაშვილის ფოტო.

მძლეოსნობა

კანდიდატები ნორმატივებს ვერ შესწვდნენ

გუშინ ბორის პაიჭაძის სახელობის ეროვნულ სტადიონზე დაიწყო საქართველოს მოსწავლეთა პირველობა მძლეოსნობაში. სასპარტაკიადო 21 ქალაქისა და რაიონის 240-მდე სპორტსმენი ჩამოვიდა.

— ამ შეჯიბრებაზე უმთავრესად ორი ასაკობრივი ჯგუფის გოგონებსა და ვაჟებს ეცილებიან ერთმანეთს: 1982-1983 და 1984-1985 წლებში დაბადებულები. — ეკითხრა შეჯიბრების მთავარმა მსაჯმა **ჭარაშან სააბაშვილმა.** — ეს სტადიონი იმითაც არის საინტერესო, რომ აქ საკუთარ ძალებს ცდილ 1981 წელსაც და უფრო ადრე დაბადებულებიც, რომლებიც ეეროვნის ჩემპიონატისა (იგი ბულბებურგში გაიმართება 17-23 აგვისტოს. — რედ.) და ჭაბუკთა მსოფლიო პირველობისთვის (საფრანგეთი, 28 ივლისი — 2 აგვისტო) ემზადებიან. სამწუხაროდ, ნაკრების ვერც ერთმა კანდიდატმა ნორმატივი ვერ შეასრულა. მაგალითად, ჩვენი გუნდის ლიდერმა რუსლან რუსიძემ 100 მეტრი 10,4 წამში გაირბინა, როცა „ბ“ ნორმატივი 10,3 წამს ითვალისწინებს. ჭაბუკებში ბადრი ბადრიძემ 100 მეტრი 10,7 წამში დაფარა, ხალელად 10,5 წამისა. ირინა ტრუხანელი ამავე დისციპლინე სანორმატივო მაჩვენებელს 0,7 წამით ჩამორჩა. დავით მანიაშვილ ბირთვი 16 მეტრზე უნდა ეკრა, მან კი 15-მეტრიან მეურს ვერ გადააცილა, ან დარახელიძემ სიმაღლეზე ხტომაში მხოლოდ 176 სანტიმეტრი დაძლია. სანორმატივო მაჩვენებლამდე 6 სანტიმეტრი დააკლდა. ანალოგიურ შედეგამორეობია სამმხტომელი ვასილ მახარაძე.

საერთაშორისო სტანდარტამდე თანხები თუ ვერ გამოძებნა და ვეშთი დახახლებული სპორტსმენები რომელიმე შეჯიბრებაზე ნორმატივებს ვერ შეასრულებენ, ევროპის ჩემპიონატისა და მსოფლიო პირველობის მიღმა დარჩებიან.

მოსკოვში მსოფლიო ახალგაზრდობის პირველ თამაშებზე მძლეოსნები 14 აგვისიდან ჩაებმებიან პაექრობაში. რუსეთის დელეგაციაში რამდენიმე ჩვენი მძლეოსანი გამოჩეა. სპრინტერი ნინო ბაგაშვილი ამჟამად გერმანიაშია, მაია ამაჩაშვილისა კი მისი შეულის — ზურაბ მემარნიძეილის ხელმძღვანელობით ემზადება ამ ორთაბრძოლებისათვის. ნინო გერმანიიდან პირდაპირ გაემგზავრება მოსკოვი. მას იქ შეეჯრიდებიან ნანა კაპანაძე (1500მ.), დადაში კუხალაშვილი (800მ.), ხერეო გურგაჯო და დავით ილარიანი (ორივე თარჯიმანი). განსაკუთრებით მინდა გამოვყო ამ ორი სპორტსმენის (მწვრთნელები — ალექსანდრე ალექსეევი და ვახტანგ მშვილაშვილი) ბოლოდროინდელი წარმატებები. მათ დღესაც გადაეჭრებეს თამაშების პროგრამით დაწესებულ ნორმატივს 110 მეტრზე თარჯიმანში. იმედია, ისინი მოსკოვშიც არ შეირცხვენენ თავს.

რაც შეეხება პირველობას, ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით ჩემპიონები გახდნენ:

1982-1983 წლებში დაბადებულები: ბიჭები: **100 მ.** მარინე ჯაბაძე (ახმეტა), **400 მ.** თინა მაისურაძე (თბილისი), **1500 მ.** ნანა კაპანაძე (თბილისი). **ბირთვი.** ქეთინო კოპალეიშვილი (ვანი), **სხორტული სიარული.** გაგიანა ყანჩაველი (ქუთაისი).

ბიჭები: **100 მ.** გოჩა ჩხეიძეი, 400 მ. დადაში კუხალაშვილი, **1500 მ.** ალექსანდრ მაკოშოლდანი (სამეგრელო — თბილისი). **სიმაღლეზე ხტომა.** ვაჟა ბოძაშვილი (გარდაბანი). **ბირთვი.** რუსკამ ჭინჭარაული (თბილისი), **სამმაგი ხტომა.** ირაკლი გურგაია (ფოთი), **სხორტული სიარული.** არტურ მანუკიანი (ბორჯომი).

1984-1985 წლებში დაბადებულები: ბიჭები: **100 მ.** გვანცა ჯოჯუა (ზეხეთა), **400 მ.** იულია ღუბანა (თბილისი), **1500 მ.** ნინო ქულიეიძე (საგარეჯო), **სხორტული სიარული.** ეთილეგა მაყულაშვილი (რუსთავი), **სიმაღლეზე ხტომა.** გაიანე ბახიანი (ქარელი), **ბირთვი.** ნინო შეღაძე (თბილისი).

ბიჭები: **100 მ.** ბაეხალიშ ბუეა (ფოთი), **400 მ.** ლევან ფაჩულია (ფოთი), **1500 მ.** არსენა ხაბაძე (ახმეტა), **სხორტული სიარული.** ალეკო გეგეჭკორი (ჰაჯარა), **110 მ. თარჯიმანი.** ბაეხალიშ ბუკია. **ბირთვი.** მამუკა გუდუში (ოზურგეთი).

მოსწავლეთა პირველობა ღღეს დამთავრდება.

ეკა ბესტავაშვილი.

წყალბურთი

წაგებით დაიწყეს

საქართველოს წყალბურთელთა ნაკრები სტამბოლში ევროპის ჩემპიონატის „ბ“ ჯგუფში ახარჯებოს. პირველი შეხვედრა ჩვენს სპორტსმენებს სლოვენიელებთან ჰქონდათ. მართალია, ორი პერიოდის შემდეგ ისინი იყვნენ 4:0-ს, მაგრამ საბოლოოდ მაინც დამარცხდნენ — 5:8.

არგენტინა 1
ჰოლანდია 2

FRANCE 98

რევანში 20 წლის შემდეგ

არგენტინა: როა, აიალა, შამოტი (ბალბო), ალმეიდა (პინედა), სენსინი, ლოპესი, სიმეონე, ბატისტუტა, ორტეგა, ვერონი, ძანეტი.

ჰოლანდია: ვან დერ სარი, რაიციგერი, სტამი, ფ. დე ბური, ნუმანი, იონკი, რ. დე ბური (ოვერმარსი), ბერხკამპი, კლუივერტი, კოკუ, დავიდსი.

გოლები: 0:1 (კლუივერტი, მე-13 წთ.), 1:1 (ლოპესი, მე-18 წთ.), 1:2 (ბერხკამპი, 88-ე წთ.).

ფეხბურთის სტაჟიან გულშემატკივრებს ახსოვთ 1978 წლის „რივერ პლეიტის" სტადიონზე მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალური ორთაბრძოლა არგენტინისა და ჰოლანდიის ეროვნულ გუნდებს შორის. დამატებით დროში მასპინძლებმა იმარჯვეს 3:1.

მას შემდეგ 20 წელწადი გავიდა. მაშინდელი ფინალისტები კვლავ შეხვდნენ ერთმანეთს, ოღონდ ამჯერად მეოთხედფინალში. ბიჭებს ტიტების ქვეყნიდან ახსოვთ ის სიმწარე და რევანში სწყურიათ. პირველი წუთებიდანვე გადადიან იერიშზე. მე-5 წუთზე იონკის უძლიერეს დარტყმას ძლივს იგერიებს. არგენტინელები უწინდებურად მყარად ვერ გრძნობენ მიწაზე ფეხს. დაცვის ხაზი ხშირად უშვებს შეცდომას. მე-13 წუთზე რონალდ დე ბური თავისუფლად ატყუებს ორ მეურვეს და ბურთს ღენის ბერხკამპს აწვდის, ის კი თავით კლუივერტს უგორებს. მეკარესთან პირისპირ გასული ჰოლანდიელი როასგან მარჯვენა მაღალ კუთხეში ათავსებს ბურთს ბადეში.

ანგარიშის გახსნის შემდეგ ხუთი წუთიც არ გასულა, რომ ვერონმა ჩინებული პასით გარღვევაზე გაიყვანა ლოპესი და ამ უკანასკნელმა ვან დე სარს ფეხებშუა გაუძვრინა ბურთი – 1:1.

შესვენების შემდეგ სიტუაცია დაიძაბა. ჰოლანდიელები ბევრს უტევენ, მაგრამ გოლი ვერ გააქვთ. არგენტინელთა ერთ-ერთი კონტრშეტევისას მოედნის ცენტრთან ახლოს ნუმანმა უხეშად ითამაშა სიმეონეს (კვლავ სიმეონე!) წინააღმდეგ, ისიც თეატრალურ ხელოვნებას მიმართავს და მსაჯი წითელ ბარათს უჩვენებს ჰოლანდიელ ფეხბურთელს. ამის შემდეგ უხედავად ევროპელებს შეტევები არ შეუნელებიათ. სამხრეთამერიკელები კი ცდილობენ თამაში დააწყნარონ. ერთ-ერთი იერიშისას ორტეგა სტამს წამოედო და დაეცა საჯარიმოში. მსაჯმა რომ პენალტი არ დანიშნა, გაბრაზებული თავდამსხმელი წამოხტა და იქვე მდგომ მეტოქის მეკარეს თავური აჭამა. მსაჯმა ისიც უმალ გააძევა მოედნიდან. ამას მოჰყვა ორგზის მსოფლიო ჩემპიონების ტრაგედია: 88-ე წუთზე არგენტინელთა საჯარიმოში ბერხკამპმა მოატყუა აიალა და გამარჯვების გოლი გაიტანა. ჰოლანდიელებს ნახევარფინალში ოთხგზის მსოფლიო ჩემპიონები ელოდებიან.

თამაზ ცინცაძე.

ნახევარფინალებისა და ფინალების მოლოდინით

ჰოლანდია-არგენტინის მატჩის დამთავრებისთანავე დავუკავშირდით ცნობილ ქართველ ფეხბურთელს ვლადიმერ ბარქაიას და ვთხოვეთ, აზრი გამოეთქვა როგორც გუშინდელ ორთაბრძოლაზე, ისე მთლიანად ჩემპიონატის შესახებ. ისიც სიამოვნებით დაგვთანხმდა:

– ჰოლანდიელებმა დამსახურებულად გაიმარჯვეს. დღეს მათ ჩინებულად ითამაშეს. პირველი წუთებიდანვე უტევდნენ მეტოქის კარს. უპირატესობა განსაკუთრებით მეორე ტაიმში გამოიკვეთა. მას შემდეგ, რაც მსაჯმა ნუმანი გააძევა, არგენტინელებს შანსი მიეცათ, მატჩში წარმატებისთვის მიეღწიათ, მაგრამ ორტეგას ხულიგნობამ სამხრეთამერიკელები დაღუპა. ეგონათ, ახლაც ისევე გაუმართლებდათ, როგორც ინგლისელებთან პაექრობისას. მაშინაც ბექჰემის გაძევება ხომ სიმეონეს არტისტობამ გამოიწვია. არ იყო ისეთი უხეშობა, წითელი ბარათი ეჩვენებინათ ინგლისელისთვის. ვერ ვიტან ფეხბურთელისგან არავაჟკაცურ საქციელს. არადა, მსაჯობის გამკაცრებამ საფრანგეთში სიმულაციის ფაქტები გაზარდა. ყველას უნდა ახსოვდეს, ერთ მდინარეში ორჯერ შესვლა შეუძლებელია.

მოხარული ვარ, რომ ჰოლანდიელთა შემტევმა გუნდმა გაიმარჯვა. მართალია, მას ისეთი ვარსკვლავები არა ჰყავს, როგორც ბრაზილიას, მაგრამ, ვფიქრობ, ნახევარფინალში მათი ორთაბრძოლა ბეწვმეტიჭრად უფრო საინტერესო იქნება. უპირატესობას ბრაზილიას ვანიჭებ. რატომღაც მგონია, რომ ტეტრაკაპეონები მეხუთედ ავლენ კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე.

მართალი გითხრათ, წლევანდელი მსოფლიო ჩემპიონატით მაინცდამაინც მოხიბლული არა ვარ. თავი რომ დავანებოთ რაიმე სიახლეს, გუნდები საკუთარ შესაძლებლობებსაც ვერ ავლენენ. ამიტომ მატჩების უმეტესობა უინტერესოა. მომეწონა დანიის ნაკრები, ინგლისიც კარგი იყო. გერმანელები

ჯერჯერობით არ გვანან საკუთარ თავს. ისე, ფოგტსი იმუქრება, მომავალი თამაშებისთვის საიდუმლო მაქვსო შენახული, ვნახოთ.

რაც შეეხება ფეხბურთელებს, ბევრი საინტერესო მოთამაშეა სხვადასხვა გუნდში: ჩემპიონატის ბომბარდირები: ვიერი და ბატისტუტა, რივალდო, ბერხკამპი, ძმები ლაუდრუპები, რონალდო. ამ უკანასკნელისგან უფრო მეტს მოველოდით. წლევანდელი პირველობა აშკარად არ არის რონალდოს ჩემპიონატი. მას მომავალი წინ აქვს.

იმედია, ნახევარფინალებსა და ფინალებში მაინც ვიხილავთ ისეთ თამაშებს, მსოფლიო ჩემპიონატს რომ ეკადრება.

ტეტრაკამპეონები მიზანს უახლოვდებიან

ბრაზილია-დანია 3:2 (2:1)

ბრაზილია: ტაფარელი, კაფუ, ალდაირი, ჟუნიორ ბაიანო, რობერტო კარლოსი, სეზარ სამპაიო, დუნგა, ლეონარდო (ემერსონი), რივალდო (ზე რობერტო), რონალდო, ბებეტო (დენილსონი).

დანია: შმაიხელი, ჰაინცე, ჰოგი, რიპერი, კოლდინგი, ნილსენი (ტოფტინგი), ჰელვეგი (შიონბერგი), იორგენსენი, მიქაელ ლაუდრუპი, მიოლერი (სანდი), ბრაიან ლაუდრუპი.

გოლები: 0:1 (იორგენსენი, მე-3 წთ.), 1:1 (ბებეტო, მე-10 წთ.), 2:1 (რივალდო, 26-ე წთ.), 2:2 (ბ. ლაუდრუპი, 50-ე წთ.), 3:2 (რივალდო, მე-60 წთ.).

მატჩამდე ერთი დღით ადრე დანიელთა მწვრთნელმა ბო იოჰანსონმა ჟურნალისტებს განუცხადა: „ფეხბურთი უცნაური რამ არის. წინასწარ ძნელია იმის თქმა, რა გამოვა. გააჩნია, როგორ ააწყობ თამაშს. ბევრი რამ პირველ წუთებზე ჰკიდია". ამ სიტყვებითაც უკვე ჩანდა, რომ ევროპელები პაექრობის დასაწყისშივე შეუტევდნენ სამხრეთამერიკელთა კარს და ასეც მოხდა: მე-3 წუთზე ჩინებული იერიში განახორციელეს. მიოლერმა ბურთი ბრაიან ლაუდრუპს მიაწოდა, ამ უკანასკნელმა კი გარღვევაზე გაიყვანა იორგენსენი, რომელსაც ანგარიშის გახსნა არ გასჭირვებია.

ცხადია, ტეტრაკამპეონები მატჩის ამგვარ დასაწყისს არ მოელოდნენ, მაგრამ მიღებული გოლის შემდეგ არ დაბნეულან. იერიშების ქარიშხალი დაატეხეს თავს შმაიხელს. ისიც არ შემდრკალა, რამდენიმე ძნელი დარტყმა მოიგერია, მაგრამ მე-11 წუთზე უძლური აღმოჩნდა: ბებეტომ რონალდოსგან ჩინებული პასი მიიღო და ანგარიში გაათანაბრა.

ორივე გუნდის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ისინი ყრუ დაცვაზე არ გადასულან. გამლიღ, ლაღ ფეხბურთს უჩვენებდნენ. თითქოს გრძნობდაო ამას ზაგალო, როცა ჟურნალისტებს უთხრა მატჩამდე: „დანია კარგი გუნდია, ლამაზ ფეხბურთს თამაშობს, ნორვეგიას არ ჰგავს, და შენც გათამაშებს. ეს კი ბრაზილიელთათვის მისწრებაა".

სამხრეთამერიკელებმა მართლაც ისარგებლეს ღია ორთაბრძოლით: 26-ე წუთზე რონალდომ ბურთი რივალდოს მიაწოდა, მან კი მეორე გოლი გაიტანა.

შესვენების შემდეგ მატჩი უფრო საინტერესო გახდა. რამდენიმე სახიფათო მომენტი შეიქმნა ორივე კართან. გოლკიპერებმა იმარჯვეს. 50-ე წუთზე რობერტო კარლოსი საკუთარ საჯარიმოში მაკრატელათი ცდილობდა ბურთის მოგერიებას, მაგრამ ფეხი აუცდა. სამაგიეროდ, იქვე გაჩნდა ბრაიან ლაუდრუპი, რომლის დარტყმაც ზუსტი აღმოჩნდა – 2:2.

სამხრეთამერიკელებს 10 წუთი დასჭირდათ დასაწინაურებლად. გოლი კვლავ რივალდოს ანგარიშზეა. მატჩის დარჩენილ დროში ბევრი იყო საინტერესო ეპიზოდი, მაგრამ ბურთი კარში არ გასულა, არადა, დანიელებს შეეძლოთ პაექრობის მიწურულს წონასწორობა კვლავ აღედგინათ: 88-ე წუთზე რიპერის თავური დარტყმის შემდეგ ტაფარელის კარი ხარიხამ იხსნა.

საბოლოოდ გაიმარჯვა ბრაზილიის ნაკრებმა 3:2 და ნახევარფინალში გავიდა.

გიორგი სიგუა.

ჩემპიონატის ირგვლივ

ვიერის ცოტა დააკლდა

იტალიის ნაკრებისა და მადრიდის „ატლეტიკოს" თავდამსხმელს კრისტიან ვიერის შეეძლო გამხდარიყო მსოფლიოში მეოთხე ფეხბურთელი, რომელმაც მსოფლიო თასის გათამაშების ფინალურ ეტაპზე ზედიზედ ხუთ მატჩში გაიტანა გოლები. აქამდე ეს შეძლეს გერმანელმა გერდ მიულერმა, ფრანგმა ჟიუსტენ ფონტენმა და ბრაზილიელმა ჟაირზინიომ. მიულერის აღმასვლა 1970 წლის ჩემპიონატის ნახევარფინალში შეწყდა, როცა გერმანელებმა იტალიელებთან წააგეს. ფრანგმა და ბრაზილიელმა ფეხბურთელებმა ექვს-ექვს მატჩში გაიტანეს ბურთები. კრისტიან ვიერიმ კი ფრანგებთან მე-5 მატჩში გოლი ვერ შეაგდო და სტაბილურ ბომბარდირთა არაოფიციალურ კლუბში ვერ მოხვდა.

ბეკენბაუერის სიმბოლური ნაკრები

ცნობილმა გერმანელმა ფეხბურთელმა ფრანც ბეკენბაუერმა საფრანგეთის ტელევიზიისთვის მიცემულ ინტერვიუში დაასახელა მსოფლიო ჩემპიონატის სიმბოლური ნაკრების საკუთარი ვერსია, რომელშიც ვერც ერთი ბრაზილიელი ფეხბურთელი ვერ მოხვდა. რას იზამ, კაცია და გუნება. ბეკენბაუერის ნაკრები ასე გამოიყურება: ფარიდ მონდრაგონი (კოლუმბია), სოლ კემპბელი (ინგლისი), კრისტიან ვერნსი (გერმანია), კოლინ ჰენდრი (შოტლანდია), ბიქსან ლიზარაზუ (საფრანგეთი), დან პეტრესკუ (რუმინეთი), მარკ ოვერმარსი (ჰოლანდია), ზინედინ ზიდანი (საფრანგეთი), არიელ ორტეგა (არგენტინა), კრისტიან ვიერი (იტალია), გაბრიელ ბატისტუტა (არგენტინა).

ესპანეთის წაგებამ სტუდენტი გაამდიდრა

გაუმართლა ბელგრადელ სტუდენტს, რომელიც საფეხბურთო ტოტალიზატორში მონაწილეობდა. მან ფსონი დადო, რომ „D" ჯგუფიდან მერვედფინალში ნიგერია და პარაგვაი გავიდოდნენ. სტუდენტმა, რომელმაც თავისი ვინაობის გამხელა არ ინდომა, დახარჯა სულ 15 დინარი, სამაგიეროდ, ერთბამად 90 ათასი დინარი (დაახლოებით 9 ათასი დოლარი) მიიღო. მას თურმე არ სჯეროდა, რომ ხავიერ კლემენტე ნამდვილ გუნდს ჩამოაყალიბებდა.

კლინტონი ბრაზილიას ქომაგობს

ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტმა ბილ კლინტონმა რადიოსთვის მიცემულ ინტერვიუში განაცხადა, რომ ირანელებთან მისი ქვეყნის ნაკრების წაგებამ გუნებაგანწყობილება გაუფუჭა: „მე ვნახე ეს მატჩი ტელევიზიით და უნდა ვაღიაროთ, რომ ირანელებმა გვაჯობეს პატიოსანი და სამართლიანი ბრძოლით".

ტურნირის მთავარ ფავორიტად ამერიკის პრეზიდენტს ბრაზილიის ნაკრები მიაჩნია: „ვფიქრობ, რომ საფრანგეთში ოთხგზის მსოფლიო ჩემპიონებს ყოველგვარი შანსი აქვთ, თავიანთი მაღალი რეპუტაცია განიმტკიცონ".

გვერდის რედაქტორი
ანზორ ბასილაია.

ღვაწლი

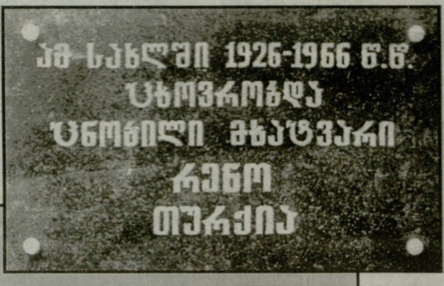

„უხვად გასცა და მიიღო“...

თბილისში, თაბუკაშვილისა და ფურცელაძის ქუჩების გადაკვეთაზე, დღესაც დგას ერთი ჩვეულებრივი სამსართულიანი სახლი, სადაც 1926-1966 წლებში ცხოვრობდა ცნობილი ქართველი მხატვარი რენო თურქია. არსთა გამრიგემ მისთვის მხოლოდ 52 წლის სიცოცხლე გაიმეტა და ისიც უყოყმანოდ მიუძღვნა სამშობლოს სიყვარულს... თითქმის 20 წელი გავიდა ამ ქვეყნიდან რენო თურქიას წასვლის შემდეგ, მის თაყვანისმცემელთა და დამფასებელთა რიცხვი კი დღითიდღე იზრდება.

დღეს საშუალება გვაქვს ვიხილოთ და დავტკბეთ რენო თურქიას ყალმით შესრულებული ვაჟა-ფშაველას, გალაკტიონის, ლადო ასათიანის, მურმან ლებანიძის, ქეთევან ანანიაშვილის, ესმა გომელაურის ჩინებული პორტრეტებით, შავი არაგვის ხეობის პეიზაჟებით, ნატურმორტებით... მან გააცოცხლა ჩვენი ისტორიის უტყვი მოწმე ჯვარი და მეტეხი, გრემი და იყალთო, სიღნაღი და ნეკრესი... მხატვრის ამ და სხვა შედევრებს დიდი შეფასება მისცეს როგორც თბილისში, ასევე მოსკოვში მოწყობილ პერსონალურ გამოფენებზე.

მხატვრისადმი მზარდი ინტერესისა და მისი ღვაწლის დაფასების კიდევ ერთი ნიშანი ამ დღეებშიც გამოვლინდა: სახლს, სადაც რენო თურქიამ ბავშვობისა და მოწიფულობის წლები გაატარა, მემორიალური დაფა გაუკეთდა. მის გახსნას დაესწრნენ არა მარტო კოლეგები და მეგობრები, მწერლები და პოეტები ანა კალანდაძე, ნელი გაბრიჩიძე, ნანა გოგუაძე, შოთა ხოდაშნელი, არამედ ისინიც, ვისაც, შესაძლოა, სიცოცხლეში მხატვრისთვის თვალიც არ მოუკრავს...

— რენო თურქია თავისი ხალხის ღირსეული შვილი იყო და ყველაფერი, რაც ხანმოკლე სიცოცხლის მანძილზე შექმნა, ხალხსავე მიუძღვნა. მრჩეველთა საბჭომ ერთხულოვნად დაუჭირა მხარი მემორიალის გახსნის იდეას, — თქვა თავის გამოსვლაში თბილისის მერიასთან არსებული კულტურის სამმართველოს უფროსის მოადგილემ ბადრი ქუთათელაძემ. მისი უაღრესად თბილი და მართალი შეფასებები კიდევ უფრო გაამდიდრეს დევი სტურუამ, ჯიბსონ ხუნდაძემ, ირინე კალანდაძემ, თამაზ სანიკიძემ, პარაფსიქოლოგებმა ვიოლეტა ჩუმაჩენკომ, გალინა ფარბერმა, საზოგადოება „რელიკვიის“ პრეზიდენტმა ელენა მგელაძემ. „რენო არავის პგავდა თავისი თავის გარდა“, „რენო მარტო მხატვარი კი არა, კოსმოსენსია“, „რენო თურქიას შემოქმედებიდან გამოსჭვივის კოსმიური ძალა, რაც ადამიანებზე კეთილისმყოფელ გავლენას ახდენს“, „მადლობა საქართველოს, რომ ასეთი ადამიანი შვა“. — ასე გამოხატეს მათ თავიანთი დამოკიდებულება.

რენო თურქიას ქვრივმა, ქალბატონმა ესმა გომელაურმა მადლიერება გამოთქვა ქალაქის მერიის, კულტურის სამინისტროს, მხატვართა კავშირის მისამართით, მარინე დავითაშვილისა და ეთერ გოგოლაძის მიმართ, ვინც ყველაფერი იღონა, რათა მემორიალის გახსნის იდეას ხორცი შესხმოდა. მადლობა მოახსენა საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილეს შოთა დოლიძეს, რომელიც თავის დროზე უანგაროდ დაეხმარა მოსკოვიდან მხატვრის სურათების ჩამოტანაში...

ჩვენს დღევანდელ ყოფას ვინ ინატრებს... და მით უფრო გასახარია, რომ ამ უამურ ჟამსაც არ ვივიწყებთ ადამიანებს, ვინც თავისი ნატიფი ხელოვნებით სულს გვიფაქიზებს და კეთილი მერმისის იმედით აღგვავსებს.

ელგუჯა ლებანიძე.

სურათზე: მემორიალური დაფა ფურცელაძის ქუჩის №16 სახლზე.

ჯემალ კასრაძის ფოტო.

კროსვორდი

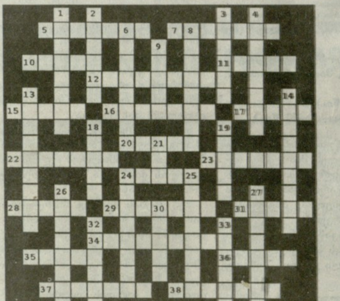

თარაზულად: 5. ჯანმრთელობის განსამტკიცებლად ან დასვენების მიზნით სეირნობა. 7. მოსამართლეთა და ადგილობრივ თანამდებობის პირთა ტიტული ინგლისსა და ამერიკაში. 10. სახელდახელოდ თქმული ლექსი. 11. პირველი ქალი მსოფლიოში (იაპონელი), რომელმაც დაიპყრო მწვერვალი ჯომოლუნგმა. 12. ერთ-ერთი შვიდ გორაკთაგანი, რომელზედაც გაშენებულია ქ. რომი. 15. უნგრელი კომპოზიტორი, პიანისტი და დირიჟორი. 16. მარადმწვანე დეკორატიული მცენარე. 17. სიყვარულის ღვთაება. 20. მდინარე ვენესუელაში. 22. საჭადრაკო მართლწერის გამომგონებელი. 23. ინგლისელი მწერალი, საფოსტო ყუთის გამომგონებელი. 24. ნაყინშერეული რძიანი ყავა. 28. ბარაქა, სიუხვე. 29. რაიმე აქროლადი ნივთიერების კონცენტრირებული ხსნარი. 31. ბავშვების სათამაშო პაერში ასაშვები მოწყობილობა. 34. იტალიური ხალხური სწრაფტემპიანი ცეკვა. 35. გამოჩენილი ფრანგი ორიენტალისტი. 36. სითხის საზომი ერთეული ზომათა მეტრულ სისტემაში. 37. მსახიობ ვ. ჩხაიძის მიერ განსახიერებული პერსონაჟის სახელი ფილმში „არაჩვეულებრივი გამოფენა“. 38. თავადაზნაურთა წინამძღოლი ძველ საქართველოში.

შვეულად: 1. კეთილმოწყობილი ყოფა-ცხოვრების პირობათა ერთობლიობა. 2. საფრანგეთის პრეზიდენტი. 3. პაპირუსის ან პერგამენტის გრაგნილი (ხელნაწერი) ძველ საბერძნეთსა და რომში. 4. რთული თეორიული ან პრაქტიკული საკითხი, რომელიც საჭიროებს ახსნას, შესწავლას, გამოკვლევას. 6. თბილისის ციხის — კალას გვიანდელი სახელწოდება. 8. ქართველი თეატრალური მსახიობი. 9. ჯ. ჯოისის ნაწარმოები. 13. ყოფილი ოფიცერთა სახლისა და „ზარია ვოსტოკას“ შენობების პროექტის ავტორი. 14. ხტომისათვის გამოყენებული სპეციალური ასასხლეტი მოწყობილობა ხტომის სიგრძისა და სიმაღლის გასადიდებლად. 18. წყვილთა ცეკვა. 19. ვისიმე ან რისამე სატირული ან იუმორისტული გამოსახულება. 21. დიდი ჩაქუჩი. 24. სხვა ქალაქიდან ან სხვა ქვეყნიდან ჩამოსული მსახიობის ან მსახიობთა კოლექტივის გამოსვლა. 25. რაიმე გადამდები სენის ფართოდ გავრცელება. 26. აგრესიული ეკონომიკური პოლიტიკა, რომელიც მიზნად ისახავს იმპორტის შეზღუდვას და ამავე დროს ექსპორტის განვითარებას. 27. მრავალწახნაგა ფორმის მყარი სხეული. 30. ერთგვარი სირაქლემა, გავრცელებულია სამხრეთ ამერიკაში. 32. მხატვრის ან მოქანდაკის სახელოსნო. 33. რომის XVII და XVIII ოლიმპიადის ჩემპიონი, რუმინელი სიმაღლეზე მხტომელი ქალი.

შეადგინა
ციალა ამაშუკელმა.

7-8 ივნისში გამოქვეყნებული კროსვორდის პასუხები:

თარაზულად: 9. ვაზარი. 10. ვარძია. 11. ბერმუხა. 12. „ლამარა“. 13. რქენია. 14. ნანკინი. 15. რიგა. 17. აბიო. 20. ქილია. 24. რეპინი. 25. ლამურა. 26. მოდელი. 27. ზიდანი. 28. არიკა. 31. საია. 36. სიქა. 38. გალერეა. 39. სკერცო. 40. ლიდერი. 41. ნუგბარი. 42. ძლოკვი. 43. ბიმონი.

შვეულად: 1. ბაკანი. 2. საპარა. 3. ლიბანი. 4. კურანტი. 5. რიუმინი. 6. ავარია. 7. არსენა. 8. ქილიკი. 16. გრეგორი. 18. ბარენცი. 19. გინეა. 20. ქიმია. 21. ლიონი. 22. ალაზა. 23. იმედი. 29. რელიგია. 30. კარდალა. 32. ასკილი. 33. აფრიკა. 34. აგონია. 35. ყალიბი. 36. სადამი. 37. ქურანი.

7-8 ივნისის ნომერში გამოქვეყნებული ჩაინვორდის პასუხები:

1. ტუსკია. 2. აფორიზმი. 3. იმპორტი. 4. იხარი. 5. იზაურა. 6. აქცენტი. 7. იორი. 8. იერი. 9. იამანიძე. 10. ეტალონი. 11. იაგო. 12. ორშიმო. 13. ოპერეტა. 14. ადანი. 15. იადონი. 16. იოლი. 17. ისამარი. 18. იმაგო. 19. ოლივიე. 20. ერდო. 21. ოპონენტი. 22. იპოდრომი. 23. იარა. 24. ასუსენა. 25. აკოლადა. 26. აკუმულატორი. 27. ინსტინქტი. 28. იპონი. 29. ინხაიდი. 30. „ისინი“. 31. ინდექსი. 32. იოლანტა.

გახსენება

თინა ბარათაშვილი

გარდაიცვალა ქ. თბილისის 57-ე საშუალო სკოლის დაწყებითი კლასების მასწავლებელი თინა ბარათაშვილი. ქალბატონი თინა იმ სახელოვან ქართველ მანდილოსანთა პლეადას განეკუთვნება, რომელმაც ხანგრძლივი, დაუღალავი შრომით მოიპოვა აღიარება. იგი ხომ სწავლასთან ერთად მაღალ მოქალაქეობრივ შნეობასა და კეთილშობილებას უნერგავდა ახალგაზრდობას. მან ამ ეროვნულ კერაში დიდი სიყვარული და აღიარება მოიპოვა, ამიტომაც უყვარდათ და პატივს სცემდნენ მას. ის იყო განსახიერება ქალური სინაზისა, სისპეტაკისა, ერთგულებისა და მოყვასისადმი უაღრესად გულთბილი დამოკიდებულებისა, გამორჩეული დედა თავისი შვილებისა, შვილიშვილებისა და ოჯახისა.

წავიდა ჩვენგან შრომით დაღლილი, ცხოვრების მრავალ ქარტეხილში გამოვლილი უნაზესი ქალბატონი, უტყუარი გემოვნებისა და ალღოს მქონე პედაგოგი და აღმზრდელი თინა ბარათაშვილი. იგი დააკლდა ოჯახს, ნათესავებს, პედაგოგიურ სამყაროს, მეგობრებსა და აღსაზრდელებს, რომლებიც ხშირად მოიგონებენ მას და კეთილად გაიხსენებენ მის ფასდაუდებელ ნამოღვაწარს.

57-ე საშუალო სკოლის პედაგოგიური კოლექტივი.

მშობლები ქეთევან, დავით, მეუღლე ლია ძიძიშვილი, შვილები ქეთი, თამუნა, სიძე მიშა ხიზანიშვილი, შვილიშვილი ლუკა, და მანანა, დიშვილები ვალიკო, გოგი, ნატო ფანჩულიძეები, სიმამრი ნოდარ, სიდედრი ნელი, ცოლისდა ცისანა ძიძიშვილები, ქვისლი თამაზ ახალაძე, მძახლები მერაბ, ლილი ხიზანიშვილები ოჯახებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა

თემურ ბუჭუაშვილი

პანაშვიდი 5,6, VII, 5 საათზე. დაკრძალვა 7 VII, 3 საათზე. მისამართი: გალაკტიონ ტაბიძის 3/5.

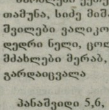

საქართველოს სოციალური უზრუნველყოფისა და სამედიცინო დაზღვევის ერთიანი სახელმწიფო ფონდი ღრმა მწუხარებით იუწყება, რომ გარდაიცვალა სახელმწიფო ფონდის საერთო განყოფილების გამგე

მერი ილიას ასული ბერაძე

პანაშვიდი 7,8 VII, 5 საათზე. გამოსვენება 9 VII, 3 საათზე. დიდი ჯიხაიშის ქუჩა № 49.

შვილები შალვა, ვიტა, რძალი თინათინ, შვილიშვილები დათო, ეკა, მარიკო, გიორგი, მარინა, შვილთაშვილები ალექსი, ნინო მწუხარებით იუწყებიან, რომ გარდაიცვალა

ნინო გიორგის ასული ცაგარეიშვილი

პანაშვიდი 5,6 VII, 5 სთ. გამოსვენება 8 VII, 3 სთ. დილმის მასივი IV კვარტალი, IV კორპუსი, III სად.

საქართველოს რესპუბლიკა
САКАРТВЕЛОС РЕСПУБЛИКА
SAKARTVELOS RESPUBLIKA
გამომცემელი - შპს „პრესა“

სარედაქციო კოლეგია: არმაზ სანებლიძე (მთავარი რედაქტორი), ვახტანგ აბაშიძე, ალეკო ასლანიშვილი, ნანული ბარამიაშვილი, ანზორ ბასილაია, ზურაბ გოგიაშვილი, რუსუდან ლორთქიფანიძე, არჩილ მანჯგალაძე, ბონდო მძინარაშვილი, რუსლან რუსია, სპარტაკ ქობულია, მიხეილ ჭკუასელი, ბადრი ხატიძე, ოთარ ხუციშვილი.

ნომრის მორიგე რედაქტორი
არჩილ მანჯგალაძე.

ინდექსი 66434.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, მ. კოსტავას ქ. №14. ტელ: 99-73-24.

სარეკლამო განყოფილება — ტელ: 93-28-13.